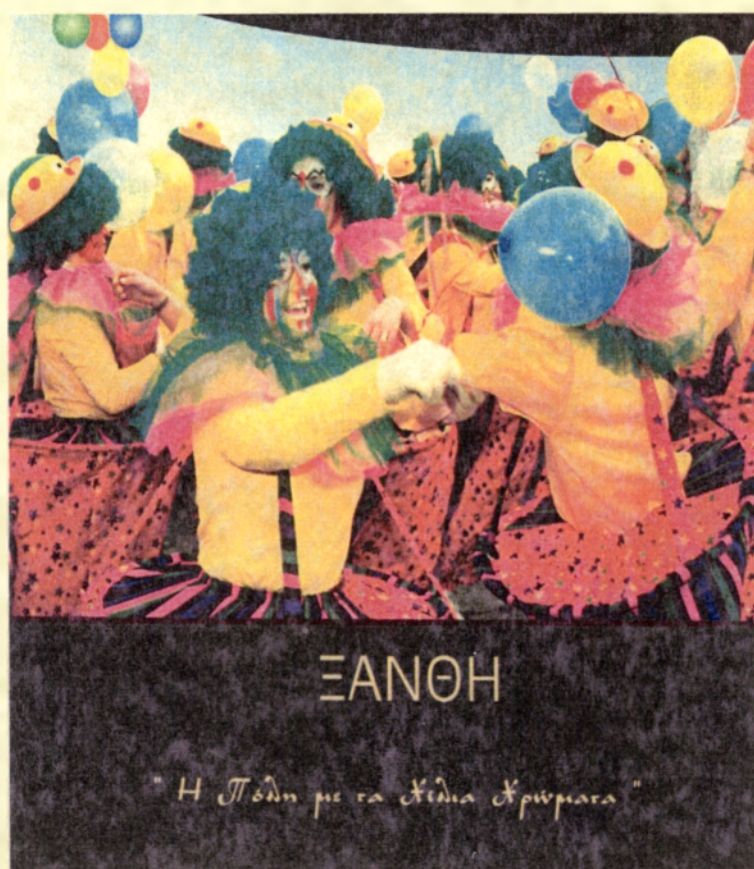

Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ.
«Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΟΥ ΤΗΣ ΞΑΝΘΗΣ»

Επιβλέπων Καθηγητής:
ΜΑΓΡΙΠΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Σπουδαστής:
ΚΙΤΣΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2002

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΜΕΡΟΣ Α΄	
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1</u>	
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – ΕΝΝΟΙΑ	4
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2</u>	
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ	
2.1 Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην πολιτιστική ανάπτυξη	5
2.2 Προβλήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην πολιτιστική ανάπτυξη ...	7
2.3 Μέτρα που πρέπει να ληφθούν για να υπάρξει πολιτιστική ανάπτυξη	8
2.4 Ο Λαϊκός Πολιτισμός μοχλός ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο	9
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3</u>	
Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΞΑΝΘΗ	
3.1 Ιστορική αναδρομή	12
3.2 Οι σημαντικότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις	13
3.3 Πολιτιστική ταυτότητα του πληθυσμού της Ξάνθης	17
3.4 Πολιτιστικοί και Λαογραφικοί Σύλλογοι	18
3.5 Αρχαιολογικοί χώροι και αξιοθέατα	23
3.6 Παλιά πόλη της Ξάνθης	25
ΜΕΡΟΣ Β΄	
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1</u>	
ΑΠΟΚΡΙΕΣ – ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ	
1.1 Το έθιμο των Απόκρεων	27
1.2 Το Καρναβάλι στην Ελλάδα	28
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2</u>	
ΘΡΑΚΙΚΕΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ – ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΤΗΣ ΞΑΝΘΗΣ	
Η ιστορία του θεσμού	31
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3</u>	
ΘΡΑΚΙΚΕΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ – ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ 2002	
3.1 Λαογραφικές και Καρναβαλικές εκδηλώσεις	42
3.2 Η Καρναβαλική Παρέλαση	54

	Σελ.
3.3 Το κάψιμο του Τζάρου	61
3.4 Προσέλευση	62
3.5 Η συμμετοχή του κόσμου	63
3.6 Η κατασκευή των αρμάτων	64
3.7 Το νόημα του θεσμού για την πόλη	65
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4</u>	
Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΞΑΝΘΗΣ (Δ.Ε.Α.Ξ.)	
4.1 Η Δ.Ε.Α.Ξ. και η διοργάνωση του Καρναβαλιού	68
4.2 Το προσωπικό της Δ.Ε.Α.Ξ.	71
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5</u>	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ	72
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6</u>	
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ	74
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7</u>	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ – ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ	
7.1 Συμπεράσματα	76
7.2 Προγραμματισμός του θεσμού	77
7.3 Στόχοι	79
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8</u>	
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ	80
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	84

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία με τίτλο «Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση – Η περίπτωση του Καρναβαλιού της Ξάνθης», έχει ως σκοπό να αναδείξει το ρόλο που διαδραματίζει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στον πολιτισμό και να ασχοληθεί ειδικότερα με το πώς διοργανώνεται ο θεσμός από τον Δήμο της Ξάνθης και την Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Ξάνθης η οποία έχει αναλάβει το δύσκολο αυτό έργο τα τελευταία χρόνια.

Η εργασία αποτελείται από δύο μέρη:

Το πρώτο μέρος αφορά τον πολιτισμό και την Τοπική Αυτοδιοίκηση γενικά.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μία θεωρητική προσέγγιση στην έννοια πολιτισμός. Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στη σχέση πολιτισμού και Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Γίνεται αναφορά στο ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην πολιτιστική ανάπτυξη καθώς επίσης και στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην πολιτιστική ανάπτυξη, και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για να υπάρξει η πολιτιστική ανάπτυξη. Επίσης αναφέρεται ο Λαϊκός Πολιτισμός ως μοχλός ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο. Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρει γενικά για τον πολιτισμό στην Ξάνθη. Γίνεται μια ιστορική αναδρομή, αναφέρονται οι σημαντικότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις, καθώς επίσης και η πολιτιστική ταυτότητα του πληθυσμού της Ξάνθης οι Λαογραφικοί και Πολιτιστικοί σύλλογοι, οι Αρχαιολογικοί χώροι – αξιοθέατα, η Παλιά πόλη.

Το Δεύτερο μέρος αναφέρεται στις απόκριες γενικά, στο Καρναβάλι της Ξάνθης και στο πως αυτό διοργανώνεται απ' τους τοπικούς φορείς.

Το πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζει το έθιμο των απόκρεων στην Ελλάδα.

Το δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζει την ιστορία του θεσμού του Καρναβαλιού της Ξάνθης.

Το τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζει τις Θρακικές Λαογραφικές Γιορτές – Καρναβάλι του 2002 στην Ξάνθη. Αναφέρονται όλες οι Λαογραφικές και Καρναβαλικές εκδηλώσεις της διοργάνωσης αυτής, η Καρναβαλική παρέλαση, το έθιμο του καψίματος του Τζάρου, η προσέλευση και η συμμετοχή του κόσμου, καθώς επίσης και το νόημα του θεσμού για την πόλη, και το πώς γίνεται η κατασκευή των αρμάτων.

Το τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζει τη διοργάνωση του Καρναβαλιού απ' την Δ.Ε.Α.Ξ. και το προσωπικό της.

Το πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζει μερικά οικονομικά στοιχεία της διοργάνωσης.

Το έκτο κεφάλαιο παρουσιάζει τα προβλήματα του θεσμού.

Το έβδομο κεφάλαιο αναφέρεται στα συμπεράσματα, τον προγραμματισμό και τους στόχους του θεσμού.

Τέλος, το όγδοο και τελευταίο κεφάλαιο αναφέρεται στο σχεδιασμό του θεσμού για το μέλλον.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Τ.Α. οφείλει να συνδέεται με την τοπική κοινωνία, να αφουγκράζεται τις ανάγκες της και να εκφράζει τις αγωνίες της. Γι' αυτό έχει αναλάβει έναν επιπλέον ρόλο, να διατηρεί τις ιστορικές μνήμες και να προσδίδει στον παρόν μας τη δύναμη της επιβίωσης και την πνοή της δημιουργίας.

Με τις δυνάμεις που διαθέτει η Τ.Α. οφείλει να συμβάλει στη διαμόρφωση της ζωντανής πολιτιστικής ταυτότητας της κάθε περιοχής και να δώσει το έναυσμα για την επικοινωνία των τοπικών κοινωνιών και την ανάδειξη της κοινής ρίζας των λαών.

Η Τ.Α. έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει πρωτοβουλίες, να ενθαρρύνει πρωτοβουλίες, να συντονίζει και να παρακινεί κάθε τι που μπορεί να ανθεί στην πολιτισμική δημιουργία και τη συμμετοχή του πολίτη. Και την ίδια ώρα να διεκδικεί την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων για να προχωρήσει απρόσκοπτα και να αποδώσει βραχυχρόνια και μακροχρόνια καρπούς.

Ο θεσμός τόσο της Α' βάθμιας όσο και της Β' βάθμιας αυτοδιοίκησης έχει τη δυνατότητα να διαδραματίσει ένα δημιουργικό ρόλο στον πολιτισμό, που μπορεί να πάρει σάρκα και οστά σε συνεργασία με τους ερασιτεχνικούς πολιτιστικούς φορείς κάθε τοπικής κοινωνίας.

Κατά τη διάρκεια της εκπόνησης αυτής της εργασίας συγκεντρώθηκε ενδιαφέρον υλικό, για την σχέση του πολιτισμού με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, για την κοινωνική - πολιτιστική ζωή της Ξάνθης, καθώς επίσης και για την ιστορία του θεσμού του Καρναβαλιού της Ξάνθης και τη διοργάνωσή του.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Πολιτισμός - Έννοια

Η λέξη «πολιτισμός» συνήθως περιέχει ένα ευρύ φάσμα εννοιών και διαφορετικών αποδόσεων. Έτσι κρίνεται σκόπιμη η προσέγγιση και οριοθέτηση της έννοιας πολιτισμός. Ο πολιτισμός είναι το σύνολο των εκδηλώσεων, των δραστηριοτήτων των ατόμων σε μια κοινωνία ή σε περισσότερες κοινωνίες, με χαρακτήρες επιβλητικούς, που της δίνουν ένα ανθεκτικό στίγμα. Ο πολιτισμός είναι δυναμική λειτουργία, πνευματικό κλίμα, δημιουργική ατμόσφαιρα.

Πολιτισμός τελικά είναι το σύνολο της καθημερινής ζωής, η ίδια η ποιότητα ζωής, οι γενικές συνθήκες ζωής, περιβάλλοντος, εργασίας, ελεύθερου χρόνου. Οι πολιτιστικές δραστηριότητες σημαντική παράμετρος του υπάρχοντος πολιτισμού αποτελούν ένα μόνο τμήμα του.

Με τη λέξη «πολιτισμός» αναφερόμαστε διαχρονικά μέσα στη μεγάλη ιστορία της ανθρωπότητας, των δραστηριοτήτων τους, των προϊόντων τους, των σκέψεων, των κατακτήσεων τους, μόνο που τα βλέπουμε μέσα σε μια πολύ μεγάλη χρονική διάρκεια και σε ένα πολύ μεγάλο χωρικό επίπεδο.¹

Ο όρος «πολιτισμός» άλλοτε είναι ταυτόσημος και άλλοτε διαφορετικός απ' τον όρο «κουλτούρα» (culture) ο οποίος προέρχεται από το ρήμα colo-ui-ultum-ere, που η αρχική του σημασία είναι «καλλιεργώ τη γη» και κατ' επέκταση σημαίνει την καλλιέργεια του πνεύματος και της ψυχής.²

¹ Πλήρη πρακτικά συνεδρίου: Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Εκδόσεις ΤΕΔΚΝΑ, 1994, σελίδα 27.

² Μελέτη ΚΕΔΚΕ - ΕΕΤΑ, Η Πολιτιστική δραστηριότητα των ΟΤΑ - Παρούσα κατάσταση και προοπτικές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση

2.1 Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην πολιτιστική ανάπτυξη.

Το θέμα του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην πολιτιστική ανάπτυξη γενικότερα είναι ένα θέμα που δεν μπορεί να αναπτυχθεί εξονυχιστικά και να εξαντληθεί μέσα στον περιορισμένο «χώρο» μιας πτυχιακής εργασίας. Γι' αυτό, στο σημείο αυτό θα δώσουμε έμφαση σε κάποια επιλεκτικά σημεία γι' αυτό το τεράστιο θέμα.

Η Ελληνική Τοπική Αυτοδιοίκηση επίσπευσε κάποιες διαδικασίες πολιτιστικής αποκέντρωσης στη χώρα μας, επιχειρώντας να καλύψει με τη δράση της το τεράστιο κενό που άφηνε η έλλειψη μιας κρατικής περιφερειακής πολιτιστικής πολιτικής.

Πολιτιστική αποκέντρωση είναι η εκτατική και εντατική καλλιέργεια του πολιτισμού. Η πολιτιστική αποκέντρωση είναι αναγκαία για την πολιτιστική ανάπτυξη και την πνευματική αναγέννηση. Η πρωτοπορία για την πραγμάτωση του στόχου αυτού ανήκει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, η οποία είναι το θερμοκήπιο του πολιτισμού.³

Είναι αναγκαίο να αναφερθούμε στον κεντρικό φορέα άσκησης της πολιτιστικής πολιτικής στη χώρα μας, δηλαδή το Υπουργείο Πολιτισμού, που καθόρισε το πλαίσιο μέσα στο οποίο ανέπτυξε η Τοπική Αυτοδιοίκηση τη δραστηριότητα της. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, κατά συνέπεια, έπρεπε να είναι συντονιστικός, για να εξασφαλίζονται οι γενικές κατευθύνσεις της πολιτιστικής πολιτικής της χώρας και να προάγεται η ισόρροπη πολιτιστική ανάπτυξη σε ολόκληρο τον εθνικό χώρο. Δεν υπήρξε όμως τέτοιου είδους συντονισμός ανάμεσα στους αρμόδιους φορείς της δημόσιας διοίκησης και τους φορείς της Τοπικής

Αυτοδιοίκησης που θα συνέβαλε στην άμβλυση κάποιων διαπεριφερειακών αλλά και ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων ανάμεσα στους ΟΤΑ, που καθορίζονται κυρίως από κάποιες αντικειμενικού τύπου διαφοροποιήσεις, διαφοροποιήσεις ανάμεσα σε δήμους μεγάλου και μικρού μεγέθους, διαφορετικών οικονομικών δυνατοτήτων η ένταξης χωροταξικής σε περιφέρειες ή νόμους με διαφορετικό επίπεδο ανάπτυξης.

Όσον αφορά το Υπουργείο Πολιτισμού, διαπιστώνουμε την απουσία μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής πολιτιστικής αποκέντρωσης με συνέχεια και σχεδιασμό αντίστοιχων πολιτικών και προγραμμάτων δράσης. Εξάιρεση αποτελεί η προσπάθεια που γίνεται με το Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων, η οποία όμως βρίσκεται σε αρχικό στάδιο, θα μπορούσαμε να πούμε ως χρονολογία έναρξης το 1996. Με αποτέλεσμα να μην είναι ακόμα δυνατό να μετρήσουμε τα αποτελέσματα. Επίσης το Υπουργείο Πολιτισμού ,πλήττειται απ' τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν σχεδόν όλοι οι φορείς της δημόσιας διοίκησης στη χώρα μας, τη γραφειοκρατική λειτουργία, προβλήματα οργάνωσης και στελέχωσης, συγκεντρωτική δομή, αφού το Υπουργείο Πολιτισμού έχει αποκεντρώσει αρμοδιότητες μόνο όσον αφορά τον αρχαιολογικό τομέα, ενώ ο πολιτιστικός τομέας δεν έχει καμιά αποκεντρωμένη υπηρεσία.

Βέβαια ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν είναι μονάχα καθοριστικός και κρίσιμος αλλά είναι και αναντικατάστατος.

Δεν μπορεί να αντικατασταθεί από κανέναν άλλο κοινωνικό φορέα. Μπορεί η Τ.Α. να γίνει ο πυρήνας ο οποίος θα συσπειρώσει και θα εμπνεύσει.

Η πολιτιστική δραστηριότητα και πολιτιστική Δημοκρατία επιβάλλει μια προωθημένη συνεργασία των τοπικών αρχών, των ομάδων πρωτοβουλίας του συλλογικού σωματειακού τομέα και του ιδιωτικού.

³ Απ' τα πρακτικά του Συνεδρίου της Ύδρας για τον πολιτισμό και την Τοπική Αυτοδιοίκηση - Μάιος 1993 (ομιλία Μελίνας Μερκούρη).

2.2 Προβλήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην πολιτιστική ανάπτυξη.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει πολλά προβλήματα να αντιμετωπίσει για την άσκηση ολοκληρωμένης πολιτικής. Τα προβλήματα αυτά είναι κατά κύριο λόγο, θεσμικά, οικονομικά, στελέχωσης των υπηρεσιών, και ευθύνονται κατά ένα μεγάλο μέρος και για την κατάσταση της πολιτιστικής δραστηριότητας. Αλλά και σε όλα αυτά τα προβλήματα θα πρέπει να προστεθεί η έλλειψη από πλευράς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η αδυναμία να αξιοποιήσει κάποιες υπάρχουσες δυνατότητες για διαδημοτικές συνεργασίες στον τομέα του πολιτισμού.

Είναι πολύ χαρακτηριστικό ότι, ανάμεσα σε αμιγείς δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις πολιτιστικής ανάπτυξης, δεν παρουσιάζεται καμία περίπτωση διαδημοτικών ή διακοινοτικών τέτοιων πολιτιστικών επιχειρήσεων.

Η σημερινή οικονομική κατάσταση των ΟΤΑ δεν επιτρέπει την ουσιαστική χρηματοδότηση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων από όπου και αν προέρχονται ενώ δεν υπάρχει στήριξη και χρηματοδότηση από κρατικούς φορείς. Τα δε κατανεμόμενα ποσά δίνονται με αδιαφάνεια και έλλειψη αντικειμενικών κριτηρίων.

Πέρα από αυτά τα θεσμικά και οικονομικά ζητήματα, ανακύπτουν κάποια βασικά προβλήματα, που αφορούν την έλλειψη σαφούς άποψης, για τι είδους πολιτιστική ανάπτυξη θέλουν, που εκφράζεται κυρίως στο είδος, στο χαρακτήρα των πολιτιστικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Διαπιστώνουμε όλοι ένα είδος δραστηριοτήτων που εξαντλείται σε μια σειρά εκδηλώσεων που είναι τα φεστιβάλ. Οι εκδηλώσεις αυτές δεν έχουν καμία συνέχεια μεταξύ τους, καμία φυσιογνωμία, συνεπάγονται τεράστιο κόστος και παράλληλα δεν αφήνουν τελικά τίποτα στο συγκεκριμένο χώρο. Αυτό το δίλημμα ανάμεσα στον εφήμερο χαρακτήρα του φεστιβάλ και στην ανάγκη να δημιουργηθούν κάποιες σταθερές προϋποθέσεις πολιτιστικής ανάπτυξης, μπορεί σήμερα να αντιμετωπισθεί με όρους σύνθεσης. Αν δηλαδή μπορέσουμε να συνδυάσουμε τις εκδηλώσεις αυτές με κάποιες επιμορφωτικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, μέσα σε μια συνολική διαδικασία καλλιτεχνικής παιδείας και αισθητικής αγωγής, θα μπορέσουμε να

εντάξουμε μέσα σ' αυτές τις εκδηλώσεις και το καλλιτεχνικό δυναμικό της περιοχής αλλά και να διαμορφώσουμε ένα ενημερωμένο, ενεργητικό και απαιτητικό κοινό.

Ένα δεύτερο σημαντικό πρόβλημα είναι ότι δεν αξιοποιούνται ορθολογικά οι περιορισμένοι πόροι που έχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση για τα πολιτιστικά. Συχνά οι φορείς Αυτοδιοίκησης κατακερματίζουν δυνάμεις και πόρους σε μεγάλο αριθμό δραστηριοτήτων, με αποτέλεσμα να υποβαθμίζεται και η ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχουν. Αυτό το πρόβλημα οφείλεται στην απουσία σχεδιασμού τοπικών πολιτιστικών πολιτικών που θα καθόριζαν προτεραιότητες, θα έβαζαν στόχους κυρίαρχους και θα επέτρεπαν την επιλεκτική ανάπτυξη εκείνων των πολιτιστικών τομέων που καθορίζονται κάθε φορά από την πολιτιστική φυσιογνωμία της περιοχής. Το πρόβλημα αυτό επιτείνεται από την έλλειψη συντονισμού μεταξύ των ΟΤΑ, που θα συνέβαλε στη συγκέντρωση των δυνάμεων και πόρων σε λίγες και καλές πολιτιστικές δραστηριότητες, που θα λειτουργούσαν σε ένα πλαίσιο ανταλλαγών και συνεργασιών μεταξύ των ΟΤΑ, ευρύτερων τοπικών συνόλων, και θα επέτρεπαν οικονομίες κλίμακας και συγχρόνως παροχές πολιτιστικών υπηρεσιών καλύτερων, υψηλότερων απαιτήσεων. Σαν διαπίστωση θα λέγαμε ότι μόνο ένας μικρός αριθμός Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχει να παρουσιάσει κάποια ολοκληρωμένα προγράμματα τοπικής πολιτιστικής ανάπτυξης τα οποία στηρίζονται σε έναν καλό και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό.

2.3 Μέτρα που πρέπει να ληφθούν για να υπάρξει πολιτιστική ανάπτυξη.

Για να υπάρξει πολιτιστική ανάπτυξη θα πρέπει να ληφθούν ορισμένα μέτρα τα οποία θα συμβάλουν στην πραγματοποίηση του στόχου αυτού. Καταρχήν θα πρέπει να γίνει η θεσμοθέτηση χρηματοδότησης των πνευματικών κέντρων των δήμων και κοινοτήτων απ' το Υπουργείο Πολιτισμού. Άλλο μέτρο είναι η ενεργοποίηση του θεσμού των προγραμματικών συμβάσεων για τον πολιτισμό. Επίσης η ενίσχυση των πολιτιστικών στελεχών της Τ.Α. με προγράμματα κατάρτισης σε θέματα πολιτιστικού προγραμματισμού, η ύπαρξη ολοκληρωμένων προγραμμάτων μακροχρόνιου σχεδιασμού, η θεσμική και οργανωτική συνέχεια των πολιτιστικών δραστηριοτήτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, και η αξιοποίηση του

Ευρωπαϊκού δικτύου πόλεων για την προώθηση πολιτιστικών συνεργασιών είναι εξίσου σημαντικά μέτρα. Αλλά μέτρα που θα συμβάλουν στην πολιτιστική ανάπτυξη είναι η ενεργοποίηση του πολιτιστικού δυναμικού, με αξιοποίηση του εθελοντικού τομέα σε συνδυασμό με ποιοτικά αναγνωρισμένες εκδηλώσεις ευρύτερης εμβέλειας, και ο συνδυασμός των πολιτιστικών δραστηριοτήτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης με εκπαιδευτικές και επιμορφωτικές δραστηριότητες για την ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας και της αισθητικής αγωγής.⁴

Για να υπάρξει ανάπτυξη των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και προτεραιοτήτων θα πρέπει να γίνει η καταγραφή και ανίχνευση των πολιτιστικών και κοινωνικών αναγκών και των ιδιοτήτων κάθε δήμου ή κοινότητας. Επίσης ο σχεδιασμός της πολιτιστικής δράσης που πρέπει να λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις ιδιοτυπίες της περιοχής και να αξιοποιεί αυτές τις ιδιαιτερότητες είναι απαραίτητος, καθώς επίσης και η ύπαρξη εξειδικευμένου προσωπικού που μπορεί να αναλάβει με πληρότητα και επάρκεια, αλλά και να συλλάβει, να σχεδιάσει και να υλοποιήσει τα προγράμματα που εκπονούνται.

2.4 Ο Λαϊκός πολιτισμός μοχλός ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο

Το Υπουργείο πολιτισμού, στο πλαίσιο της πολιτιστικής αποκέντρωσης, προώθησε το Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων, ένα πρόγραμμα που στοχεύει να δημιουργήσει, σε διάφορες Ελληνικές πόλεις, πολιτιστικούς θεσμούς ικανούς να αξιοποιούν συστηματικά και οργανωμένα τους τοπικούς πολιτιστικούς πόρους, δηλαδή όλα τα στοιχεία εκείνα που συγκρατούν την πολιτιστική κληρονομιά αλλά και τη σύγχρονη πολιτιστική παραγωγή.

Η γνωριμία με την πολιτιστική κληρονομιά και η συνειδητοποίηση των ποικίλων ωφελειών (οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών κ.α.) που μπορεί να αποκομίσει η περιοχή από την αξιοποίηση της, ισχυροποιούν την άποψη ότι ο μεγάλος πλούτος της Ελλάδας είναι ο πολιτισμός της Ένας πολιτισμός που δεν θα πρέπει να μένει αναξιοποίητος αλλά που η αξιοποίηση του εγκυμονεί κινδύνους ακόμα και για την ίδια του την ύπαρξη, εάν δεν ληφθούν υπόψη ορισμένες αρχές και

⁴ Απ' τα συμπεράσματα του Συνεδρίου της Ύδρας για τον Πολιτισμό και την ΤΑ (14-15 Μαΐου 1993).

δεν ακολουθηθούν τα απαραίτητα βήματα κατά τη διαδικασία σχεδιασμού και προγραμματισμού. Σε διαφορετική περίπτωση, ίσως θα ήταν προτιμότερη η απουσία επεμβάσεων και ο περιορισμός των ενεργειών στη φύλαξη που και αυτή, τις περισσότερες φορές είναι αναποτελεσματική.⁵

Η εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση αποστέρησε την Ελληνική επαρχία από το ανθρώπινο δυναμικό της - κυρίως τις παραγωγικές ηλικίες, με αποτέλεσμα την αναπτυξιακή στασιμότητα και την πολιτειακή εγκατάλειψη. Στη συνέχεια, η γιγάντωση των πόλεων άλλαξε την εικόνα της κοινωνίας. Οι σημαντικότερες αλλαγές έγιναν στην οικογένεια, την εργασία, την καταναλωτική συμπεριφορά, τις αξίες, τις διαπροσωπικές σχέσεις και την επικοινωνία.

Η ομοιογένεια με την οποία αναπτύσσονται οι σύγχρονες μεγαλουπόλεις σε όλο τον κόσμο, χαρακτηρίζεται αποπνικτική, συγκροτώντας αυτό που αποκαλείται «μαζικός πολιτισμός» με πρωταγωνιστικό ρόλο των μέσων μαζικής ενημέρωσης στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης.

Βέβαια, δεν έχουν εξαντληθεί ακόμα τα περιθώρια αντίδρασης όπου και όπως χρειάζεται.

Απ' την ισοπεδωτική ομοιογένεια του μαζικού πολιτισμού δείχνουν να διαφεύγουν, προς το παρόν, οι μικρές πόλεις και κοινότητες. Σε αυτές διατηρείται ακόμα η παράδοση, και κάποια αυθεντικότητα στη δημιουργία αγαθών, που το γύρισμα του αιώνα ετοιμάζεται να εξαλείψει, γιατί οι άνθρωποι που κατέχουν την τέχνη «από πάππου προς πάππου» πεθαίνουν, ενώ ελάχιστοι ενδιαφέρονται να καταγράψουν την τέχνη όσο αυτή είναι ακόμα «εν ζωή».

Από τα παραπάνω αναδεικνύεται η σπουδαιότητα του ρόλου των τοπικών φορέων, και ειδικότερα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στην τοπική αναπτυξιακή διαδικασία. Η διατήρηση και καλλιέργεια -η μη- παραδοσιακών η άλλων στοιχείων είναι πολιτικές αποφάσεις και ευθύνες, που βαρύνουν πρώτα από όλους του τοπικούς φορείς εξουσίας, τους αρμοδίους για την χάραξη της τοπικής πολιτιστικής και κοινωνικής πολιτικής ή ακόμα, για την ευαισθητοποίηση της κεντρικής εξουσίας.

⁵ Όλγα Τσακίριδη - Θεοφανίδη. «Η μέθοδος αξιοποίησης των πολιτιστικών πόρων ως βασικό στοιχείο άσκησης πολιτιστική πολιτικής», σελ. 181-2.

Βέβαια για να ανταποκριθούν αποτελεσματικά σ' αυτό το ρόλο, οι τοπικοί φορείς χρειάζονται επαρκή μέσα: για παράδειγμα, κατάλληλα καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό και ένα θεσμικό πλαίσιο που θα ενδυναμώνει τις προσπάθειες και θα δημιουργεί ένα σύστημα εξεύρεσης οικονομικών πόρων από πολλές πηγές σε Εθνικό ή Ευρωπαϊκό επίπεδο (δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση, περιφέρεια, υπουργεία, επιχειρήσεις), ενώ συγχρόνως θα αμβλύνει τη διαμάχη με τους κεντρικούς φορείς εξουσίας και λήψης αποφάσεων.

Οι πολιτιστικές δραστηριότητες μπορούν να αποδειχθούν ισχυρό μέσο για την ανάπτυξη της πόλης: είτε προς την κατεύθυνση της άμβλυνσης των αντιθέσεων μεταξύ των μειονοτικών ομάδων και της πλειοψηφίας (π.χ. Δήμος Μενεμένης/τσιγγάνοι, Δήμος Κομοτηνής/πομάκοι, μουσουλμανική κοινότητα, παλιννοστούντες πόντιοι, Δήμος Ναυπλίου/τσιγγάνοι), είτε προς την κατεύθυνση της δημιουργίας ενός πολιτιστικά ελκυστικού περιβάλλοντος, αξιοποιήσιμου στο πλαίσιο του πολιτιστικού τουρισμού (π.χ. Πήλιο, Χίος, Μάνη, Ζαγοροχώρια).

Η αποτελεσματικότητα της πολιτιστικής πολιτικής, όπως αποδεικνύεται και από τη διεθνή εμπειρία, εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Ένας απ' αυτούς είναι και το κατά πόσο θα επιτευχθεί η σύνδεση της με την τοπική παραγωγή, τις τοπικές πολιτιστικές βιομηχανίες,⁶ ενώ παράλληλα θα εξασφαλισθεί η όσο το δυνατόν «θερμότερη» συμμετοχή των κατοίκων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ο Πολιτισμός στην Ξάνθη

3.1 Ιστορική αναδρομή

Ξάνθη, η πόλη με τα χίλια χρώματα. Έτσι θα ονόμαζε ο επισκέπτης την Ξάνθη αν περιδιάβαινε τα σοκάκια, τους δρόμους και τις αγορές της και γευόταν τα θαυμάσια δημιουργήματά της. Ατμόσφαιρα γαλήνια αλλά και αισθησιακή. Λιθόστρωτα στενά που σέβονται το παραδοσιακό και ευνοούν το μοντέρνο. Νύχτες αλησμόνητες, με πολυμορφία στη διασκέδαση που απευθύνεται σε κάθε επιλογή και καλύπτει κάθε γούστο. Πλούσιο το παρελθόν της «Κυράς της Θράκης» όπως αποκαλείται η Ξάνθη, αλλά ανάλογο το παρόν της.

Η Ξάνθεια ήταν η αρχαία πόλη που βρισκόταν στη χώρα των Κικόνων ανατολικά της λίμνης Βιστωνίδας, κάπου κοντά στη σημερινή πόλη. Πολλοί κατακτητές πέρασαν απ' τη Ξάνθη στη μακρόχρονη ιστορία της, χωρίς όμως να αλλοιώσουν τον πολιτισμό της περιοχής που έχει όλα τα στοιχεία του σπουδαίου Ελληνικού πολιτισμού. Σπουδαίοι άντρες κατάγονταν από την περιοχή, όπως ο Δημόκριτος, ο Πρωταγόρας, ο μεγάλος μουσικός Ορφείας, στην αρχαία εποχή, καθώς επίσης και στη σύγχρονη εποχή ο Βιζυηνός και Βάρναλης. Η πνευματική της εξέλιξη δεν σταμάτησε όμως σ' αυτούς. Υπάρχουν σήμερα πολλοί συγγραφείς ποιητές, ζωγράφοι, κεραμιστές, μουσικοί, λαογράφοι, ιστορικοί που κρατάνε το επίπεδο του πολιτισμού σε υψηλό επίπεδο. Ο σημερινός επισκέπτης έχει πολλά να πράξει και να θαυμάσει. Να περπατήσει στα σοκάκια της παλιάς πόλης και να θαυμάσει τα υπέροχα διατηρητέα αρχοντικά και να αισθανθεί πως βρίσκεται σε μια άλλη εποχή, να επισκεφθεί το Λαογραφικό Μουσείο, να κάνει μια βόλτα στο παζάρι, να γευθεί τα εξαιρετικά γλυκά της πόλης, πολλά απ' τα οποία έφεραν οι πρόσφυγες κάτοικοι της απ' τον Πόντο και την Μικρά Ασία, και τα οποία δύσκολα μπορεί να τα βρει κανείς αλλού, να συζητήσει με τους φιλόξενους Θράκες, χριστιανούς και μουσουλμάνους. Καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου ο πολιτισμός ζωντανεύει στην πόλη μέσα από την

⁶ Αγραφιώτης Δ. «Πολιτιστικές ασυνέχειες» Ύψιλον, Αθήνα 1987 σελ. 88-102.

παρουσία μοντέρνων συγκροτημάτων, κινηματογραφικών προβολών, διαλέξεων, εικαστικών εκθέσεων και συνεδρίων .

3.2 Οι σημαντικότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις

Κορυφαίες πολιτιστικές εκδηλώσεις στην πόλη της Ξάνθης αποτελούν οι Θρακικές Λαογραφικές Γιορτές - Καρναβάλι Ξάνθης, οι Γιορτές της Παλιάς Πόλης και οι Γιορτές Νεολαίας.⁷

A) Οι Θρακικές Λαογραφικές Γιορτές - Καρναβάλι της Ξάνθης είναι ο κορυφαίος Πολιτιστικός Θεσμός της πόλης αλλά και της ευρύτερης περιοχής και έχει μεγάλη ιστορία. Σήμερα έχει αποκτήσει Πανελλήνια φήμη, και η συμμετοχή του κόσμου είναι τεράστια. Ο Θεσμός αυτός που λαμβάνει χώρα, κάθε χρόνο την περίοδο της αποκριάς, διαρκεί δύο εβδομάδες, στις οποίες συνδυάζεται αρμονικά το Λαογραφικό και το Καρναβαλικό στοιχείο. Στο θεσμό αυτό θα αναφερθούμε εκτενέστερα σε επόμενα κεφάλαια της εργασίας.

B) Οι Γιορτές της Παλιάς Πόλης είναι ο δεύτερος σημαντικότερος πολιτιστικός θεσμός της πόλης της Ξάνθης, γίνονται στην Παλιά Πόλη σε έναν από τους μεγαλύτερους παραδοσιακούς οικισμούς της Ελλάδας με πλούσια ιστορία και δράση τόσο στον οικονομικό όσο και τον πολιτιστικό τομέα. Η ανάπτυξη της πόλης ξεκίνησε από το 1870 λόγω του καπνού. Εκφράστηκε τόσο με την οργάνωση του οικισμού, τα αρχοντικά, τα σοκάκια, τους μαχαλάδες, τις πλατείες, τις εκκλησίες αλλά και την ανάλογη ανάπτυξη στην πολιτιστική κίνηση, ίδρυση σωματείων, πολιτιστικών φορέων, μουσικών και αθλητικών Συλλόγων. Η Παλιά πόλη ήταν πόλος έλξης για τους ανθρώπους των τεχνών και των γραμμάτων.⁸

Στην σημερινή εποχή ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει την εξαιρετική αρχιτεκτονική της πόλης, να περπατήσει στα πλακόστρωτα σοκάκια, να γνωρίσει τις δουλειές των εικαστικών καλλιτεχνών. Έχουν συμπληρωθεί έντεκα χρόνια από τότε που οι πολιτιστικοί σύλλογοι της πόλης, σε συνεργασία με το Δήμο Ξάνθης, οργάνωσαν για πρώτη φορά τις Γιορτές Παλιάς Πόλης.

⁷ Από το βιβλίο Ξάνθη - Θράκη - Ελλάς των Ακριτίδη Ανέστη, Μουσόπουλου Θανάση, Παντσόγλου Χρήστου, Τσιππίτσαλη Θεόδωρου, Χαραλαμπίδη Γιάννη, σελ. 8.

⁸ Από την έκδοση της Δ.Ε.Α.Ξ, πρόγραμμα Γιορτών Παλιάς Πόλης, σελ. 1

Σήμερα τριανταδύο σύλλογοι, φορείς και πολλοί καλλιτέχνες πλαισιώνουν το πρόγραμμα των γιορτών, δίνοντας το χρώμα και τη ζωντάνια στην Παλιά Πόλη.

Οι γιορτές αυτές γίνονται κάθε χρόνο στο τέλος Αυγούστου μέχρι τις αρχές Σεπτεμβρίου, και διαρκούν περίπου δεκαοχτώ μέρες.

Κατά τη διάρκεια των γιορτών, στις τρεις μουσικές σκηνές μπορούν οι θεατές να ακούσουν γνώριμες μελωδίες αλλά και να γνωρίσουν τους ντόπιους καλλιτέχνες. Στα στέκια των συλλόγων μπορούν να δοκιμάσουν τα ωραιότερα εδέσματα της περιοχής, στο Λαογραφικό Μουσείο αλλά και τα άλλα αρχοντικά να δουν τις εκθέσεις των εικαστικών καλλιτεχνών ενώ στο υπαίθριο Δημοτικό Αμφιθέατρο, να παρακολουθήσουν θεατρικές και μουσικές παραστάσεις.

Το πρόγραμμα των γιορτών περιλαμβάνει θεατρικές παραστάσεις, μουσικές εκδηλώσεις, εκθέσεις ζωγράφων, αιογράφων, γλυπτών αλλά και παλιών αντικειμένων, αυτοκινήτων καθώς επίσης και παρουσιάσεις ποιητών, συγγραφέων, ταινιών. Επίσης γίνονται συναυλίες από γνωστούς καλλιτέχνες, ημερίδες με διάφορα θέματα, ποδηλατικοί γύροι της πόλης, παραστάσεις θεάτρου σκιών για του μικρούς. Τέλος διοργανώνονται και βραδιές Λαογραφίας με τη συμμετοχή των χορευτικών συγκροτημάτων του Νομού Ξάνθης, καθώς επίσης και πανελλήνιες συγκεντρώσεις μοτοσυκλετιστών και δεξιότητες οδηγών αυτοκινήτων.

Παραδοσιακοί Θρακιώτικοι Χοροί κατά τη διάρκεια των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών στην κεντρική πλατεία της Ξάνθης.

Οι περισσότερες απ' τις εκθέσεις γίνονται στην Δημοτική Πινακοθήκη, στο σπίτι του πολιτισμού της Φιλοπρόοδης Ένωσης Ξάνθης (Φ.Ε.Ξ.) καθώς επίσης και στο Πολιτιστικό Αναπτυξιακό Κέντρο Θράκης (Π.Α.ΚΕ.ΘΡΑ.) και το Λαογραφικό

Μουσείο της Φ.Ε.Ξ., ενώ οι συναυλίες και οι θεατρικές παραστάσεις στο Πνευματικό & Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Ξάνθης, στις παλιές καπναποθήκες, και το υπαίθριο Δημοτικό Αμφιθέατρο, καθώς επίσης και στην Πλατεία Μητροπόλεως της Παλιάς Πόλης.

Δημοτική Πινακοθήκη όπου στεγάζονται πολλές εκθέσεις καλλιτεχνών.

Οι γιορτές έχουν καταξιωθεί τα τελευταία χρόνια, και συγκεντρώνουν πολλές χιλιάδες επισκεπτών, ενώ τα οικονομικά οφέλη που αποκομίζουν οι Σύλλογοι απ' αυτές διατίθενται για την κατασκευή των στολών τους και τα άλλα έξοδα που έχουν κατά την προετοιμασία, του άλλου κορυφαίου θεσμού, τις Θρακικές Λαογραφικές Γιορτές.

Γ) Οι Γιορτές Νεολαίας είναι ο τρίτος κατά σειρά σημαντικότερος πολιτιστικός θεσμός της Ξάνθης, και έχει και αυτός ιστορία έντεκα χρόνων όπως οι γιορτές της Παλιάς Πόλης.

Η ΔΕΑΞ συνεργάζεται όλα αυτά τα χρόνια με τις μαθητικές κοινότητες, τους συλλόγους δασκάλων και καθηγητών, τους Πολιτιστικούς Συλλόγους τους φορείς που δραστηριοποιούνται οι νέοι, τους φοιτητές αλλά και μεμονωμένους νέους για την

οργάνωση και παρουσίαση πολλών δράσεων έτσι ώστε να συμμετέχουν οι νέοι ενεργά στην πολιτιστική ζωή του τόπου. Στόχος είναι να παρουσιαστούν οι δουλειές, οι σκέψεις, οι διαμαρτυρίες και οι προτάσεις των νέων της πόλης. Σκοπός του Δήμου είναι να μπορεί να καλύψει υλικοτεχνικά τις απαιτήσεις των νέων ώστε κάθε τους πρόταση να μπορεί να υλοποιηθεί.⁹

Οι γιορτές αυτές γίνονται από 3 Μαΐου έως 12 Ιουνίου κάθε χρόνο, και περιλαμβάνουν πολλές και διάφορες εκδηλώσεις. Περιλαμβάνουν μουσικούς αγώνες, βραβεύσεις μαθητών μετά από διαγωνισμούς της καλύτερης έκθεσης σε διάφορα θέματα, εκθέσεις ζωγραφικής, παραδοσιακούς χορούς απ' τα νεανικά τμήματα των πολιτιστικών συλλόγων της Ξάνθης, καθώς επίσης και διαγωνισμούς DJs για νέους που αγαπούν τη μουσική. Επίσης διεξάγονται χορωδιακές βραδιές από διάφορες νεανικές χορωδίες της πόλης αλλά και άλλων πόλεων, θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες μαθητών από μουσικά γυμνάσια. Παρουσιάζονται ακόμα περιβαλλοντικά προγράμματα από μαθητές της Β/θμιας εκπαίδευσης, και γίνονται ημερίδες με διάφορα θέματα. Διοργανώνονται τουρνουά σε διάφορα αθλήματα όπως κολύμβηση, ποδόσφαιρο και ποδηλασία.

Χορωδιακή Βραδιά από το μουσικό γυμνάσιο της Ξάνθης κατά τη διάρκεια των Γιορτών Νεολαίας

Μεγάλο πολιτιστικό γεγονός αποτελεί τα τελευταία χρόνια και το

δ) Χατζηδάκειο Χορωδιακό Φεστιβάλ το οποίο γίνεται προς τιμήν του αείμνηστου μεγάλου Ξανθιώτη μουσικού Μάνου Χατζηδάκη. Ο θεσμός αυτό έχει καθιερωθεί τα τελευταία οκτώ χρόνια και διοργανώνεται από τη Στέγη Γραμμάτων

⁹ Από την ομιλία του Προέδρου της Δημοτικής Επιχείρησης Ανάπτυξης Ξάνθης Κ. Τσέπελη κατά την έναρξη των γιορτών του 2001. Πρόγραμμα Γιορτών νεολαίας, σελ. 1

και καλών τεχνών του Δήμου Ξάνθης απ' τις 9 Φεβρουαρίου έως τις 2 Μαρτίου κάθε χρόνο.

Το πρόγραμμα των εκδηλώσεων περιλαμβάνει μουσικές παραστάσεις, καθώς και εμφανίσεις χορωδιών από την Ξάνθη, αλλά και άλλες πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού. Συμμετέχουν πολλές νεανικές χορωδίες, παιδικές, εφηβικές, μικτές, Βυζαντινές αλλά και πολλές Ευρωπαϊκές. Επίσης περιλαμβάνονται και βραδιές χορού με έργα κλασικά, ρομαντικά, μπαρόκ αλλά και σύγχρονα.¹⁰

Η συμμετοχή του κοινού είναι μεγάλη και σ' αυτό συμβάλει και η πολύ χαμηλή η και καθόλου τιμή του εισιτηρίου. Οι εκδηλώσεις αυτές γίνονται στην αίθουσα του Δημοτικού Αμφιθεάτρου.

3.3 Πολιτιστική ταυτότητα του πληθυσμού της Ξάνθης

Η Ξάνθη είναι μια πολιτισμική κοινωνία, αποτελούμενη από τους χριστιανούς αλλά και την μουσουλμανική μειονότητα, οι οποίοι συμβιώνουν αρμονικά εδώ και πολλά χρόνια. Ο Ελληνικός πληθυσμός της, αποτελείται κυρίως από πρόσφυγες οι οποίοι ήρθαν στην περιοχή μετά τη μικρασιατική καταστροφή το 1922. Οι ξεριζωμένοι αυτοί Έλληνες αφού εκδιώχθηκαν απ' τις εστίες τους στις οποίες ζούσαν από χιλιάδες έτη, βρήκαν στην φιλόξενη περιοχή της Θράκης ένα μέρος στο οποίο εγκαταστάθηκαν, και ξαναδημιούργησαν μια καινούργια ζωή δίνοντας έτσι μια νότα πνοής στην περιοχή, η οποία ήταν αραιοκατοικημένη πριν από χριστιανούς. Αλλά και πολλοί Έλληνες από περιοχές της «Παλιάς Ελλάδας» ήρθαν και έμειναν στην πόλη όπου ζουν μέχρι και σήμερα. Έτσι στην Ξάνθη, υπάρχουν σήμερα, οι «ντόπιοι» Θρακιώτες, οι πρόσφυγες από την Ανατολική Θράκη, τον Πόντο, τη Μικρά Ασία και την Καππαδοκία, οι Ηπειρώτες, οι Κρητικοί, οι Σαρακατσάνοι, οι Κωνσταντινοπολίτες, οι Αρμένιοι και οι Μαυροθαλασσίτες.

Όλοι αυτοί έχουν φέρει απ' τις πατρίδες τους τα δικά τους ήθη και έθιμα, τα οποία με μεγάλη ευλάβεια τα τηρούν μέχρι σήμερα, ώστε να διατηρήσουν την πολιτιστική τους ταυτότητα, και να μη ξεχάσουν τις ρίζες τους, έχουν ιδρύσει

¹⁰ Από το πρόγραμμα του Χατζηδάκειου Χορωδιακού Φεστιβάλ 2002.

διαφόρους συλλόγους, οι οποίοι συνεργάζονται άψογα μεταξύ τους, έτσι ώστε να βοηθήσουν στην πολιτιστική ανάπτυξη της τόσο ευαίσθητης περιοχής της Θράκης.

3.4 Πολιτιστικοί και Λαογραφικοί σύλλογοι

Υπάρχουν σήμερα στην Ξάνθη πάρα πολλοί Λαογραφικοί και Πολιτιστικοί σύλλογοι οι οποίοι δραστηριοποιούνται όλο το χρόνο και οι οποίοι έχουν μεγάλη συμβολή στην πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης. Έχουν επίσης πολύ σημαντική συμβολή στις κορυφαίες πολιτιστικές εκδηλώσεις, δηλαδή στις Θρακικές Λαογραφικές Γιορτές, και τις Γιορτές της Παλιάς Πόλης.¹¹

Οι σύλλογοι αυτοί είναι οι εξής:

- Η Φιλοπρόοδη Ένωση Ξάνθης (Φ.Ε.Ξ.). Είναι ο παλαιότερος και ιστορικότερος Πολιτιστικός σύλλογος της Ξάνθης. Ιδρύθηκε το 1952 και η ιστορία της είναι στενά συνδεδεμένη με την ιστορία της πόλης. Στη ΦΕΞ λειτουργούν σήμερα θεατρικό εργαστήριο, χορευτικό εργαστήριο, μουσικό τμήμα εκμάθησης μουσικών, λαϊκών οργάνων, κινηματογραφική λέσχη, εργαστήριο ζωγραφικής. Επίσης στη ΦΕΞ ανήκει και το Λαογραφικό Μουσείο το οποίο έχει πολλά εκθέματα από παραδοσιακές φορεσιές και αντικείμενα. Σήμερα έχει περίπου 400 ενεργά μέλη, ενώ συμμετέχει ανελλιπώς σ' όλες τις πολιτιστικές εκδηλώσεις της πόλης.¹² Παρουσιάζει μεγάλες μουσικοχορευτικές παραστάσεις με δρώμενα, χορούς και τραγούδια από όλη την Ελλάδα στον Δημοτικό Αμφιθέατρο. Φιλοξενεί κάθε χρόνο παραδοσιακά συγκροτήματα στις Γιορτές της Παλιάς Πόλης. Οργανώνει επίσης συναντήσεις με άλλους συλλόγους και τοπικούς φορείς για την ανταλλαγή απόψεων, σύμφιξη σχέσεων των μελών του και γνωριμία με την παράδοση του κάθε τόπου. Τέλος έχει εκπροσωπήσει επάξια την πόλη τόσο στο εξωτερικό συμμετέχοντας σε φεστιβάλ, εκθέσεις, γιορτές όσο και στο εσωτερικό σε χώρες όπως η Γερμανία, Ολλανδία, Λιθουανία, Βέλγιο και Ιταλία.

¹¹ Από το έντυπο «Αποκριάτικες ενθυμήσεις της Ξάνθης», της ΔΕΑΞ.

¹² Από το Βιογραφικό της Φιλοπρόοδης Ένωσης Ξάνθης.

Το Λαογραφικό Μουσείο της Φ.Ε.Ξ. στεγάζεται σε παλιό αρχοντικό στην Παλιά Πόλη.

- Το Λύκειο Ελληνίδων Ξάνθης. Είναι εδώ και 25 χρόνια η ψυχή της Ξάνθης, το ζωντανό κύτταρο της Θράκης. Έχει αμέτρητες παρουσίες σε τοπικό αλλά και διεθνές επίπεδο. Το απαρτίζουν περισσότερα από 300 μέλη όλων των ηλικιών. Διαθέτει μια απ' τις πλουσιότερες βιβλιοθήκες της Ελλάδας με αυθεντικές φορεσιές, αλλά και πιστά αντίγραφα τους, την οποία και εμπλουτίζει συνεχώς.¹³

Η χορευτική του ομάδα έχει εκπροσωπήσει τη χώρα μας πολλές φορές, σ' όλες τις γωνιές της γης, και έχει αποσπάσει μεγάλες διακρίσεις στην Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ρουμανία, Καναδά και στο Ντάλας των Η.Π.Α. όπου και τιμήθηκε με το χρυσό κλειδί της πόλης. Ακόμη έχει βραβευθεί απ' την Ακαδημία Αθηνών για την πολύπλευρη προσφορά του στην ακριτική Θράκη.

- Ο σύλλογος Ποντίων Ν. Ξάνθης. Ο Σύλλογος αυτός ιδρύθηκε το 1974 και έχει σήμερα πάνω από 1500 ενεργά μέλη. Προσπαθεί να διατηρήσει τα ήθη και έθιμα, την ιστορία και τον πολιτισμό του Πόντου. Διαθέτει ένα πενταόροφο ιδιόκτητο κτίριο, στο οποίο λειτουργούν τμήματα εκμάθησης παραδοσιακών χορών και

ποντιακής λύρας, θεατρικές σκηνές, τμήματα ζωγραφικής, χαλκοπλαστικής, βυζαντινής μουσικής, καθώς επίσης και τμήμα νεολαίας και βιβλιοθήκη. Τα τελευταία πέντε χρόνια λειτουργεί και τμήμα εκμάθησης της Ελληνικής γλώσσας στους πρόσφυγες που έχουν έρθει από την πρώην Σοβιετική Ένωση.¹⁴

Τα χορευτικά του συγκροτήματα κάνουν κάθε χρόνο δεκάδες εμφανίσεις στην Ελλάδα αλλά και το εξωτερικό, όπως στην Γερμανία, την Κύπρο, τη Βουλγαρία, το Μαυροβούνιο τη Ρουμανία και την Ουκρανία.

- Ο σύλλογος Σαρακατσαναίων με το μεγάλο του χορευτικό συγκρότημα διατηρεί την παράδοση, επιδεικνύοντας με ζήλο τα έθιμα του.

- Ο σύλλογος Μικρασιατών «Αλησμόνητες Πατρίδες», με πλούσιες δραστηριότητες όπως η έκδοση μηνιαίας εφημερίδας, η λειτουργία χορευτικού εργαστηρίου και βιβλιοθήκης. Ο σύλλογος διατηρεί τη μνήμη των «Χαμένων Πατρίδων».

- Ο σύλλογος Εβριτών Ν. Ξάνθης, είναι ο συνδεδετικός κρίκος της πόλης της Ξάνθης με το Νομό Έβρου. Διοργανώνει διάφορες εκθέσεις και άλλες πλούσιες εκδηλώσεις προβάλλοντας της πολιτιστική κληρονομιά του Νομού Έβρου.

- Ο σύλλογος Καλλιθέας. Είναι ο σύλλογος του νέου οικισμού των εργατικών κατοικιών και συμμετέχει από την ίδρυση του σ' όλες τις εκδηλώσεις του Δήμου με το χορευτικό του εργαστήρι.

- Ο σύλλογος Καπαδοκών. Ο οποίος έχει ποικίλες δραστηριότητες και δίνει το στίγμα του στην πολυχρωμία των εκδηλώσεων.

- Η Κρητική αδελφότητα η οποία προσπαθεί να ενώσει τις δύο άκρες της Ελλάδας - Κρήτη και Θράκη - συμμετέχοντας δραστήρια με πολλές εκδηλώσεις.

- Ο σύλλογος Θρακιωτών Χρυσούπολης^{*}, εκπροσωπεί την επαρχία Νέστου, και στηρίζει την Θρακιώτικη παράδοση.

¹³ Από το Βιογραφικό του Λυκείου Ελληνίδων Ξάνθης.

¹⁴ Από το Βιογραφικό του συλλόγου Ποντίων Ν. Ξάνθης.

* Η Χρυσούπολη είναι μια κομόπολη του Ν. Καβάλας που, απέχει 30 χιλιόμετρα από την πόλη της Ξάνθης, αποτελείται κυρίως πληθυσμιακά από πρόσφυγες της Ανατ. Θράκης, και συμμετέχει ο σύλλογός της στις πολιτιστικές δραστηριότητες της Ξάνθης.

- Ο Πολιτιστικός σύλλογος «Κατασκηνωτές», Έχει μεγάλη αγάπη για τη φύση του τόπου και έχει οργανώσει μια σειρά από δραστηριότητες, όπως η δημιουργία καταφύγιου στο Καρυόφυτο, ενώ ταυτόχρονα συμμετέχει σε κάθε πολιτιστική κίνηση.

- Ο Πολιτιστικός σύλλογος «Σπάρτακοι 82», ο οποίος δημιουργήθηκε από τους τελειόφοιτους του '82 και κάνοντας την εμφάνισή τους στις Θρακικές Λαογραφικές γιορτές μπήκε γρήγορα στα πολιτιστικά του τόπου.

- Πολιτιστικός σύλλογος «Φίλοι», είναι από τους συλλόγους που δημιουργήθηκαν για να στηρίζουν το θεσμό του Καρναβαλιού. Οι δραστηριότητες του συλλόγου είναι πολλές. Μερικές απ' αυτές είναι εκδρομές σε πολιτιστικά - ιστορικά κέντρα, εκθέσεις και αναβίωση εθίμων.

- Το Πολιτιστικό κέντρο εργαζομένων Ο.Τ.Ε. Ν. Ξάνθης. Πλούσιο σε δραστηριότητες με εξίσου σημαντική θέση στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης. Προβάλλει τον Ο.Τ.Ε. και την πόλη της Ξάνθης με εκθέσεις ζωγραφικής και φωτογραφίες, με θεατρικές και χορευτικές εκδηλώσεις. Επίσης διοργανώνει εκδρομές και εκδίδει τηλεκάρτες με θέματα του Νομού Ξάνθης. Ανήκει στην Πανελλήνια Ένωση Εργαζομένων Ο.Τ.Ε. και συμμετέχει κάθε χρόνο στα προσυνέδρια και συνέδρια των 53^{ων} πολιτιστικών φορέων του Ο.Τ.Ε..

- Ο Πολιτιστικός σύλλογος «Αμφιτρύονες», Με συμμετοχή του σε όλες τις πολιτιστικές εκδηλώσεις του Δήμου Ξάνθης, δίνει το στίγμα του στην πολιτιστική ζωή της πόλης αλλά και ιδιαίτερα στην Καρναβαλική παρέλαση.

- Ο Πολιτιστικός σύλλογος «Άνοιξη», Δίνει ιδιαίτερη σημασία σε θέματα περιβάλλοντος, και κάνει έντονη την παρουσία του σ' όλες τις εκδηλώσεις.

- Ο Πολιτιστικός σύλλογος «Οι Απαράδεκτοι», Με κίνητρο την αγάπη του για την πόλη και στόχο την αγωγή της ψυχής σατιρίζει τα κοινωνικά θέματα, οργανώνει εκδηλώσεις αιμοδοσίας και φιλανθρωπίας, καθώς και πολλές πολιτιστικές δραστηριότητες.

- Ο Πολιτιστικός σύλλογος «Ατίθασοι», Συμμετέχει σ' όλες τις πολιτιστικές εκδηλώσεις του Δήμου Ξάνθης και με την αμείωτη φαντασία του δημιουργεί ένα γοητευτικό κλίμα στο σύνολο των Καρναβαλικών εκδηλώσεων.

- Ο Πολιτιστικός σύλλογος «Θάμυρις», Συμμετέχει στα πολιτιστικά του τόπου και έχει ιδιαίτερα έντονη παρουσία στις εκδηλώσεις του Καρναβαλιού.

- Η ΘΡΑΚΙΚΗ – θεατρική σκηνή «Karnival Club». Δίνει το δικό της έντονο παρόν με τη θεατρική σκηνή, την κινηματογραφική λέσχη και τις ποικίλες εκδηλώσεις που διοργανώνει.

- Ο Πολιτιστικός σύλλογος «Κάβειροι», ο οποίος συμμετέχει στα πολιτιστικά του τόπου, και στις απόκριες με εντυπωσιακά θέματα.

- Ο Πολιτιστικός - Φυσιολατρικός σύλλογος «Οι εξερευνητές», ο οποίος με περιοδικές εκδόσεις, εκθέσεις και άλλες δραστηριότητες συμμετέχει στη διάδοση και διάσωση της ομορφιάς του Ν. Ξάνθης.

- Ο Πολιτιστικός σύλλογος «Κατακτητές». Δραστηριοποιείται με το ίδιο ενδιαφέρον για όλες τις πολιτιστικές εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα στην Ξάνθη.

- Ο Πολιτιστικός σύλλογος «Βίστωνες», Δείχνει ιδιαίτερα ευαισθησία στα θέματα που αφορούν την διατήρηση της παράδοσης.

- Ο Αθλητικός Γυμναστικός - Πολιτιστικός σύλλογος «Venus». Ο σύλλογος αυτός χρησιμοποιεί την γνώση και τις ικανότητες των μελών του στα αθλητικά, και παρουσιάζει εκδηλώσεις ανάλογου ενδιαφέροντος.

- Ο Πολιτιστικός σύλλογος φοιτητών Ξάνθης «Γέφυρα», Ένας απ' τους σημαντικότερους σκοπούς του συλλόγου είναι να φέρει σε επαφή τους φοιτητές με την τοπική κοινωνία. Οι ομάδες που διαθέτει (φωτογραφική - κινηματογραφική) συμβάλουν αποφασιστικά στα δράματα του τόπου.

- Ο Πολιτιστικός σύλλογος «Εδέμ», Συμμετέχει στις πολιτιστικές εκδηλώσεις έχοντας πλάι του τη νεολαία, και στόχο του την προτροπή της προς τον αθλητισμό.

- Ο Πολιτιστικός σύλλογος «Διώνυσος», Με την ευθυμία που διακρίνει τα μέλη του κατορθώνει να κάνει γιορτή κάθε πολιτιστική δραστηριότητα.

- Ο σύλλογος Μαυροθαλασσιτών, ο οποίος συμμετέχει σε όλες τις εκδηλώσεις του Δήμου, διατηρώντας τμήμα νεολαίας, βιβλιοθήκη, τμήμα εκμάθησης λύρας, καθώς και χορευτικό συγκρότημα.

•«Ο Πολιτιστικός σύλλογος «Όδρυσσες», με σημαντική συμβολή στις πολιτιστικές εκδηλώσεις και ιδιαίτερα στο Καρναβάλι.

Επίσης υπάρχουν οι παρακάτω Πολιτιστικοί - Λαογραφικοί σύλλογοι στα γύρω χωριά του Νομού Ξάνθης, οι οποίοι συμμετέχουν στις πολιτιστικές εκδηλώσεις της Ξάνθης, με ιδιαίτερα σημαντική παρουσία. (Κιμμερίων - Πολυσίτου - Μυρωδάτου - Σμίνθης - Κεσσάνης - Αβάτου - Ερασμίου -Σταυρουπόλεως - Πηγαδίων - Τοξοτών).

3.5 Αρχαιολογικοί χώροι - αξιοθέατα

Στην Ξάνθη υπάρχουν πολλοί αρχαιολογικοί χώροι σε διάφορα σημεία που φανερώνουν πως η περιοχή είχε αναπτυχθεί πολιτιστικά από αρχαίων χρόνων. Σε όλο το νομό υπάρχουν 70 αρχαιολογικοί χώροι, απ' τη νεολιθική έως και τη μεταβυζαντινή εποχή, οι οποίοι έχουν γίνει γνωστοί.¹⁵

Οι ανασκαφές που έγιναν στη Λαφρούδα (κοντά στα Άβδηρα) και στη Διομήδεια εντόπισαν αξιόλογα δείγματα της νεολιθικής εποχής. Ο μεγαλύτερος αρχαιολογικός χώρος του νομού είναι τα «Αρχαία Άβδηρα» τα οποία ιδρύθηκαν το 545 π.Χ. Οι ανασκαφές που έγιναν στην περιοχή κατά το 1950 έφεραν στο φως τμήματα από τα αρχαία τείχη, ψηφιδωτά, ανάγλυφα, και αποκαλύφθηκε μικρό τμήμα του αρχαίου θεάτρου. Βρέθηκαν επίσης τάφοι, και νεκροταφεία από την Αρχαϊκή, Κλασική, Ελληνιστική και Βυζαντινή εποχή, κοσμήματα, ειδώλια, νομίσματα, αγγεία, μαρμάρινες κεφαλές, τα περισσότερα απ' τα οποία έχουν τοποθετηθεί στο νεοσύστατο Αρχαιολογικό Μουσείο Αβδήρων, ένα έργο το οποίο ήταν απαραίτητο για να διαφυλαχθεί η μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής. Πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής αποτελούν και τα μοναστήρια που περιβάλλουν την Ξάνθη, (Παναγίας Καλαμούς, Παναγίας Αρχαγγελιώτισσας και Ταξιαρχών) τα οποία είναι χτισμένα πάνω σε θέσεις Βυζαντινών μονών. Η περιοχή της Ξάνθης άρχισε να ακμάζει το 1715 χάρη στα καπνά της, το εμπόριο των οποίων ανάδειξε την Ξάνθη σε όλη την Ευρώπη και σταδιακά η Ξάνθη γίνεται εμπορικό αλλά και πολιτιστικό

¹⁵ Από το βιβλίο Ξάνθη - Θράκη - Ελλάς των Ακριτίδη Ανέστη, Μουσόπουλου Θανάση, Παντσόγλου Χρήστου, Τσερπαλή Θεοδώρου, Χαραλαμπίδη Γιάννη. (σελ. 1).

κέντρο. Πολλά αρχοντικά που διατηρούνται και σήμερα στην «Παλιά Πόλη» δείχνουν την ακμή της περιόδου.

Επίσης στην περιοχή βρίσκονται και τα εξής σημαντικά μνημεία και κτίρια αξιόλογης ιστορικής και πολιτιστικής σημασίας.

α) Υπολείμματα προϊστορικού οικισμού τα οποία ανάγονται στην ύστερη Νεολιθική Εποχή και βρίσκονται νότια, στο χωριό Διομήδεια, 12 χλμ. από την πόλη. Είναι αξιόλογης ιστορικής σημασίας και αποτελούν πόλο έλξης για τον επισκέπτη.

β) Τα ερείπια αρχαίας πόλης Κλασικών, Ελληνιστικών και Ρωμαϊκών χρόνων ανάμεσα στα χωριά Βαφέικα και Κουτσό 10 χλμ νότια της Ξάνθης, η οποία είχε κτιστεί από τους κατοίκους των Αβδήρων.

γ) Το Μουσουλμανικό τζαμί που βρίσκεται στη Γενισέα, 11χλμ. νοτιανατολικά της πόλης που χτίστηκε από τον βεζύρη Μουσταφά τον 15^ο αιώνα.

δ) Το διατηρητέο χωριό στο κάτω Καρνούφυτο με πολύ ωραία αρχοντικά και πολλά σπίτια, παραμένει αναλλοίωτο και ανέπαφο μέχρι σήμερα από την επίδραση του σύγχρονου οικιστικού περιβάλλοντος, καταφέρνοντας με αυτόν τον τρόπο να συνδέσει αρμονικά το πράσινο του βουνού με την γραφικότητα του χωριού «μεταφέροντας» τον επισκέπτη σε άλλες εποχές.

ε) Η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου της Δρυμιάς 55χλμ. βορειοδυτικά της πόλης προς το Παρανέστι, όπου εκεί βρίσκεται η κάρα και τα λείψανα του θαυματουργού Αγίου. Η εκκλησία είναι χτισμένη σε μια ειδυλλιακή τοποθεσία ανάμεσα σε δάση, διαθέτοντας και ξενώνα.

στ) Ο τάφος Ελληνιστικών χρόνων που βρίσκεται 3χλμ νοτιανατολικά της Σταυρούπολης

ζ) Το μοναστήρι του Αγίου Νικολάου το οποίο είναι μετόχι της Μονής Βατοπεδίου του Αγίου Όρους το οποίο είναι χτισμένο πάνω σε ξέρα στο κέντρο της λίμνης Βιστωνίδας και συνδέεται με τη στεριά με ξύλινη γέφυρα και διαθέτει μικρό ξενώνα.

η) Τα Βυζαντινά τείχη, μεγαλύτερα από 170 μέτρα με τετράπλευρους πύργους και ερείπια Βυζαντινής εκκλησίας που βρίσκονται 31χλμ νοτιανατολικά της πόλης έξω από το γραφικό ψαροχώρι Πόρτο Λάγος.

θ) Τα ερείπια της αρχαίας πόλης Τόπειρος που βρίσκονται ανάμεσα στα χωριά Τοξότες και Παράδεισος 14χλμ δυτικά της πόλης. Η πόλη αυτή ιδρύθηκε τον 1^ο αιώνα μ.Χ.

ι) Η εκκλησία της Παναγίας Ευαγγελίστριας στην Σταυρούπολη 29χλμ βορειοδυτικά της Ξάνθης, η οποία διατηρεί παλιές θρησκευτικές εικόνες, εκκλησιαστικά κειμήλια και ξυλοσκάλιστο δεσποτικό.

3.6 Παλιά Πόλη της Ξάνθης

Η Παλιά Πόλη της Ξάνθης αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα «στολίδια» της πόλης αλλά και ολόκληρης της Θράκης. Χτισμένη πάνω στο ύψωμα, ακριβώς πάνω από τη σύγχρονη πόλη κρατάει ακόμα και σήμερα την παραδοσιακή της μορφή γοητεύοντας τους επισκέπτες αλλά και τους κατοίκους της, κάθε φορά που περπατάνε στα σοκάκια της.

Είναι ένας από τους μεγαλύτερους παραδοσιακούς οικισμούς της χώρας μας που δεν έχει επηρεαστεί από την φθορά του χρόνου και διατηρεί την παραδοσιακότητα και τη μεγαλοπρέπεια μέχρι και σήμερα. Η Παλιά Πόλη της Ξάνθης είναι ένα από τα καλύτερα διατηρημένα αρχιτεκτονικά σύνολα σε ολόκληρη τη Μακεδονία και Θράκη.

Ένα από τα κυριότερα αξιοθέατα της είναι το Λαογραφικό Μουσείο στο οποίο μπορεί κανείς να δει τη λατέρνα, το γραμμόφωνο, τα υπέροχα υφαντά και κεντήματα, τα παλιά οικιακά σκεύη, τα ποικιλόμορφα κοσμήματα, τα γεωργικά εργαλεία, τις παραδοσιακές Θρακιώτικες στολές, τον καπνό που σηματοποιείται σε πολλές εικαστικές δημιουργίες. Κατά την περιδιάβαση του στα πλακόστρωτα στενά της, ο επισκέπτης παρατηρεί την εκκλησία της Μητροπόλεως, σεμνά ακουμπισμένη στην ομόφωνη πλατεία καθώς επίσης και το Μητροπολιτικό Μέγαρο, ένα διάφορο κτίριο το οποίο χρησιμοποιείται ως γραφείο του εκάστοτε Μητροπολίτη Ξάνθης. Επίσης στην πλατεία Μητροπόλεως βρίσκεται και το Στάλιο νηπιαγωγείο που ιδρύθηκε από τον Π. Στάλιο έναν από τους μεγαλύτερους καπνέμπορους και οικονομικά ισχυρούς πολίτες της Ξάνθης με αξιόλογη κοινωνικοπολιτική και πολιτιστική δράση. Παράλληλα το κτίριο της οδού Ματσίνης αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες οικοπεδικές εκτάσεις της Παλιάς Πόλης, ενώ το διατηρητέο κτίριο όπου στεγάζεται

το Δημαρχείο Ξάνθης κτίστηκε το 1830 από τον Εβραίο καπνέμπορο Μωυσή και πουλήθηκε αργότερα στον Ι. Ορφανίδη. Το 1962 τον εν λόγω κτίριο αγοράστηκε από τον Δήμο Ξάνθης για να στεγάσει τις υπηρεσίες του. Επίσης πανέμορφο είναι και το αρχιτεκτόνημα της Δημοτικής Πινακοθήκης, που πρόσφατα συντηρήθηκε με σεβασμό και μεράκι. Τέλος επιβλητικό είναι και το Αρχοντικό Κουγιουμτζόγλου που βρίσκεται διατηρητέο στην Παλιά Πόλη.

Το Δημαρχείο της πόλης

Σοκάκι της Παλιάς Πόλης

ΜΕΡΟΣ Β'

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Απόκριες - Καρναβάλι

1.1 Το έθιμο των απόκρεων

Η λέξη αποκριά γενικά σημαίνει την τελευταία μέρα που επιτρέπεται η κρεοφαγία, πριν αρχίσει η περίοδος της νηστείας. Αυτή ταυτίζεται με ολόκληρο το χρονικό διάστημα των τριών πρώτων εβδομάδων του Τριωδίου, που αρχίζει την Κυριακή του Τελώνου και Φαρισαίου.

Οι απόκριες είναι η περίοδος διασκέδασης, μια χαρούμενη παρένθεση ανάμεσα στη λατρεία του Δωδεκαήμερου και στη νηστεία της μεγάλης Σαρακοστής.

Ο αστικός εορτασμός της Αποκριάς γνωστός και ως Καρναβάλι διαμορφώθηκε από την αρχή με καθαρά ψυχαγωγικούς σκοπούς, όπως το σύγχρονο Ξανθιώτικο Καρναβάλι. Το κύριο γνώρισμα της αποκριάς αποτελούν οι μεταμφιέσεις, πολλές φορές οι μεταμφιεσμένοι σχηματίζουν ομίλους και δίνουν υπαίθριες, κωμικού περιεχομένου παραστάσεις. Άλλοτε πάλι απαγγέλλουν αυτοσχέδιους σατιρικούς στίχους με έντονη αθυροστομία, που έχουν σχέση με πρόσωπα και γεγονότα του τόπου ή με περιστατικά της καθημερινής ζωής. Συνηθέστερα θέματα είναι ο γάμος, ο γαμπρός με τη νύφη, η αρκούδα, η καμήλα. Η εξωτερική όμως του κάθε θέματος και του κάθε χαρακτήρα είναι στενά δεμένη με τις τοπικές παραδόσεις και την τοπική πραγματικότητα.

Από τα χαρακτηριστικά έθιμα της αποκριάς είναι και οι φωτιές που ανάβονται σε πολλούς τόπους, σε πλατείες και σταυροδρόμια κατά τις βραδινές ώρες και κυρίως την τελευταία Κυριακή. Ο εορτασμός της Αποκριάς κορυφώνεται την τελευταία Κυριακή της Τυροφάγου, όπου μεταμφιέσεις, χοροί, τραγούδια, διασκεδάσεις

συνεχίζονται όλη τη μέρα και το δείπνο παίρνει την μορφή συνεστίασης συγγενικών και φιλικών προσώπων.

Οι Απόκριες γιορτάζονται σε όλη την Ελλάδα με ξεχωριστή εύθυμη διάθεση. Το πιο χαρακτηριστικό στοιχείο είναι η μεταμφίεση. Πολλοί μεταμφιεσμένοι κρεμάνε πάνω τους κουδούνια, και προσπαθούν να τα κάνουν να ηχούν όσο το δυνατόν περισσότερο. Αυτό είναι το κύριο χαρακτηριστικό αρκετών εθίμων με μεταμφιέσεις, που έχουν πανάρχαιες καταβολές που ονομάζονται Διονυσιακές.

Η Θράκη έχει τα πρωτεία στη σπουδαιότητα και την αρχαιότητα αυτών των εθίμων. Εδώ επέζησε ακόμη και ο καλόγερος, που αποτελεί ένα πραγματικά παραδοσιακό δρώμενο.

Όλα τα έθιμα αυτά έχουν κωμικό χαρακτήρα, και γίνονται για το καλό ή για να γελάσουμε, χάνοντας την πρωταρχική τους αξία.

1.2 Το Καρναβάλι στην Ελλάδα

Το καρναβάλι, από την ιταλική λέξη Carnevale = εξαφανίζω το κρέας, αποτελεί μέρος των απόκρεων.

Στη χώρα μας, Καρναβαλικές εκδηλώσεις γίνονται σε πολλές πόλεις που η κάθε μια έχει τα δικά της χαρακτηριστικά, ανάλογα και με την ιστορία και την παράδοση κάθε περιοχής.

Στην Αθήνα το καρναβάλι γιορτάζεται κάθε χρόνο σε διάφορα σημεία της πόλης. Ο Δήμος Μοσχάτου έχει πρωτοστατήσει τα τελευταία χρόνια ως προς το Καρναβάλι του, το οποίο συνεχώς μεγαλώνει, τόσο από πλευράς συμμετεχόντων, όσο και από διάφορες εκδηλώσεις που γίνονται κατά την περίοδο αυτή. Οι Καρναβαλιστές διαγωνίζονται στην κεντρική πλατεία και του δίνονται βραβεία. Και σε πολλούς άλλους Δήμους της Αττικής διοργανώνονται Καρναβαλικές εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν κλόουν, ταχυδακτυλουργούς, ομαδικά παιχνίδια για μικρούς, παρελάσεις στις κεντρικές λεωφόρους και χορούς. Οι πιο σημαντικές τέτοιες εκδηλώσεις γίνονται στους Δήμους Αργυρούπολης, Γλυφάδας, Αγίων Αναργύρων, Νέου Ψυχικού, Ελληνικού, Ζωγράφου και Ηλιούπολης.

Το Πατρινό Καρναβάλι είναι ένα απ' τα μεγάλα πολιτιστικά γεγονότα της Ελλάδας, και έχει ιστορία 160 χρόνων και πάνω, και επηρεασμένο από τις μεσογειακές Καρναβαλικές παραδόσεις έχει εξελιχθεί στο γνωστότερο ίσως Καρναβάλι της Ελλάδος. Συμμετέχουν χιλιάδες Καρναβαλιστών, με πολλά πληρώματα και άρματα, και προσελκύει επισκέπτες από όλη τη χώρα. Αυτό οφείλεται κατά ένα μεγάλο μέρος και στην προβολή του ως Πανελλήνιο γεγονός.

Σε Δήμους της Θεσσαλονίκης και της Βορείου Ελλάδος, γίνονται αποκριάτικες εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν μεγάλα λαϊκά γλέντια, παρελάσεις αρμάτων, φολκlorικά φεστιβάλ αλλά και λαϊκές συναυλίες.

Στην Καστοριά οι εκδηλώσεις κορυφώνονται με μεγάλες φωτιές που ανάβουν οι κάτοικοι στα χωριά, ενώ στα Γρεβενά κυριαρχεί το έθιμο των Φανών, που είναι οι φωτιές που ανάβουν το βράδυ της Κυριακής και μένουν αναμμένες μέχρι το πρωί της Καθαράς Δευτέρας. Στη Θάσο αναβιώνουν Διονυσιακά μυστήρια με μασκαρεμένους, ενώ Θρακιώτικοι χοροί και τραγούδια συνοδεύουν τις αποκριάτικες εκδηλώσεις στις Σάπες της Ροδόπης.

Ο Δήμος της Νεάπολης στη Θεσσαλονίκη ετοιμάζει λαμπρές εκδηλώσεις κάθε χρόνο ενόψει της αποκριάς, ενώ στη Σκύδρα και την Κρύα Βρύση της Πέλλας γίνεται παρέλαση αρμάτων, με μαζορέτες και φιλαρμονικές.

Στη Μαγνησία επίκεντρο των εκδηλώσεων είναι η Ν Ιωνία, όπου οι τοπικοί πολιτιστικοί σύλλογοι ξεκινούν το «σεργιάνι» που κορυφώνεται την Καθαρή Δευτέρα.

Στη Στερεά Ελλάδα το Καρναβάλι γιορτάζεται με πολλές εκδηλώσεις όπως ο «Βλάχικος γάμος» στη Θήβα που προσελκύει πολλούς επισκέπτες κάθε χρόνο, το έθιμο της «καμήλας» στη Λαμία, και το «γαϊτανάκι» και άλλα παραδοσιακά έθιμα στη Λιβαδειά.

Στα Γιάννινα, στις γειτονιές της πόλης αναβιώνει κάθε χρόνο το έθιμο της «Τζαμολας». Το απόγευμα της Κυριακής ανάβουν φωτιές στις γειτονιές και οι Καρναβαλιστές χορεύουν γύρω τους, ενώ στην Άρτα ξεχωρίζει το καρναβάλι των γυναικών. Καρναβάλι γυναικών γίνεται και στην Πρέβεζα, και η παρέλαση τους στη παραλία δίνει ένα διαφορετικό χρώμα στις τοπικές εκδηλώσεις. Το καρναβάλι στην

Κέρκυρα έχει επιρροές από την Βενετία, και γιορτάζεται με άρματα και παρέες μεταμφιεσμένων στους δρόμους της πόλης, ενώ παίζει η ορχήστρα μουσικής της Φιλαρμονικής Εταιρείας. Στο Δήμο Μυτιλήνης, και στην Αγιάσο της Λέσβου, κυριαρχεί η σάτιρα στις εκδηλώσεις.

Στην Κρήτη οι εκδηλώσεις φτάνουν στο αποκορύφωμα τους την τελευταία Κυριακή. Πρωτοπόρος είναι ο Δήμος Ρεθύμνου, όπου γίνεται μεγάλη παρέλαση με συμμετοχή χιλιάδων καρναβαλιστών που πλαισιώνουν τα άρματα. Πολλές εκδηλώσεις γίνονται όμως και στα Χανιά όπου το βράδυ της τελευταίας Κυριακής γίνεται αποκριάτικο ξεφάντωμα, με χορούς, και συναυλίες τοπικών συγκροτημάτων.

Γνωστό επίσης είναι και το καρναβάλι της Νάουσας που έχει ιστορία πολλών χρόνων, και έχει έναν ιδιαίτερα παραδοσιακό χαρακτήρα. Τέλος και στην Κοζάνη γίνονται Καρναβαλικές εκδηλώσεις με κορυφαία την παρέλαση των αρμάτων την τελευταία Κυριακή της αποκριάς.

Όπως διαπιστώνουμε από τα παραπάνω το Καρναβάλι δε γιορτάζεται μόνο στην Ξάνθη, την Πάτρα και το Μοσχάτο που είναι τα πιο γνωστά, και έχουν αποκτήσει Πανελλήνια φήμη, αλλά και σε πολλές άλλες περιοχές σ' όλη την Ελλάδα, η κάθε μια απ' τις οποίες έχει τα δικά της ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, καθώς επίσης διαπιστώνουμε και τη σπουδαιότητα που αποδίδεται απ' όλους τους Δήμους της χώρας σχεδόν, στο καρναβάλι και γενικότερα στα έθιμα των Απόκριων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Θρακικές Λαογραφικές Γιορτές - Καρναβάλι Ξάνθης

Η Ιστορία του Θεσμού

Ο Θεσμός των Θρακικών Λαογραφικών γιορτών, ή καρναβάλι της Ξάνθης όπως μετονομάστηκε αργότερα μέχρι και σήμερα, είναι το αποτέλεσμα δουλειάς, συνεργασίας, πολιτιστικής προσφοράς όλων όσων συμμετέχουν με συνέπεια, σοβαρότητα, ζωντάνια, κέφι και πάνω απ' όλα αγάπη για τον τόπο τους. Τον τόπο όπου γεννήθηκε το γέλιο.

Η αξιοπιστία, το ποιοτικό επίπεδο και η μεγάλη συμμετοχή είναι τα κύρια χαρακτηριστικά αυτού του θεσμού, που στηρίζεται από φορείς, επιχειρήσεις, καλλιτέχνες, συλλόγους και πάνω απ' όλα απ' την αγάπη και τη συμπαράσταση του κόσμου της Ξάνθης.

Το Καρναβάλι έχει πανάρχαιες ρίζες, είναι μια τελετουργική και παραδοσιακή έκφραση των ανθρώπων που ξέρουν καλά ότι θα καθαιρέσουν τον καρνάβαλο που οι ίδιοι ενθρονίσανε, θα τον κάψουν για να καθαρθούν και για να βιώσουν την ιδέα την αλλαγής από την ανακύκλωση των εποχών μέχρι το ξαναγέννημα των πάντων.

Από πολύ παλιά οι άνθρωποι ένιωσαν την ανάγκη να χορέψουν σε ξέφρενους ρυθμούς, να γλεντήσουν να μεταμφιεστούν να ζήσουν κάτι το διαφορετικό το οποίο θεωρούνταν απαγορευμένο, και τελικά όλα αυτά καθιερώθηκε να γίνονται κατά την περίοδο της αποκριάς. Οι φτωχοί γίνονται άρχοντες και οι άρχοντες ζητιάνοι, οι άντρες ντύνονται γυναίκες και οι γυναίκες άντρες οι νέοι μασκαρεύονται γέροι και οι γέροι νέοι. Μέσα στη γιορτή αυτή οι άνθρωποι τολμούν την αφθονία, το φαγοπότι, τα πλούσια συμπόσια, τα πειράγματα και τη σάτιρα, την άρση των καθημερινών απαγορεύσεων, και τη διακωμώδηση των πάντων.

Ας περιηγηθούμε όμως εδώ στο δικό μας καρναβάλι, στις αποκριές της πόλης μας όπως αυτές γιορτάζονται μέσα στο χρόνο. Για οδηγό έχουμε τις μνήμες που έχει ο καθένας Ξανθιώτης, που έχουν να κάνουν τόσο με αυτοσχέδια καρναβάλια όσο και κυρίως με την πρώτη εικοσιπενταετία του οργωμένου θεσμού τους.

Επίσης για βοηθούς έχουμε άρθρα από εφημερίδες παλιότερων χρόνων καθώς και τα προγράμματα των εορτών, σκίτσα και φωτογραφίες.

Το Ξανθιώτικο καρναβάλι όπως ονομάζεται σήμερα πέρασε από πολλά στάδια μέχρι να φθάσει στην σημερινή σύγχρονη του μορφή και άλλαξε και ονόματα. Στην αρχή ονομάστηκαν Αποκριάτικες Θρακικές Γιορτές, στη συνέχεια μετονομάστηκαν σε Θρακικές Λαογραφικές Γιορτές, και τέλος πήρε το σημερινό του όνομα ως Θρακικές Λαογραφικές Γιορτές - Ξανθιώτικο Καρναβάλι.

Το Καρναβάλι της Ξάνθης ξεκίνησε δειλά, δειλά το 1926 όταν μια ομάδα Ξανθιωτών, ίδρυσε το Κομιτάτο Απόκρεω. Τότε αποφασίστηκε να στηθεί και η εξέδρα στην πλατεία της Δημοκρατίας μπροστά απ' την οποία πέρασε η παρέλαση των καρναβαλιών. Επίσης δόθηκαν και βραβεία έως και 5.000 δρχ στα εξυπνότερα καρναβάλια. Αυτή ήταν και η πρώτη προσπάθεια για οργανωμένο καρναβάλι σε μια πόλη που για τους ανθρώπους της οι απόκριες ήταν μια γιορτή που περνούσε με έντονους ρυθμούς αν ανατρέξουμε και στους ομίλους μεμονωμένων μεταμφιέσεων και των αυτοσχέδιων καρναβαλιών που γυρνούσαν στους δρόμους και επισκέπτονταν τα σπίτια, τα προηγούμενα χρόνια δηλαδή απ' τις αρχές της δεκαετίας του είκοσι.

Το κομιτάτο της απόκρεω ήταν ο διοργανωτής των εκδηλώσεων και όλων των επόμενων ετών. Οι αναφορές από εφημερίδες της εποχής 1928, 1929 μιλάνε για πολύ κόσμο και κέφι ανεξάντλητο. Πολλοί χοροί γίνονταν ενώ την τελευταία Κυριακή της αποκριάς υπήρχε μεγάλη ζωνρότητα και η ετήσια μάχη του χαρτοπόλεμου, καθώς επίσης γινόταν η μεγάλη παρέλαση του καρναβάλου. Καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου της απόκρεω γινόταν πολλοί χοροί, δεξιώσεις και εσπερίδες. Κάπως έτσι ήταν ο χαρακτήρας των εορτών για όλα τα επόμενα χρόνια μέχρι το 1966. Τη χρονιά εκείνη έχουμε μια αλλαγή στο όνομα αλλά και στο ύφος και τον χαρακτήρα των εορτών. Η τοπική επιτροπή τουρισμού ανακοινώνει την οργάνωση Αποκριάτικων Θρακικών Εορτών διάρκειας μιας εβδομάδας από 13-20 Φεβρουαρίου, με σκοπό τη βελτίωση της οικονομίας του τόπου αλλά και την πνευματική, πολιτιστική και εθνική ανέλιξη του Νομού Ξάνθης. Η επιτροπή πίστεψε στην απόλυτη επιτυχία της οργάνωσης για την οποία κατέβαλε υπεράνθρωπες προσπάθειες. Ζήτησε όμως από όλο το λαό και ιδιαίτερα τους νέους να συμβάλουν στην επιτυχία των γιορτών. Κύριος σκοπός των γιορτών ήταν η αναβίωση των πλουσίων παραδόσεων και εθίμων

της Θράκης. Έτσι εκτός απ' την αναβίωση των εθίμων της πόλης περιλαμβάνονται επίσης και όσα εντάσσονται στο χωρικό πολιτισμό της Θράκης καθώς και λησμονημένα έθιμα των παλιών ποντιακών και μικρασιατικών παραδόσεων.

Η επιτροπή ανακοινώνει και κάποιο άλλο έθιμο, του «Τζάρου» ή «Τζιάρου». Είναι μια αναβιωτική τελετουργική πράξη που καθιερώθηκε να κλείνει κάθε χρόνο τις γιορτές της αποκριάς. Στο συνοικισμό του Σαμακώβου και μέσα στον ποταμό Κόσουνθο γίνεται η καύση του Καρνάβαλου «Τζάρου» μετά το τέλος της παρέλασης την τελευταία Κυριακή της αποκριάς, με πυροτεχνήματα και ένα πανηγύρι που στήνεται έπειτα. Η παράδοση θέλει το κάψιμο του Τζάρου να γίνεται για να φύγουν οι ψύλλοι.

Το αποκορύφωμα των γιορτών με τη νέα τους μορφή το 1966 ήταν η παρέλαση την τελευταία Κυριακή της αποκριάς, στην οποία εκτός των μεταμφιεσμένων παρέλασαν σατυρικά άρματα, ομάδες Σεϊμένιδων (Θρακών Ευζώνων) όμιλοι αγοριών και κοριτσιών με ωραίες αμφιέσεις, γαϊτανάκι και θρακιώτικος γάμος, χορευτικά συγκροτήματα, μια πομπή που κατέλαβε έκταση περίπου πεντακοσίων και πλέον μέτρων. Η επιτυχία των εκδηλώσεων υπερέβη κάθε προσδοκία. Το καρναβάλι της Ξάνθης δεν είχε τίποτα να ζηλέψει απ' τους καρνάβαλους άλλων πόλεων που προετοιμαζόταν με άνεση χρόνου, καθώς στην Ξάνθη η οικονομική ενίσχυση ήρθε μόλις 15 μέρες πριν την έναρξη των εκδηλώσεων.

Τον επόμενο χρόνο (1967) η προετοιμασία ξεκίνησε με περισσότερη αυτοπεποίθηση και η διάρκεια των εορτών ορίστηκε τώρα σε 15 μέρες, με καλύτερη οργάνωση και πιο πλούσιο πρόγραμμα. Η πόλη από νωρίς φωταγωγήθηκε και διακοσμήθηκε στους κεντρικού δρόμους. Οι εκδηλώσεις της χρονιάς αυτής περιλάμβαναν μουσικές - μασκαράτες, παλιά τραγούδια και καντάδες στην πλατεία και στους δρόμους ξεκινώντας με την Ξανθιώτικη τσικνοπέμπτη, φιλαρμονικές και χορωδίες της Ξάνθης και των γειτονικών πόλεων, είσοδο της Βασίλισσας της αποκριάς στην πόλη με προπομπούς, άρματα φωταγωγημένα, αναπαράσταση του Θρακιώτικου σπιτιού. Ακόμα περιλάμβαναν αναπαραστάσεις εθίμων, χορούς στην πλατεία από Σεϊμένιδες και Πιτεράδες, αναπαραστάσεις ποντιακού και θρακιώτικου γάμου, καθώς επίσης και οργάνωση αγωνισμάτων όπως γαϊδουροδρομίες και καμηλοδρομίες. Όσον αφορά την παρέλαση της τελευταίας Κυριακής η πομπή

υπολογίζεται σε 2000 μέτρα με εκκίνηση τον σιδηροδρομικό σταθμό και κατάληξη στο στάδιο του «Ορφέα».

Για τους επισκέπτες εξασφαλιζόταν επαρκώς και η διανυκτέρευση και η προσφορά τροφής¹⁶. Πολλοί Ξανθιώτες πρόσφεραν δωμάτια για την στέγαση των επισκεπτών γιατί υπήρχε κάποια έλλειψη καταλυμάτων. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία οι επισκέπτες απ' όλη την Ελλάδα ξεπέρασαν τις 45.000 μόνο το τελευταίο σαββατοκύριακο. Μετά τη λήξη των γιορτών αναγνωρίζεται η προσφορά της «Τοπικής Επιτροπής Τουρισμού» και σύμφωνα με πληροφορίες ο ΕΟΤ αποφασίζει να τις επιχορηγεί κάθε χρόνο. Η οργανωτική επιτροπή είχε σαν σκοπό να δώσει χαρά στις χιλιάδες επισκέπτες, τους Ξανθιώτες και τους κατοίκους της υπαίθρου, με τις εορταστικές εκδηλώσεις. Είχε όμως και μια άλλη κεντρική κατεύθυνση: Μέσα στην περίοδο του κεφιού και του ξεφαντώματος του Καρναβαλιού αποσκοπούσαν να προβάλλουν το καθαρά Λαογραφικό στοιχείο της αποκριάς και να το απλώσουν έτσι ώστε να περιλαμβάνει όλες τις λαϊκές εκδηλώσεις τέχνης.

Το 1968 το κοινό δεν παρακολουθεί μόνον αναβιώσεις εθίμων που καλύπτουν το πρόγραμμα, αλλά μεταφέρει τη διασκέδαση του στην παλιά πόλη όπου επί την ευκαιρία των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών λειτούργησαν ως ταβέρνες και ορισμένα κλειστά από πολλά έτη καταστήματα παλιών συνοικιών της Ξάνθης¹⁷. Αυτό συνεχίζεται και το 1969, όπου υπήρξε συρροή επισκεπτών στο αρχοντικό της Παλιάς Ξάνθης «Κουγιουμτζόγλου» στην συνοικία Μητροπόλεως που ήταν η Λαογραφική έκθεση.

Την οργάνωση των Θρακικών Λαογραφικών Εορτών έχει αναλάβει ήδη ο Δήμος Ξάνθης απ' το 1968. Στην επιτροπή προέδρευε ο Δήμαρχος και το πλαίσιο ορίζεται ως εθνικό, καλλιτεχνικό, ψυχαγωγικό και ειδικά Λαογραφικό¹⁸, και ως προς τον χαρακτήρα διαφοροποιούνται από τις γιορτές του Καρνάβαλου και της αποκριάς που γίνονται σ' άλλα μέρη, επειδή εδώ θεωρούνται ως ένα λαϊκό πανηγύρι, ένα σύνολο Λαογραφικών εκδηλώσεων μέσα σ' ένα πλαίσιο κεφιού και χαράς. Εξάλλου στον τίτλο έχει ήδη τοποθετηθεί το «Λαογραφικές» αντί του «Αποκριάτικες» ως χαρακτηρισμός για το ύφος και το χαρακτήρα των γιορτών, και η προσπάθεια των

¹⁶ Εφημερίδα «Ελληνικός Βορράς» αρ. Φ.: 4618/5863 15/3/1967

¹⁷ Εφημερίδα «Πρόοδος» αρ. Φ.: 1651 11/3/1968

¹⁸ Εφημερίδα «Πρόοδος» αρ. Φ.: 1702 3/3/1969

διοργανωτών στρέφεται στη σύνδεση των γιορτών, από τη μια με τον παραδοσιακό πολιτισμό και από την άλλη με την αρχαία ιστορία της Θράκης.

Ο προσανατολισμός αυτός στην αρχαία ιστορία ντύνει θεματολογικά και τα άρματα της παρέλασης.

Το 1969 παρουσιάζονται για πρώτη φορά οι αναπαραστάσεις της «Θρακιώτικης Βεγγέρας» και του «Προξενείου» ενώ οι Θρακικές Λαογραφικές Γιορτές εμπλουτίζονται το 1970 με διαλέξεις για τον παραδοσιακό πολιτισμό, Λαογραφικές εκθέσεις, περισσότερα χορευτικά συγκροτήματα και φεστιβάλ λαϊκών χορών. Επίσης γίνονται αναπαραστάσεις εθίμων, χοροί και τραγούδια από λαϊκά συγκροτήματα, λαϊκή τέχνη, συναυλίες, εκθέσεις έντεχνης ζωγραφικής καθώς επίσης και διαγωνισμοί φιλαρμονικών και χορωδιών. Εμφανίζονται ακόμα χορευτικά συγκροτήματα από πολλές πόλεις της Βορείου Ελλάδος, και διεξάγονται αγώνες καμηλοδρομιών.

Η λαογραφική έκθεση συνεχίζεται και στα 1971, ενώ στα καλλιτεχνικά του ίδιου έτους εντάσσεται και μια έκθεση φωτογραφιών τοπίων της Ξάνθης. Οι γιορτές ξεκινούν και γι' αυτή την περίοδο, όπως κάθε χρόνο με την είσοδο των αρμάτων στην πόλη και στολισμό της πόλης με πολύχρωμα φώτα καθώς και με χοροεσπερίδες. Για πρώτη φορά συμμετέχουν στις εκδηλώσεις, Γαλλικά και Ιταλικά χορευτικά συγκροτήματα μαζορετών της Μασσαλίας και Καλλοβρίας τα οποία δίνουν μία Ευρωπαϊκή νότα στις γιορτές¹⁹. Τα άρματα της παρέλασης ετοιμάστηκαν υπό την καλλιτεχνική επίβλεψη του γλύπτη κ.Μαρτέν²⁰. Η θεματολογία τους εξακολουθεί να περιλαμβάνει θέματα της αρχαίας ιστορίας και μυθολογίας όπως «Σάτυροι», «Λύρα», «Μ. Αλέξανδρος», «Ναός» καθώς επίσης και θέματα σάτιρας και παράδοσης όπως: «Μεταμφιεσμένοι γάιδαροι», «Έρωτες γάτων», «Θρακιώτικος γάμος»²¹

Οι γιορτές πλέον είναι γνωστές και σε εφημερίδες της Βορείου Ελλάδος προτείνεται η επίσκεψη στην πόλη της Ξάνθης, κατά το έτος 1972. Η συμμετοχή ξένων συγκροτημάτων μεγαλώνει και αυτή τη χρονιά έρχονται στην πόλη συγκροτήματα μαζορετών από τρεις Γαλλικές πόλεις (Passaian, Orange, καθώς και ο φολκλωρικός όμιλος του Grevin της Γαλλίας, τυμπανιστές από την Φλωρεντία το

¹⁹ Εφημερίδα «Φωνή της Ξάνθης» αρ. Φ.: 203 27/2/1971

²⁰ Εφημερίδα «Ελληνικός Βορράς» αρ. Φ.: 4618/797 26/2/1971

Τυρόλο της Αυστρίας και του Βρασον Ρουμανίας²². Τα έργα που εμφανίζονται είναι περισσότερο σατυρικά. Ξεχωρίζουν τα θέματα αντιστροφής «Οι κυνηγοί και οι λαγοί ή μάλλον «οι λαγοί και οι κυνηγοί», «Τα μεθυσμένα μπουκάλια», «Η παιδική χαρά των γέρων», όπως επίσης και τα θέματα της μυθολογίας «Πλοίο του Διονύσου με σατύρους», «Η Κίρκη και οι σύντροφοι του Οδυσσέα»²³, αλλά και άλλα θέματα όπως «Τραϊνάκι με τους μετανάστες», «Καμήλες φορτωμένες», «Γαϊτανάκι», «Μπεκρήδες». Τις εντυπώσεις στην παρέλαση κερδίζει και το Κυπριακό συγκρότημα που αναπαριστά Κυπριακό γάμο.

Οι εκδηλώσεις του επόμενου έτους (1973) προσδιορίζονται από τους διοργανωτές τους ως πολιτιστικό, πνευματικό, επιμορφωτικό, καλλιτεχνικό γεγονός²⁴. Είναι γεγονός ότι οι Θρακικές Λαογραφικές Γιορτές εξασφαλίζουν αυτή τη χρονιά μεγαλύτερες συμμετοχές, πράγμα που φαίνεται και απ' τη συμμετοχή στον διαγωνισμό χορωδιών. Ακόμα διευρύνεται και η συμμετοχή χορευτικών συγκροτημάτων που έρχονται τώρα πια όχι μόνο απ' την Βόρεια Ελλάδα, αλλά και από άλλες πόλεις της Ελλάδας καθώς και από πολλές χώρες του εξωτερικού. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η συμμετοχή των «Βρακοφόρων» από τα Χανιά της Κρήτης, του ομίλου λαϊκών χορών από την Κέρκυρα, οι «Μπούλες» της Νάουσας, αλλά και συγκροτήματα από την Πολωνία, την Ρουμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία και τη Σουηδία με διακόσιους σαράντα χορευτές. Αξίζει να σημειωθεί ότι για πρώτη φορά εμφανίζεται συγκρότημα μοντέρνα μουσικής (ποπ). Ο κόσμος απ' την πλευρά του συμμετέχει στη γιορτινή μεταμόρφωση της πόλης στολίζοντας αποκριατικά τις βιτρίνες των εμπορικών καταστημάτων και τα κέντρα.

Τον επόμενο χρόνο (1974) η σάτιρα στα θέματα, στρέφεται περισσότερο στη σύγχρονη πραγματικότητα, και την παράσταση κλέβει το έργο με παράσταση του πετρελαίου της Θάσου, ενώ οι αναβιώσεις εθίμων συνεχίζονται ανελλιπώς και το 1975 αναπαριστώνται έθιμα όπως «Στη βρύση του χωριού» και ο «Θρακιώτης Καλόγερος».

Στη διάρκεια της εβδομάδας των απόκρεω γίνονται διαλέξεις με τίτλο «Τα Θρακιώτικα περιγελαστικά τραγούδια», «Αποκριατικά δρώμενα στην Ελληνική

²¹ Εφημερίδα «Πρόοδος» αρ. Φ.: 1806 01/3/1971

²² Πρόγραμμα Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών 13-21/2/1972

²³ Εφημερίδα «Πρόοδος» αρ. Φ.: 1857 21/2/1972

παράδοση», καθώς επίσης και παραστάσεις Καραγκιόζη του Ε. Σπαθάρη. Οι εκδηλώσεις αυτές λαμβάνουν χώρα στο αμφιθέατρο της πολυτεχνικής σχολής και εξακολουθούν και το 1976 με ομιλία για τον «Καλόγερο» ένα πανάρχαιο έθιμο της Θράκης, απ' τον συντάκτη του Κέντρου Λαογραφίας Ακαδημίας Αθηνών, κύριο Γ. Αικατερινίδη. Στο πρόγραμμα των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών γίνεται λόγος για κατάδειξη της πολιτιστικής ανάπτυξης του τόπου²⁵. Έτσι συνεχίζεται γεμάτη ηθογραφικά στοιχεία η ατμόσφαιρα στις απόκριες και αναπαριστώνται ξανά έθιμα όπως οι «Πιτεράδες» με τα γλέντια τους. Συγχρόνως δίνονται θεατρικές παραστάσεις απ' το θεατρικό εργαστήρι της Φ.Ε.Ξ., και συναυλίες απ' την Κρατική ορχήστρα Θεσσαλονίκης Πρόεδρος της επιτροπής έως και το 1978 είναι ο Δήμαρχος κ. Βασιλειάδης.

Υπήρχε όμως και η άλλη πλευρά του εορτασμού των απόκρεω, με τη συμμετοχή τόσο του κόσμου της Ξάνθης όσο και των επισκεπτών. Πάνω από 15 κέντρα διασκεδάσεως πρόσφεραν ψυχαγωγία τα βράδια με καλλιτέχνες απ' την Αθήνα, με ορχήστρες, προγράμματα και ολονύχτια γλέντια²⁶.

Απ' το 1977 και μετά οι αναπαραστάσεις εθίμων περιορίζονται ενώ εξακολουθούν να γίνονται διαλέξεις για ζητήματα Λαογραφικά. Επίσης περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα των γιορτών μουσικά, θεατρικά, χορευτικά και χορωδιακά συγκροτήματα, καθώς επίσης εκθέσεις ζωγραφικής, χαλκογραφίας, φιγούρας Καραγκιόζη. Το πρόγραμμα του 1978 περιέχει μία σύντομη ιστορία της Ξάνθης, συστήνει την παλιά πόλη, κάνει αναφορά στα Θρακιώτικα έθιμα και την Θρακική λογοτεχνία, και προτρέπει για επίσκεψη στο Λαογραφικό μουσείο της Φ.Ε.Ξ.. Οι αλλαγές της σύγχρονης ζωής σταδιακά γίνονται αισθητές και κατά την έναρξη των εκδηλώσεων το 1979 αναγνωρίζεται ότι η πόλη διανύει την ιστορική περίοδο της οικονομικής ανάπτυξης, πράγμα που επιδρά στο χαρακτήρα και τον προσανατολισμό των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών, οι οποίες παίρνουν μια άλλη διάσταση και ο ρόλος τους πρέπει να εξετασθεί τώρα κάτω από διαφορετικό πρίσμα. Η παλιότερη ανάγκη για προβολή της λαϊκής παράδοσης, σαν αντίσταση στην

²⁴ Πρόγραμμα Θ.Λ.Γ. 1-11/3-1973

²⁵ Πρόγραμμα Θ.Λ.Γ. 29/2-7/3/1976

²⁶ Εφημερίδα «Ελληνικός Βορράς» αρ. Φ.: 4618/2339 10/3/1976

εισβολή ξένων ηθών και τη διατήρηση της φυσιογνωμίας του τόπου μέσα στη διαδρομή της ιστορίας²⁷.

Οι ανταποκρίσεις από εφημερίδες της εποχής γράφουν ότι στην παρέλαση της τελευταίας Κυριακής πήραν μέρος πάνω από 15 άρματα, τονίζοντας πάντα ότι οι γιορτές «ξέφευγαν από την εντελώς καρναβαλιστική εμφάνιση»²⁸

Μπαίνοντας στην επόμενη δεκαετία του θεσμού των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών η σύγχρονη πραγματικότητα της πόλης παίρνει τη δική της σκυτάλη, προβάλλοντας ωστόσο την ενότητά της με την παλιά. Ο θεσμός αντιμετωπίζεται πια σαν «ανάγκη», και γίνεται λόγος για «πάντρεμα του παρελθόντος με το παρόν».²⁹ Το περιεχόμενο των γιορτών αφήνει τις αναπαραστάσεις εθίμων και επικεντρώνεται στη συμμετοχή συγκροτημάτων παραδοσιακών χορών - Ελληνικών και ξένων, στην εμφάνιση φιλαρμονικών, χορωδιών, παραστάσεων Καραγκιόζη και εκθέσεων. Βέβαια εξακολουθεί να κρατά πάντα την παρέλαση της τελευταίας Κυριακής με συμμετοχή αρμάτων του Δήμου αλλά και ιδιωτών, αλλά και το καθιερωμένο κλείσιμο των γιορτών με το κάψιμο του Τζάρου. Τα σχόλια που αναφέρουν οι εφημερίδες για το καρναβάλι της Ξάνθης είναι θετικά και μιλούν για εντυπωσιακό καρναβάλι με συμμετοχή κόσμου απ' όλη την Ελλάδα. Έτσι στις αποκριάτικες στήλες των μεγάλων Βορειοελλαδικών εφημερίδων καθιερώνεται η πρόταση για επίσκεψη στην Ξάνθη³⁰.

Το 1984 ο χαρακτήρας των γιορτών περιγράφεται από τους διοργανωτές, ως ένας θεσμός ο οποίος προσπαθεί να διατηρηθεί, παρακολουθώντας μέσα σ' αυτά τα χρόνια ύπαρξής του, από τη μία την εξέλιξη και τη διαμόρφωση του τρόπου ζωής, και απ' την άλλη το να μην απομακρυνθεί απ' τους βασικούς στόχους του που είναι η Λαογραφία και η διατήρηση των ηθών και εθίμων, και των παλιών συνηθειών³¹.

Είναι χαρακτηριστική αυτές τις χρονιές η συμμετοχή των μαθητικών κοινοτήτων, το 1983 σε εκδηλώσεις γνωριμίας με νέες τάσεις της μουσικής και το 1984 σε θεατρικές παραστάσεις με τίτλο «Γιορτές Νεολαίας». Κατά τη διάρκεια των Θ.Λ.Γ. αυτών των περιόδων γίνονται ομιλίες για την Ξανθιώτικη λογοτεχνία, καθώς και τη Θρακιώτικη ιστορία, ενώ το 1985 γίνεται απονομή τιμητικών διακρίσεων

²⁷ Πρόγραμμα Θ.Λ.Γ. 25/2-4/1979

²⁸ Εφημερίδα «Ελληνικός Βορράς», αρ. Φ. 4618/3235, 7/3/1979 σελ.11

²⁹ Πρόγραμμα Θ.Λ.Γ. 1/3-8/3/1981 σελ.1

³⁰ Βλέπε Εφημερίδα «Θεσσαλονίκη», αρ. Φ.: 5730, 2/3/1981 σελ.7

στους εμπνευστές και πρωτεργάτες των Λαογραφικών Γιορτών. Στην Καρναβαλική παρέλαση των αρμάτων τώρα εισάγεται το στοιχείο των ομάδων ελεύθερων μεταμφιεσμένων. Η διακόσμηση των προγραμμάτων των εκδηλώσεων περιέχει φωτογραφίες με σοκάκια της παλιάς πόλης, ζωγραφισμένα ταβάνια αρχοντικών και ορφικές παραστάσεις.

Όπως κάθε μακροχρόνιος θεσμός, έτσι και Θρακικές Λαογραφικές Γιορτές ήταν αναπόφευκτο να περάσουν κάποιες φάσεις προβληματισμού και αναθεώρησης του προσανατολισμού και των στόχων τους. Έτσι το 1986 οι διοργανωτές μιλούν για «κίνδυνο απώλειας της εθνικής ταυτότητας» και ανακαλούν το σύνθημα «επιστροφή στις ρίζες» ως μη στασιμότητα και αποκοπή από τον διεθνή χώρο αλλά εγκόλπωση των θετικών στοιχείων του πολιτισμού και των άλλων λαών.³²

Οι γιορτές περιλαμβάνουν επιδείξεις κλασικού μπαλέτου, περισσότερο θέατρο από τη θρακική σκηνή και τη Νέα λαϊκή σκηνή Αθηνών, κινηματογράφο από τη Φ.Ε.Ξ. μαριονέτες, κουκλοθέατρο μαζί με παραστάσεις Καραγκιόζη, έκθεση γυναικείας καλλιτεχνικής δημιουργίας που επιμελείται ο σύλλογος γυναικών Νομού Ξάνθης ενώ έμφαση δίνεται στο Πανευρωπαϊκό Φεστιβάλ Φολκλορικών χορών. Την τελευταία Κυριακή της περιόδου του 1986 στην παρέλαση των είκοσι αρμάτων συνυπάρχουν οι παραστάσεις της αγροτικής και αστικής Ξάνθης με αρλεκίνους, πιερότους, κολομπίνες, φολκλοριστές, μαζορέτες και χορεύτριες μπαλέτου. Το καρναβαλικό στοιχείο προβάλλει τώρα τη δική του παρουσία.

Την επόμενη χρονιά 1987 τίθεται επίσημα ο όρος «Ξανθιώτικο καρναβάλι», ονομασία που θα διατηρήσει ο θεσμός μέχρι και σήμερα, γίνεται λόγος για λαϊκή συμμετοχή και ο Δήμαρχος Ξάνθης κ. Μπένης - Πρόεδρος των εορτών απ' το 1979 ως το 1990 δίνει την οργάνωση των εκδηλώσεων στη Θρακική θεατρική σκηνή η οποία τη διατηρεί μέχρι το 1990. Το γεγονός δημοσιεύεται μαζί με το πρόγραμμα των εκδηλώσεων στον ευρύτερο χώρο έξω απ' το Νομό.³³

Οι γιορτές περιλαμβάνουν λαϊκά γλέντια, ρεμπέτικες βραδιές, συναυλίες, καντάδες με συμμετοχή του ΚΑΠΗ Ξάνθης, χορωδίες, φολκλορικούς χορούς, μαζορέτες, μαριονέτες και κουκλοθέατρο, εκδηλώσεις όπου συμμετέχουν

³¹ Πρόγραμμα Θ.Α.Γ. 29/2-4/3/1984

³² Πρόγραμμα Θ.Α.Γ., 9/3-16/3/1986, σελ.6,7

περισσότερο ντόπιοι καλλιτέχνες. Η παρέλαση αποτελεί πια θέμα αναφοράς για την επικαιρότητα και παρατίθενται και φωτογραφίες.³⁴ Αυτός ήταν ο χαρακτήρας του θεσμού έως και το 1990.

Χρονολογία ορόσημο στην μακρόχρονη ιστορία του θεσμού είναι το 1991, οπότε αναλαμβάνει πρόεδρος της επιτροπής ο αείμνηστος Δήμαρχος Ξάνθης Φίλιππος Αμοιρίδης. Αλλάζει το ύφος και ο χαρακτήρας των γιορτών, μπαίνει περισσότερο το Καρναβαλικό στοιχείο, συνυπάρχοντας αρμονικά και με τη διατήρηση της Λαογραφίας και της παράδοσης.

Η ίδρυση των καρναβαλικών συλλογών, όπου η συμμετοχή του κόσμου της πόλης στη διαμόρφωση των γιορτών είναι ουσιαστική, και η ανάληψη της οργάνωσης τους από την Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Ξάνθης το 1993 επανορίζουν το θεσμό.

Η χρονική οργάνωση της προετοιμασίας μεγαλώνει, καθιερώνεται ο δεκαπενθήμερος εορτασμός, όπως επίσης οι θεατρικές και μουσικές εκδηλώσεις με επώνυμους καλλιτέχνες, οι χοροί των συλλόγων στα κέντρα και στους υπαίθριους χώρους. Επίσης εισάγεται το φαντασμαγορικό στοιχείο με την πολύχρωμη παρουσία των ομάδων καρναβαλιστών, ιδιαίτερα στην παρέλαση της τελευταίας Κυριακής. Το στίγμα του Ξανθιώτικου Καρναβαλιού διατηρείται με την είσοδο πάντα του Θρακιώτη Καρνάβαλου κατά την έναρξη των γιορτών και το κάψιμό του στο τέλος της αποκριάς με τα παραδοσιακά συγκροτήματα και τις καντάδες.

Οι καρναβαλικές εκδηλώσεις βρίσκονται διάσπαρτες μέσα στο μεγάλο πρόγραμμα των γιορτών και περιλαμβάνουν πολλά μπαλνταφάν, μασκέ πάρτυ, συναυλίες και ξεφάντωμα σε ανοιχτούς χώρους, το μεγάλο τριήμερο «παιχνίδι του θησαυρού» και άλλα καρναβαλικά παιχνίδια. Στη μεγάλη παρέλαση του 1995 θα πάρουν μέρος 17 άρματα τα περισσότερα απ' τα οποία έχουν κατασκευαστεί απ' το Δήμο, και 5000 μεταμφιεσμένοι καρναβαλιστές.³⁵

Το 1996 το Ξανθιώτικο Καρναβάλι συμπλήρωσε τα τριάντα ένα χρόνια του, ως οργανωμένος θεσμός και παρόλο που δεν είχε πάντα την εύνοια των φώτων της

³³ Εφημερίδα «Θεσσαλονίκη» αρ. Φ.: 7232 28/2/1987 σελ. 9

³⁴ Εφημερίδα «Μακεδονία», αρ. Φ.: 22049 19/3/1986 σελ. 2

³⁵ Εφημερίδα «Θεσσαλονίκη» αρ. Φ.: 9652 4/3/1995, σελ.53

προβολής κατόρθωσε να αναπτυχθεί να καταξιωθεί και να απλώσει τη φήμη του σε όλη την Ελλάδα.

Το καρναβάλι που αποτελεί πια αναπόσπαστο σώμα του θεσμού των «Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών» περιλαμβάνει μια σειρά από δρώμενα στο ύφος, την αντίληψη, το χρώμα, την ατμόσφαιρα, το κέφι, το χιούμορ και την ελευθερία των ημερών.³⁶

Το 1997 το πρόγραμμα περιλαμβάνει χορούς που διοργανώνουν οι διάφοροι πολιτιστικοί σύλλογοι, συναυλίες λαϊκής μουσικής, Bal d' en Fants για τα μικρά παιδιά, τον ποδηλατικό γύρο της Ξάνθης, και Καρναβαλικά παιχνίδια από μαθητές δημοτικών σχολείων. Επίσης δίνονται πολλές θεατρικές παραστάσεις και διοργανώνεται πάλι το «κυνήγι του χαμένου θησαυρού. Άλλες εκδηλώσεις είναι το Γυμνασιακό και Λυκειακό σκακιστικό τουρνουά Ξάνθης, που διοργανώνει ο «Σκακιστικός Όμιλος Ξάνθης» όπως επίσης και μουσικοχορωδιακές βραδιές, εκθέσεις φωτογραφίας και παραδοσιακών στοιχείων, μασκέ πάρτι σε διάφορα μαγαζιά της πόλης καθώς και παραδοσιακοί χοροί με χορευτικά συγκροτήματα από την Κύπρο την Κέρκυρα και την περιοχή μας που γίνονται στην εξέδρα που στήνεται στην κεντρική πλατεία της πόλης. Τα επόμενα χρόνια οι εκδηλώσεις είναι παρόμοιες, διατηρούνται όλοι οι παραπάνω θεσμοί, διοργανώνονται περισσότεροι χοροί, μασκέ πάρτι και καρναβαλικά παιχνίδια και καθιερώνεται η βραδινή παρέλαση του Σαββάτου, πριν την παρέλαση της τελευταίας Κυριακής, με συμμετοχή χιλιάδων καρναβαλιστών, απ' τους συλλόγους. Πολλοί γνωστοί καλλιτέχνες έρχονται τώρα πια στην πόλη σε χορούς συλλόγων, ή δίνουν συναυλίες.

Χιλιάδες είναι πλέον οι επισκέπτες που φτάνουν στην Ξάνθη απ' όλη την Ελλάδα και η πόλη πλημμυρίζεται το τελευταίο ειδικά Σαββατοκύριακο. Τα ξενοδοχεία της πόλης κλείνουν τα δωμάτιά τους πολύ καιρό πριν το καρναβάλι και πολλοί επισκέπτες αναγκάζονται να μένουν σε διπλανές πόλεις. Σύμφωνα με πληροφορίες απ' τις αστυνομικές αρχές γύρω στις 300.000 επισκέπτες βρέθηκαν στην Ξάνθη για την παρέλαση της Κυριακής το 2001.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Θρακικές Λαογραφικές Γιορτές – Καρναβάλι 2002

3.1 Λαογραφικές και Καρναβαλικές εκδηλώσεις

Οι Θρακικές Λαογραφικές Γιορτές – Καρναβάλι της Ξάνθης για το 2002, άρχισαν το Σάββατο 2 Μαρτίου, και οι προσδοκίες όλων των συνδιοργανωτών αλλά και των απλών πολιτών της Ξάνθης ήταν να έχουν ανάλογη με την περσινή, ή ακόμα μεγαλύτερη συμμετοχή και επιτυχία.

Η αυλαία άνοιξε την 1^η μέρα με την έκθεση παραδοσιακής φορεσιάς της ορεινής Θράκης, όπου παρουσιάστηκαν φορεσιές και αντικείμενα από τα χωριά της ορεινής Θράκης, στοιχεία τα οποία προσδιορίζουν την παράδοση των κατοίκων της ορεινής περιοχής. Επίσης συγκροτήματα από την ορεινή περιοχή και συγκεκριμένα από το χωριό Γλαύκη, έπαιξαν παραδοσιακή μουσική ενώ παράλληλα σερβίρονται εδέσματα από την παραδοσιακή κουζίνα της Ορεινής Περιοχής της Θράκης. Η έκθεση αυτή λειτούργησε καθ' όλη την διάρκεια των Θ.Λ.Ε. στην αίθουσα «Λίλιαν Βιδούρη» από τις 10:00 έως τις 14:00 και από τις 19:00 έως τις 21:00, και συνδιοργανωτές της ήταν η Φιλοπρόοδη Ένωση Ξάνθης, Το Λύκειο Ελληνίδων, Ν. Ξάνθης και η Ακαδημία Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης.

Εικόνα 1: Το κτίριο της Ακαδημίας Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης όπου γίνονται διάφορες εκθέσεις στη διάρκεια των Θ.Λ.Γ.

³⁶ (Γιάννης Σώκος Ξανθιώτικο Καρναβάλι '96) Περιοδικό «ΠΕΡΙ» τεύχος 3^ο Απρίλιος '96.

Την ίδια μέρα στο Δημοτικό αμφιθέατρο διοργανώθηκε βραδιά χορού με θέμα «Μουσική» από το μουσικό σύνολο «Σκαλκώτας» το οποίο παρουσίασε αποσπάσματα από έργα μπαρόκ, κλασικά, ρομαντικά και σύγχρονα. Παράλληλα στο κέντρο διασκέδασης «Πολιτεία» έγινε ο ετήσιος χορός του Πολιτιστικού συλλόγου «Εβριτών Ν. Ξάνθης»³⁷.

Την δεύτερη μέρα των Θ.Λ.Ε., παρουσιάστηκε στην κεντρική πλατεία της Ξάνθης, στην καθιερωμένη εξέδρα που στήνεται κάθε χρόνο, το παραδοσιακό δρώμενο «Γαϊτανάκι» από το χορευτικό τμήμα του Λυκείου Ελληνίδων Ξάνθης. Επίσης η Ακαδημία Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης και η Θρακική σκηνή παρουσίασαν το φωτογραφικό λεύκωμα «Ορίζοντες Μακεδονία – Θράκη» στο καφέ «Βυζάντιο». Την ίδια μέρα στις 6:30 π.μ. εγκαινιάστηκαν και οι εκθέσεις που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών, στις παλιές καπναποθήκες. Άλλες εκδηλώσεις της 2^{ης} μέρας ήταν η βραδιά αφιερωμένη στο παλιό ελαφρό τραγούδι και στην καντάδα, με τη χορωδία τραγουδιστών Ξάνθης, που έγινε στο Δημοτικό Αμφιθέατρο, το Φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Δράμας, το οποίο έγινε στο αμφιθέατρο του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, και συνδιοργανώθηκε από την Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Ξάνθης, και κινηματογραφικές λέσχες, την Ακαδημία Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης και τον σύλλογο φοιτητών της Πολυτεχνικής Σχολής Ξάνθης «Η Γέφυρα», και η Ροκ συναυλία που διοργάνωσε το 4^ο Λύκειο Ξάνθης με τα συγκροτήματα «Πράσειν άλογα» και «Άγγελος Μουρβάτης και ψυχή» στον χώρο «Αρίωνας».

Η τρίτη μέρα των εκδηλώσεων ήταν επίσης πολύ πλούσια. Το πρόγραμμα ξεκίνησε με παραδοσιακούς χορούς στην κεντρική πλατεία Ξάνθης. Συμμετείχαν τα συγκροτήματα των Πολιτιστικών συλλόγων Νεοχωρίου, Αβάτου, Μαγγάνων και του Λυκείου Ελληνίδων Ξάνθης. Συνεχίστηκε με την διάλεξη «Περί Καραγκιόζη. Ένα παιδικό χρέος» της Ακαδημίας Θρακικής τέχνης και παράδοσης. Ήταν μια ομιλία για την καταγωγή, την ιστορία, το παρόν με παράλληλη προβολή slides. Ακόμα στο Δημοτικό Αμφιθέατρο δόθηκε η θεατρική παράσταση «Αγγέλα Παπάζογλου». Η Άννα Βαγενά ερμήνευσε την Αγγέλα Παπάζογλου από το βιβλίο του Γιώργη Παπάζογλου «Ονειράτα της άκαυτης και της καμμένης Σμύρνης. Τα χαίρια μας εδώ», όπου πλήθος κόσμου παρευρέθηκε και χειροκρότησε την Άννα Βαγενά σε μια

³⁷ Από το πρόγραμμα των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών του Δήμου Ξάνθης –2002-

υπέροχη ερμηνεία. Τέλος το πρόγραμμα συμπλήρωσαν οι παιδικές εκδηλώσεις με τη θεατρική παράσταση «Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι» από τον θίασο «Ανατολικά του Νέστου» με μεγάλη συμμετοχή παιδιών που την παρακολούθησαν. Η παράσταση αυτή δόθηκε στο Δημοτικό Αμφιθέατρο, το οποίο και γέμισε ασφυκτικά.

Η τέταρτη μέρα των γιορτών ξεκίνησε με το δρώμενο «Μπαμπούγερα» που παρουσιάστηκε στην κεντρική πλατεία, από τον Φλάμπουρο και την Ανθή του Ν. Έβρου. Πρόκειται για ένα πανάρχαιο δρώμενο όπου κουδουνοφόροι χορεύουν και γυρίζουν στο χωριό προσπαθώντας να προκαλέσουν την ευφορία της φύσης και την ευλογία του χωριού³⁸. Στη συνέχεια ο Πολιτιστικός σύλλογος Κιμμερίων διοργάνωσε γλέντι στον «Αρίωνα» προς τιμήν των φιλοξενουμένων με παραδοσιακή μουσική και τοπικά εδέσματα.

Την ίδια μέρα στις 8:30 μ.μ. στο Δημοτικό αμφιθέατρο δόθηκε μεγάλη συναυλία από τον γνωστό καλλιτέχνη Αλκίνοο Ιωαννίδη ο οποίος ερμήνευσε τραγούδια από την προσωπική του δισκογραφία, και τραγούδια άλλων καλλιτεχνών που αγαπάει και θαυμάζει. Εμφανίστηκε στη σκηνή μόνος, χωρίς ορχήστρα και μόνο με την κιθάρα του ερμήνευσε υπέροχα παλιά αλλά και πιο καινούργια του τραγούδια. Η εκδήλωση αυτή σημείωσε μεγάλη επιτυχία και ο χώρος του αμφιθεάτρου ήταν πολύ μικρός για να χωρέσει όλους τους νέους που ήρθαν. Πάνω από 2000 άτομα νέοι κυρίως, αλλά και μεγαλύτεροι, παρακολούθησαν τη συναυλία, ενώ πολλοί δεν μπόρεσαν να μπουν.

Η Τετάρτη 6 Μαρτίου ήταν η πέμπτη μέρα των εκδηλώσεων. Το απόγευμα στην κεντρική πλατεία παρουσιάστηκαν για άλλη μια μέρα παραδοσιακοί χοροί. Στην σκηνή εμφανίστηκε πρώτος ο σύλλογος Θρακιωτών Χρυσούπολης που χόρεψε, Μπαϊντούσκα, Ζωναράδικο και άλλους παραδοσιακούς χορούς. Στη συνέχεια εμφανίστηκε ο σύλλογος Ποντίων Ν. Ξάνθης, ο οποίος ιδρύθηκε το 1974 και έχει 1500 μέλη και παρουσίασε τους χορούς Μονό τικ, Τρίγωνα, Σερανίτσα, κότς, κότσαρι. Ακολούθησε ο σύλλογος Σαρακατσαναίων Ξάνθης, ο οποίος ιδρύθηκε το 1973, και ο οποίος δραστηριοποιείται σε πάρα πολλούς τομείς. Παρουσίασε τους χορούς Στα τρία, Τσάμικο, Λιάκαινα, και Συρτό. Στη συνέχεια ακολούθησαν οι σύλλογοι Μικρασιατών, Μαυροθαλασσιτών, και των εργαζομένων στον ΟΤΕ.

Το πρόγραμμα συνεχίστηκε με συναυλία στο Δημοτικό Αμφιθέατρο από το σχήμα «Οι καλλιτέχνες της πόλης μας» το οποίο επιχείρησε μια μουσική διαδρομή με

³⁸ Από το πρόγραμμα των Θ.Α.Γ. 2002

μπαλάντες και έντεχνο Ελληνικό τραγούδι. Πιο αργά δόθηκε άλλη συναυλία στο χώρο «Αρίωνας», από το Αρμένικο συγκρότημα «Nor Camy», ενώ την ίδια ώρα η Ακαδημία Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης έκανε την προβολή της ταινίας «Ορφέας και Ευρυδίκτη».

Την έκτη μέρα των εκδηλώσεων, άρχισε να μπαίνει και το Καρναβαλικό στοιχείο, παράλληλα με τη συνέχιση της Λαογραφίας. Στην κεντρική πλατεία της πόλης παρουσιάστηκε το έθιμο του «Μπέη» το οποίο συνεχίζει να βιώνει και σήμερα στα καμποχώρια του Άρδα και του Ερυθροπόταμου του Ν. Έβρου. Η εκδήλωση συνδιοργανώθηκε από το σύλλογο Εβριτών Ν. Ξάνθης και τον πολιτιστικό σύλλογο «Κυανίς» του Δήμου Διδυμοτείχου.

Οι Καρναβαλικές εκδηλώσεις που αρχίζουν, είναι τα Bal' d' enfants, τα οποία γίνονται σε παιδότοπους για τους μικρούς φίλους της πόλη, με αποκριάτικο ξεφάντωμα, χορό, παιχνίδι και πολλές εκπλήξεις γι' αυτούς.

Στον χώρο του «Αρίωνα» στις 8μ.μ., είχαμε βραδιά με παραδοσιακή μουσική από το συγκρότημα «Λαλητάδες της Ξάνθης», ένα παραδοσιακό γλέντι με πολύ χορό και μουσική από διάφορες περιοχές της Ελλάδας και γεύσεις και γλυκίσματα από τους Πολιτιστικούς συλλόγους Μικρασιατών Ν. Ξάνθης, Θρακιωτών Χρυσούπολης, Σαρακατσαναίων Ν. Ξάνθης, Κρητικής αδελφότητας Ν. Ξάνθης, Καππαδοκών Ν. Ξάνθης, Ηπειρωτών Ν. Ξάνθης, Κιμμερίων, Λυκείου Ελληνίδων Ξάνθης, Φ.Ε.Ξ., Εβριτών Ν. Ξάνθης.

Την έβδομη μέρα, το πρόγραμμα ξεκίνησε από το πρωί με τη θεατρική παράσταση «Ο Χιονάνθρωπος και το κορίτσι» που παρουσίασε για άλλη μια μέρα ο θίασος «Ανατολικά του Νέστου, στο Δημοτικό αμφιθέατρο. Το μεσημέρι δυο Bal' d' enfants διοργανώθηκαν. Το ένα στον παιδότοπο «Playmania» και το άλλο στο «Ρολογάδικο». Η συμμετοχή ήταν πολύ μεγάλη από τους μικρούς καρναβαλιστές. Στις 6:00 μ.μ. στην κεντρική πλατεία της Ξάνθης διεξήχθη το τουρνουά μπάσκετ Καρναβαλιστών από τον Όμιλο «Rotaract» Ξάνθης. Δυο ομάδες καρναβαλιστών έδωσαν αγώνα μπάσκετ σε ένα αυτοσχέδιο γήπεδο που στήθηκε στην πλατεία, ενώ πλήθος κόσμου παρακολούθησε τον αγώνα. Η νικήτρια ομάδα πήρε έπαθλο 300 ευρώ. Λίγο αργότερα η Ακαδημία Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης σε συνεργασία με την ΔΕΑΞ παρουσίασαν το βιβλίο του Θανάση Μουσόπουλου «Η χάρη της καθημερινής ζωής – λαϊκή τέχνη της Θράκης» και τίμησαν το συγγραφέα του.

Στις 8:30 μ.μ. παρουσιάστηκε στο Δημοτικό Αμφιθέατρο η μεγάλη θεατρική παράσταση «Το ψηλό μας το ρολόι θέλει κούρδισμα ξανά». Πρόκειται για μια επιθεώρηση που ανέβασε η Θρακική σκηνή Ξάνθης στα πλαίσια των Θ.Λ.Γ., και σατίρισε τα δρώμενα της Ξάνθης. Το σημείο που καυτηριάζεται περισσότερο είναι το «δημοτικό έργο» της ανάπλασης του δρόμου 40 εκκλησιών. Στην παράσταση συμμετείχαν εικοσιπέντε ηθοποιοί και καλλιτέχνες, ενώ η είσοδος ήταν ελεύθερη για τον κοινό και έτσι επικράτησε το αδιαχώρητο στο Αμφιθέατρο³⁹.

Η μέρα έκλεισε με τους χορούς του Πολιτιστικού συλλόγου «Κατασκηνωτές», και του Πολιτιστικού συλλόγου «Ατίθασοι» που έγιναν στα κέντρα διασκέδασης «Ειρήνη» και «Χάντρες» αντίστοιχα και σημείωσαν εξαιρετική επιτυχία τόσο από πλευράς προσέλευσης κόσμου, όσο και από πλευράς κεφιού και διασκέδασης, και το μεγάλο πάρτι της αυτοκινητιστικής Λέσχης Ξάνθης στο χώρο του «Αρίωνα».

Την όγδοη μέρα, οι εκδηλώσεις άρχισαν πάλι από την κεντρική πλατεία της Ξάνθης το πρωί, με παραδοσιακούς χορούς, τους οποίους παρακολούθησαν χιλιάδες Ξανθιωτών αλλά και επισκεπτών που έχουν έρθει στην πόλη. Εμφανίστηκαν τα χορευτικά συγκροτήματα της Κρητικής αδελφότητας Ξάνθης, του Λυκείου Ελληνίδων Ξάνθης, του Τ.Ε.Ι. Καβάλας, του Λαογραφικού Ομίλου Χανίων και των συλλόγων Αβάτου και Διομηδείας. Την ίδια μέρα έγιναν και πολλές παιδικές εκδηλώσεις. Τρία Bal' d' enfants σε παιδότοπους και μαγαζιά, και ποδηλατικές εκδηλώσεις για παιδιά ηλικίας 4-8 ετών στο πάρκο του Μεγάλου Αλεξάνδρου⁴⁰.

Το απόγευμα στην κεντρική πλατεία, ο Πολιτιστικός σύλλογος Σαρακινάδου από την Ζάκυνθο, παρουσίασε τις «Ομιλίες» ένα μοναδικό είδος θεάτρου, χωρίς σκηνικά, με σατιρικό και σαρκαστικό περιεχόμενο. Οι ηθοποιοί είναι μόνο άνδρες και είναι πάντα μεταμφιεσμένοι. Ο λόγος τους έχει μορφή ομοικαταληκτική και ιδιαίτερο γνώρισμα της στιχουργίας είναι ο ιαμβικός δεκαπεντασύλλαβος. Στη συνέχεια η Φιλοπρόοδη Ένωση Ξάνθης (Φ.Ε.Ξ.) προσκάλεσε όλους τους παρευρισκομένους στον «Αρίωνα» σε ένα παραδοσιακό γλέντι με πολύ μουσική και χορό και τοπικά εδέσματα από τη Θράκη και τη Ζάκυνθο. Στις 8μ.μ. στο Δημοτικό Αμφιθέατρο έγινε η επίσημη έναρξη των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών – Καρναβάλι Ξάνθης από τον Δήμαρχο Ξάνθης, κ. Μιχαήλ Στυλιανίδη, και ακολούθησε η συναυλία του Μάριου Φραγκούλη.

³⁹ Από το πρόγραμμα των Θ.Λ.Γ. 2002

⁴⁰ Από το πρόγραμμα του Θ.Λ.Γ. του Δήμου Ξάνθης έτους 2002

Τέλος στο κέντρο διασκέδασης «Πολιτεία» έγινε ο ετήσιος χορός του «Λυκείου Ελληνίδων Ξάνθης», ένα γλέντι με πολύ παραδοσιακή μουσική και χορό και πολύ μεγάλη συμμετοχή κόσμου⁴¹.

Βρισκόμαστε μια εβδομάδα ακριβώς πριν την τελευταία Κυριακή της αποκριάς και της κορύφωσης των εκδηλώσεων, στην πόλη της Ξάνθης με την μεγάλη Καρναβαλική παρέλαση. Η πόλη έχει μπει για τα καλά στο κλίμα του Καρναβαλιού και οι εκδηλώσεις είναι περισσότερες και με μεγαλύτερη συμμετοχή του κόσμου. Την Κυριακή 10 Μαρτίου και 9^η ημέρα των γιορτών, η αυλαία άνοιξε με παραδοσιακούς χορούς στην κεντρική πλατεία, το πρωί. Εμφανίστηκαν επί σκηνής τα χορευτικά συγκροτήματα της Θρακικής εστίας Καβάλας, του συλλόγου Κιμμερίων, της Κρητικής αδελφότητας Ξάνθης και του Λαογραφικού Ομίλου Χανίων. Την ίδια ώρα στο καφέ «Νεγο» έγινε παρουσίαση βιβλίων του Γ. Λεκάκη από τη σειρά λαογραφίας «Τάματα και αναθήματα», ενώ στην περιοχή Νεαπόλεως διεξήχθη ο ποδηλατικός γύρος Ξάνθης, απόστασης 23χλμ και διάρκειας 1:30 λεπτών με μεγάλη συμμετοχή ποδηλατιστών από όλη την Ξάνθη αλλά και την ευρύτερη περιοχή. Ποδηλατιστές όλων των ηλικιών ξεκίνησαν από την Νεάπολη για να τερματίσουν στο γήπεδο του Α.Ο.Ξ.

Στο Δημοτικό Αμφιθέατρο δόθηκε το απόγευμα συναυλία Ελληνικής μουσικής με έντεχνο, λαϊκό, ρεμπέτικο και παραδοσιακό τραγούδι υπό τη διεύθυνση και ενορχήστρωση του δασκάλου της μουσικής κ. Παπαϊωάννου, ενώ την ίδια περίπου ώρα, το Πολιτιστικό κέντρο εργαζομένων ΟΤΕ Ν. Ξάνθης διοργάνωσε το διαγωνισμό παραδοσιακής μαγειρικής και ζαχαροπλαστικής στην αίθουσα της Λέσχης. Η Ακαδημία Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης έκανε αργά το απόγευμα την προβολή της ταινίας «Ορφείας στον Άδη»⁴².

Το βράδυ είχαμε την παρέλαση Λαογραφίας, ένα θεσμό που έχει κρατήσει τα τελευταία χρόνια: όλοι οι σύλλογοι της Λαογραφίας ξεκίνησαν από την οδό 28^{ης} Οκτωβρίου παρουσιάζοντας στιγμές από το μυστήριο του γάμου, και κατέληξαν στην κεντρική πλατεία όπου παρουσίασαν δρώμενα από διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Πολλές χιλιάδες Ξανθιωτών συγκεντρώθηκαν κατά μήκος της οδού και στην κεντρική πλατεία και χειροκρότησαν θερμά όλους τους Λαογραφικούς συλλόγους

⁴¹ Από το πρόγραμμα των Θ.Λ.Γ. του Δήμου Ξάνθης έτους 2002

⁴² Από το πρόγραμμα των Θ.Λ.Γ. του Δήμου Ξάνθης έτους 2002

που παρουσίασαν έθιμα από διάφορα μέρη της Ελλάδος. Στη συνέχεια ακολούθησε γλέντι στον «Αρίωνα», και όλοι οι Σύλλογοι αλλά και ο κόσμος μεταφέρθηκαν εκεί, σε ένα ξέφρενο παραδοσιακό γλέντι, που κράτησε πολλές ώρες.

Την 10^η μέρα των εκδηλώσεων το πρόγραμμα ξεκίνησε με παραδοσιακούς χορούς στο Δημοτικό Αμφιθέατρο της πόλης. Οι Πολιτιστικοί σύλλογοι του Δήμου Τοπείρου Ν. Ξάνθης έκαναν την αναβίωση του Θρακιώτικου γάμου, ενώ οι σύλλογοι Τοξοτών Ν. Ξάνθης και Θρακιωτών Χρυσούπολης παρουσίασαν παραδοσιακούς χορούς και τραγούδια από διάφορα μέρη της Ελλάδας. Το Αμφιθέατρο ήταν για άλλη μια φορά ασφυκτικά γεμάτο πιστοποιώντας με τον καλύτερο τρόπο την μεγάλη συμμετοχή του κόσμου της Ξάνθης σε όλες τις εκδηλώσεις, Λαογραφικές αλλά και Καρναβαλικές. Πιο αργά το Πολιτιστικό Κέντρο Εργαζομένων Ο.Τ.Ε. Ν. Ξάνθης παρουσίασε την έκθεση παλιού τηλεπικοινωνιακού υλικού. Η έκθεση αυτή έγινε στη Λέσχη εργαζομένων ΟΤΕ και σημείωσε μεγάλη επιτυχία. Την ίδια ώρα περίπου η Ακαδημία Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης οργάνωσε διάλεξη με θέμα «Γλώσσα, ταυτότητα και εκπαίδευση – Η περίπτωση των Πομάκων της Ορεινής Θράκης» με κύρια ομιλήτρια την υποψήφια Διδάκτωρ Ανθρωπολογίας, Δόμνα Μιχαήλ. Λίγο αργότερα στην κεντρική πλατεία, το σώμα Ελληνίδων οδηγών διοργάνωσε τα καρναβαλικά παιχνίδια για παιδιά ηλικίας άνω των 15 ετών, σκορπώντας στους συμμετέχοντες αλλά και τους θεατές πολύ κέφι, γέλιο και χαρά. Τέλος αργά το βράδυ, οι σύλλογοι του Δήμου Τοπείρου Ν. Ξάνθης διοργάνωσαν ένα παραδοσιακό γλέντι με παραδοσιακά τραγούδια και χορούς, πολύ κέφι και πλήθος κόσμου που βρέθηκε στο χώρο του «Αρίωνα».

Η 11^η μέρα των Θ.Λ.Γ. ξεκίνησε το απόγευμα από την κεντρική πλατεία, όπου παρουσιάστηκε το παραδοσιακό δρώμενο «Μωμογέρια» Ποντιακό παραδοσιακό δρώμενο που έφεραν μαζί τους οι Πόντιοι πρόσφυγες που ήρθαν στην Ξάνθη μετά τη Μικρασιατική καταστροφή. Πρόκειται για ένα λαϊκό παραδοσιακό θέατρο του Πόντου. Αποτελείται από είκοσι άτομα το πολύ που είναι αποκλειστικά και μόνο άνδρες. Υπάρχουν πενήνταπέντε παραλλαγές «Μωμογέρων». Εδώ ο σύλλογος Ποντίων επαρχίας Νέστου παρουσίασε τη παραλλαγή περιοχής Ματσούκας Τραπεζούντας. Τα «Μωμογέρια» προϋπήρξαν πολύ πριν τις Διονυσιακές τελετές. Έχουν πάρει στοιχεία από την Αρχαϊκή και τη Μεταβυζαντινή εποχή. Παρόλη τη θεατροποίηση παρέμειναν ως τώρα ένα λαϊκό θέατρο, με όλα τα χαρακτηριστικά της

λαϊκής Δημιουργίας. Μετά το τέλος της αναβίωσης των «Μωμογέριων» ο σύλλογος Ποντίων Ν. Ξάνθης και ο σύλλογος Ποντίων Επαρχίας Νέστου συνδιοργάνωσαν ένα παραδοσιακό γλέντι στον «Αρίωνα»⁴³. Το γλέντι σημείωσε μεγάλη επιτυχία και η προσέλευση του κόσμου ήταν αξιοσημείωτη. Οι εκδηλώσεις της ημέρας συμπληρώθηκαν με την συναυλία των «Μονιέ & Μονιέ Κομπιέντε», τα δυο μπαλνταφάν που έγιναν σε δυο παιδίοτους για τους μικρούς φίλους τους καρναβαλιού και την παράσταση ο «Χιονάνθρωπος και το κορίτσι» που έδωσε για άλλη μια μέρα ο θίασος «Ανατολικά του Νέστου».

Και φτάσαμε αισίως στην 12^η μέρα, λίγες μέρες μόνο πριν την κορύφωση των γιορτών. Η μέρα ξεκίνησε με παραδοσιακούς χορούς στην κεντρική πλατεία. Οι σύλλογοι που συμμετείχαν αυτό το απόγευμα ήταν η Φιλοπρόοδη Ένωση Ξάνθης, το Λύκειο Ελληνίδων Ξάνθης, ο σύλλογος Ποντίων Ν. Ξάνθης, και οι Πολιτιστικοί σύλλογοι Ολβίου και Μαγγάνων Ν. Ξάνθης. Άλλη εκδήλωση, ήταν η παρουσίαση του βιβλίου «Οι Ηπειρώτες στην Ξάνθη» που έγινε στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Ξάνθης. Το βιβλίο παρουσίασαν σε συνεργασία η Αδελφότητα Ηπειρωτών Ν. Ξάνθης με το περιοδικό «Φοροτεχνική και Θρακική προσέγγιση». Το βιβλίο είναι του Θωμά Εξάρχου. Επίσης στο Δημοτικό Αμφιθέατρο εμφανίστηκαν οι εξής χορωδίες:

Α' μέρος : Η Βυζαντινή χορωδία του ΚΑΠΗ Ξάνθης με παραδοσιακή μουσική, Β' Μέρος : Η Χορωδία του συλλόγου Θρακιωτών Χρυσούπολης με επίσης παραδοσιακή μουσική, Γ' μέρος: Η χορωδία του πολιτιστικού συλλόγου «Ορφείας» Ξάνθης και αυτή με παραδοσιακή μουσική. Τέλος η τελευταία εκδήλωση ήταν η συναυλία στον «Αρίωνα» τριών φίλων μουσικών. Του Αγάθωνα Ιακωβίδη, του Παύλου Κοντογιαννίδη και του Γιάννη Γιοκαρίνη. Οι τρεις μουσικοί είναι πολύ καλοί φίλοι εδώ και χρόνια, και αυτό μεταφέρθηκε και στη συναυλία όπου παρουσίασαν ένα πρόγραμμα από λαϊκά και ρεμπέτικα τραγούδια. Ήταν μια παράσταση μεγάλης διάρκειας και οι τρεις καλλιτέχνες ερμήνευσαν αγαπημένα τραγούδια από την ρεμπέτικη και λαϊκή παράδοση. (Τσιτσάνη, Βαμβακάρη, Ζαμπέτα, Καλδάρα) αλλά και δικά τους τραγούδια. Η συναυλία είχε πολύ κέφι και όσοι παραβρέθηκαν διασκέδασαν πραγματικά σε ένα αυθεντικό παραδοσιακό γλέντι που κράτησε ως αργά τα μεσάνυχτα. Οι παιδικές εκδηλώσεις της ίδιας ημέρας περιείχαν, τον

⁴³ Από το πρόγραμμα των Θ.Λ.Γ. του Δήμου Ξάνθης έτους 2002

ποδηλατικό γύρο της Ξάνθης που έγινε για δεύτερη φορά στα πλαίσια των γιορτών αυτής της χρονιάς, και η αφετηρία ήταν πάλι η περιοχή Νεαπόλεως και ο τερματισμός το γήπεδο του ΑΟΞ. Η συμμετοχή των ποδηλατιστών ήταν πολύ μεγάλη και σε αυτόν τον ποδηλατικό γύρο. Επίσης έγιναν και τρία Bal' d' enfants με μεγαλύτερο αυτό που διοργάνωσε ο Σοροπτιμιστικός Όμιλος Ξάνθης.

Την 13^η μέρα στην κεντρική πλατεία παρουσιάστηκε το απόγευμα το δρώμενο «Η Μαλάμω πάει για νερό». Πρόκειται για ένα Θεσσαλικό παραδοσιακό δρώμενο το οποίο παρουσίασε ο Πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Φαρσάλων. Μετά το τέλος του, ο σύλλογος Μικρασιατών Ν. Ξάνθης οργάνωσε γλέντι προς τιμήν των φιλοξενουμένων Θεσσαλών στον «Αρίωνα» με πολύ μουσική και παραδοσιακά εδέσματα.

Μεγάλη επιτυχία, είχε και η συναυλία που έδωσαν στο Δημοτικό Αμφιθέατρο την ίδια μέρα ο Γιάννης Σαββιδάκης, ο Αντώνης Μετζέλος και η Μαρίνα Σκιαδαρέση. Μια παράσταση με πολύ μουσική, έχοντας τη συμμετοχή του κοινού σε όλη τη διάρκεια της.

Στο καφέ «Veto» έγινε το βράδυ το μασκέ πάρτι του Πολιτιστικού συλλόγου «Βέροι Βυζαντινοί», σε τρελούς Καρναβαλικούς ρυθμούς και Λάτιν μουσική. Το μαγαζί ήταν κατάμεστο από μέλη του συλλόγου αλλά και φίλους του, που χόρεψαν και διασκέδασαν. Την ίδια περίπου ώρα γινόταν και το μασκέ πάρτι του Πολιτιστικού συλλόγου «Εδέμ».

Την 14^η μέρα των γιορτών, το πρόγραμμα ξεκίνησε με παραδοσιακούς χορούς στο Δημοτικό Αμφιθέατρο. Συμμετείχαν πολλοί Πολιτιστικοί Λαογραφικοί σύλλογοι της Ξάνθης που παρουσίασαν χορούς και μουσικές από διάφορα μέρη της Ελλάδας. Ήταν οι σύλλογοι Κιμμερίων, Σαρακατσαναίων, Εβριτών, Μαυροθαλασσιτών, Μικρασιατών, Ποντίων, Κρητών, Λυκείου Ελληνίδων και ΦΕΞ, όλοι του Ν. Ξάνθης.

Εμφάνιση χορευτικών συγκροτημάτων στο Δημοτικό Αμφιθέατρο

Έπειτα ακολούθησε ο ετήσιος χορός του συλλόγου Σαρακατσαναίων Ν. Ξάνθης «Ο Λεπενιώτης» στο μουσικό κέντρο «Πολιτεία» με πολύ παραδοσιακή μουσική και τραγούδι και αρκετά ικανοποιητική προσέλευση κόσμου. Λίγο αργότερα ακολούθησε το πάρτι μεταμφιεσμένων του ομίλου Ρόταρακτ Ξάνθης στο καφέ – μπαρ «Αίγλη». Ήταν ένα τρελό αποκριάτικο πάρτι με εκατοντάδες μασκαρεμένους σε μια πραγματικά αξέχαστη καρναβαλική βραδιά. Τέλος την ίδια μέρα είχαμε και το πάρτι που διοργάνωσαν οι Πολιτιστικοί σύλλογοι της οργανωτικής επιτροπής των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών στο χώρο του «Αρίωνα», καθώς και το πάρτι των Πολιτιστικών συλλόγων «Κατακτητές» και «Αμφιτρύωνες» στο κέντρο διασκέδασης «Χάντρες».

Φτάσαμε αισίως στο Σάββατο 16 Μαρτίου, 15^η μέρα και ταυτόχρονα και προτελευταία των γιορτών. Η πόλη από νωρίς γέμισε από χιλιάδες επισκέπτες και οι δρόμοι, οι πλατείες και όλα τα μαγαζιά κατακλύστηκαν από ξένους και ντόπιους που βγήκαν για να απολαύσουν αυτό το αποκριάτικο ξεφάντωμα. Έτσι οι εκδηλώσεις

άρχισαν από νωρίς το πρωί στην κεντρική πλατεία, με παραδοσιακούς χορούς από το χορευτικό συγκρότημα «Iglia» Βουλγαρίας, την Κρητική αδελφότητα Ν. Ξάνθης και το χορευτικό του Δήμου Τοπίου και του Πολιτιστικού και Μορφωτικού συλλόγου Ασβεστάδων. Η πλατεία, αυτή τη μέρα κυριολεκτικά κατακλύστηκε από κόσμο και πρέπει να ήταν χιλιάδες αυτοί που παρακολούθησαν τους χορούς. Το απόγευμα του Σαββάτου στο Δημοτικό Αμφιθέατρο παρουσιάστηκε η θεατρική παράσταση «Εκκλησιάζουσες στην Ποντιακή». Η ένωση Ποντίων Πολίχνης της Θεσσαλονίκης παρουσίασε τις «Εκκλησιάζουσες» του Αριστοφάνη στην Ποντιακή διάλεκτο, μια πολύ επιτυχημένη παράσταση που οργάνωσε ο Σύλλογος Ποντίων Ν. Ξάνθης. Στις 8:00 μ.μ. ξεκίνησε η βραδινή παρέλαση των καρναβαλιστών. Όλα τα αποκριάτικα πληρώματα που παίρνουν μέρος στην μεγάλη παρέλαση της Κυριακής, αλλά και πλήθος κόσμου, ξεκίνησαν από την Οδό 28^{ης} Οκτωβρίου, παρέλασαν χορεύοντας σε ξέφρενους Καρναβαλικούς ρυθμούς, διασχίζοντας όλη την οδό 28^{ης} Οκτωβρίου, και κατέληξαν στην κεντρική πλατεία.

Η επιτυχία που σημείωσε η βραδινή παρέλαση ήταν η μεγαλύτερη όλων των τελευταίων ετών, καθώς έλαβαν μέρος χιλιάδες Καρναβαλιστές και δεκάδες χιλιάδες ανθρώπων την παρακολούθησαν και ξεφάντωσαν σε καρναβαλικούς ρυθμούς. Το γλέντι συνεχίστηκε με τη συναυλία ενός συγκροτήματος από την Λατινική Αμερική που έγινε στην κεντρική πλατεία, αμέσως μετά το τέλος της βραδινής παρέλασης. Το συγκρότημα «Tierra Brava» κράτησε συντροφιά στους παρευρισκόμενους με salsa μουσική και λάτιν ρυθμούς. Τέλος η προτελευταία αυτή μέρα των γιορτών έκλεισε με το κάρνιβαλ πάρτι του Πολιτιστικού συλλόγου «Σπάρτακοι 82» στον «Αρίωνα» ένα από τα πιο πετυχημένα πάρτι της αποκριάς.

Φώτο βραδινής παρέλασης

Η Κυριακή 17 Μαρτίου ήταν και η τελευταία μέρα των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών – Καρναβάλι της Ξάνθης, και όλοι περίμεναν από νωρίς την κορύφωση των εκδηλώσεων που δεν ήταν άλλη από την μεγάλη Καρναβαλική παρέλαση των Καρναβαλιστών και των αρμάτων, και την λήξη των γιορτών για άλλη μια χρονιά μετά το συμβολικό κάψιμο του «Τζάρου».

Η πόλη από νωρίς το πρωί κατακλύστηκε από τους επισκέπτες που ήρθαν στην πόλη του κεφιού και της χαράς, για να δουν από κοντά αυτό το μοναδικό θέαμα και να διασκεδάσουν.

Οι Καρναβαλιστές μαζί με τα άρματα πήραν θέση, στην αφετηρία της παρέλασης, που είναι η οδός 28^{ης} Οκτωβρίου, πολύ ώρα πριν ξεκινήσει και επίσημα η παρέλαση, και άρχισαν ήδη το γλέντι, και το χορό. Οι κεντρικοί δρόμοι της πόλης έκλεισαν από την τροχαία από νωρίς και η κίνηση διοχετεύονταν από περιφερειακούς δρόμους. Οι επισκέπτες κατέφθαναν με όλα τα μέσα, αυτοκίνητα, τρένα, λεωφορεία, και η πόλη είχε ήδη κατακλυστεί από κόσμο. Όλα ήταν έτοιμα για την μεγάλη παρέλαση, η οποία και άρχισε στις 2:00 μ.μ.. Η παρέλαση διέσχισε, όλη την 28^η Οκτωβρίου, στη συνέχεια πέρασε από την οδό Βασιλέως Κωνσταντίνου με κατάληξη το γήπεδο του

Αθλητικού Ομίλου Ξάνθης. Κατά μήκος των οδών αυτών είχε πάρει θέσεις από πολύ νωρίς πλήθος κόσμου, ο οποίος συμμετείχε και αυτός ενεργά, και όχι σαν απλός θεατής, σφυρίζοντας, χορεύοντας μαζί με τους Καρναβαλιστές και διασκεδάζοντας αφάνταστα. Δυο γνωστοί Ξανθιώτες Djs έπαιζαν την μουσική που ακουγόταν σε όλη την πόλη από τα μεγάφωνα που είχαν εγκατασταθεί από τις προηγούμενες μέρες σε όλους τους μεγάλους δρόμους. Η μουσική προερχόταν κυρίως από την Λατινική Αμερική αλλά και από την Ελλάδα, και απογειώνει το κέφι στους καρναβαλιστές αλλά και στους θεατές.

3.2 Η Καρναβαλική παρέλαση

Στην Καρναβαλική παρέλαση συμμετείχαν 23 θέματα, από Πολιτιστικούς συλλόγους της Ξάνθης, τους οποίους συνόδευαν και 23 άρματα, και παρέλασαν κατά σειρά ως εξής :⁴⁴

Την αυλαία άνοιξε το άρμα του Ξανθιώτη Καρνάβαλου που ξεκίνησε την παρέλαση.

Το άρμα του Βασιλιά Καρνάβαλου ξεκινά πάντα πρώτο την παρέλαση κάθε χρόνο

Ακολούθησε ο Πολιτιστικός σύλλογος «Θάμυρις» με θέμα «Ροζ ανταπάτες». Το άρμα τους απεικόνιζε ένα ζευγάρι δίπλα σε ένα σιντριβάνι, και το θέμα τους σατίριζε τον παράδοξο τρόπο προβολής της προσωπικής, επαγγελματικής και ερωτικής ζωής

όλων των ανθρώπων, οι οποίοι απλά πιστεύουν ότι είναι ωραίοι. Ο σύλλογος αυτός ιδρύθηκε το 1992 με πρωτοβουλία των υπαλλήλων της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Ξάνθης, συμμετέχει σε όλες τις εκδηλώσεις, και στην παρέλαση συμμετείχε με 430 άτομα.

Επόμενος σύλλογος ήταν οι «Κατασκηνωτές» με το θέμα τους «Χίπηδες». Νοσταλγώντας τις εποχές που ξέγνοιαστα τα παιδιά των λουλουδιών χάιρονταν τη ζωή τα μέλη του συλλόγου επέλεξαν αυτό το θέμα, και με σύνθημα τους το «Make love not war». Προειδοποιούν ότι ο πόλεμος βλάπτει σοβαρά την υγεία. Συμμετείχε με 400 άτομα.

Το άρμα του Συλλόγου κατασκηνωτές, εντυπωσιακό και πρωτότυπο σε κάθε παρέλαση, με θέμα του «Χίπηδες»

⁴⁴ Από προσωπική συνέντευξη από την διευθύντρια της Δημοτικής Επιχείρησης Ανάπτυξης Ξάνθης (Δ.Ε.Α.Ξ) κυρίας Αλατά Αριστέας.

Ακολούθησε ο Πολιτιστικός σύλλογος «Κατακτητές» με θέμα του “Cam bare de Paris” . Επιχειρούν με την επιλογή και την παρουσίαση του θέματος αυτού την επιστροφή στη ρομαντική εποχή, αφυπνίζοντας αναμνήσεις έντονων συναισθημάτων. Συμμετείχε με 600 Καρναβαλιστές.

Στη συνέχεια πέρασε ο Πολιτιστικός σύλλογος «Αναποφάσιστοι 2001» με θέμα του «Τζαμαϊκανοί». Έχοντας ως χρώματά τους το κίτρινο για τον ήλιο, το πράσινο για τη φύση και το κόκκινο για τη φωτιά στις καρδιές μας, μετέφεραν στην πόλη την αστείρευτη ζωντάνια, την ανεμελιά και την τρέλα των Τζαμαϊκανών. Παρέλασαν 500 άτομα. Στη συνέχεια πέρασε ο πολιτιστικός σύλλογος «Απαράδεκτοι» με θέμα τους «Ρωσίδες χορεύτριες». Συμμετείχαν στην παρέλαση με 550 καρναβαλιστές, από 10 μηνών μέχρι 55 χρονών με ανεπανάληπτο κέφι και ζωντάνια. Επόμενος σύλλογος, οι «Ατίθασοι» με θέμα «Η λίμνη των κύκνων». Συμμετείχαν 450 άτομα ντυμένα πρίγκιπες και κύκνοι, και με λουλούδια στο άρμα τους μας φέρανε την άνοιξη, ενώ το μήνυμά τους είναι : «Αγαπήστε τους κύκνους και την φύση που βομβαρδίζονται από παντού». Το επόμενο θέμα ήταν «Τάσος και Γκόλφω» από τον Πολιτιστικό σύλλογο «Οδρυσσες». Ο σύλλογος ιδρύθηκε το 1994 από μια παρέα νέων ατόμων με μοναδικό σκοπό να εξωτερικεύσουν την αγάπη τους για την πόλη της Ξάνθης αλλά και το μεράκι τους για τη ζωή και τη διασκέδαση. Το όνομα του συλλόγου είναι δανεισμένο από μια αρχαία πολεμική φυλή της Θράκης. Συμμετείχε στην παρέλαση με 300 καρναβαλιστές. Αμέσως μετά παρέλασε ο Πολιτιστικός σύλλογος «Βίστωνες» με θέμα τους «ΤΑ καλόπαιδα πετούν βόμβες και τα λοιπά και τα λοιπά» και με 500 άτομα όλων των ηλικιών. Ακολούθησε ο Πολιτιστικός σύλλογος «Θρακιωτών Χρυσούπολης» με το θέμα, «Τρελά παιχνίδια στη Σκακίερα». Ιδρύθηκε το 1982 και ήταν η 6^η συνεχή χρονιά που πήρε μέρος στην παρέλαση. Συμμετείχαν 350 Καρναβαλιστές.

Ο δέκατος κατά σειρά σύλλογος ήταν ο Πολιτιστικός σύλλογος «Άνοιξη» με θέμα «Σουβλάκια και μπριζόλες». Ο σύλλογος συμπλήρωσε 10 χρόνια παρουσίας του στο Ξανθιώτικο Καρναβάλι και στην παρέλαση συμμετείχε με 350 καρναβαλιστές.

Ο Πολιτιστικός σύλλογος «Άνοιξη» παρελαύνει στη μεγάλη παρέλαση της Κυριακής

Ακολούθησε ο Πολιτιστικός σύλλογος φοιτητών «Η Γέφυρα» με το θέμα τους «Δεν είμαστε πρόβατα». Τα παιδιά από το Πολυτεχνείο Ξάνθης συμμετείχαν για άλλη μια χρονιά, στην παρέλαση, πιστοποιώντας πάλι τη σχέση τους με την τοπική κοινωνία και τη συμμετοχή τους στην πόλη που ζουν και σπουδάζουν. Με το θέμα τους αυτό θέλουν να δείξουν ότι δεν είναι κατευθυνόμενοι από κανέναν και ότι είναι ελεύθεροι και ανεξάρτητοι. Στην παρέλαση συμμετείχαν 550 άτομα.

Ο δωδέκατος σύλλογος που παρέλασε ήταν οι «Φίλοι» με το θέμα «Μικρές Ολλανδέζες και τρελές αγελάδες» ο σύλλογος δημιουργήθηκε το 1986, και είναι από τους πρωτοπόρους Καρναβαλικούς συλλόγους της Ξάνθης. Το θέμα που επέλεξαν συνδυάζει την λαογραφία, την επικαιρότητα και το χιούμορ, και το κέφι και η ζωντάνια των μελών του ήταν πολύ εμφανή κατά την παρέλασή τους. Συμμετείχαν 700 καρναβαλιστές. Στη συνέχεια είχαμε την παρέλαση του Πολιτιστικού συλλόγου «Διόνυσος» με θέμα τους «Κυρίες των σαλονιών και σκυλάκια του καναπέ». Ο σύλλογος συμμετέχει ανελλιπώς τα τελευταία 11 χρόνια σε όλες τις Καρναβαλικές παρελάσεις. Συμμετείχε με 430 καρναβαλιστές από 2 έως και 70 χρονών. Επόμενος σύλλογος ήταν ο Πολιτιστικός σύλλογος «Αμφιτρύωνες» με το θέμα τους «Βασιλιάς

ελέφαντας στο Σιάμ» Ο σύλλογος αυτός ιδρύθηκε το 1991 πήρε μέρος σε όλες τις προηγούμενες παρελάσεις, ενώ σε αυτή την παρέλαση συμμετείχε με 650 άτομα. Το 15^ο θέμα που πέρασε ήταν ο Πολιτιστικός σύλλογος «Εδέμ» με θέμα « Ο κήπος της Εδέμ». Δημιουργήθηκε το 1994 και αυτή ήταν η 9^η συνεχόμενη συμμετοχή του στην παρέλαση με 650 καρναβαλιστές.

Τη σκυτάλη πήρε ο σύλλογος του «ΟΠΑΠ» με το θέμα «Πέρα από κάθε φαντασία». Το άρμα πλαισίωσαν ομάδες Ξανθιωτών με τη συνεργασία και συμμετοχή του σωματείου πρακτόρων ΟΠΑΠ Ν. Ξάνθης και Ροδόπης παρουσιάζοντας όλα τα παιχνίδια του ΟΠΑΠ. Συμμετείχε με 700 μέλη.

Ακολούθησε ο Πολιτιστικός σύλλογος «Βέροι Βυζαντινοί» με θέμα «Η Χιονάτη και οι εφτά νάνοι». Εμπνευσμένοι από το γνωστό παραμύθι τα μέλη του συλλόγου ντύθηκαν χιονάτες και νάνοι, και σε όλη τη διαδρομή τραγουδούσαν, χόρευαν, έκαναν αστεία και ζωντάνευαν με το κέφι τους ότι βρέθηκε στο δρόμο τους. Η συμμετοχή τους στην παρέλαση ήταν 800 καρναβαλιστές όλων των ηλικιών. Επόμενος σύλλογος ήταν ο Πολιτιστικός σύλλογος «Εξερευνητές» έχοντας ως θέμα του «Τζιτζικας και Μέρμηγκας» 750 καρναβαλιστές πήραν μέρος στην παρέλαση καλώντας όλους να αφήσουν για λίγο τα άγχη και τα προβλήματα και να πάρουν μέρος μαζί τους σε ένα ξέφρενο αποκριάτικο πανηγύρι.

Ο 19^{ος} σύλλογος που παρέλασε ήταν το «Σώμα Ελλήνων Προσκόπων» με θέμα «Muppets show». Οι πρόσκοποι της Ξάνθης πάντα παρόντες από την ίδρυση τους, στις Θρακικές Λαογραφικές Γιορτές και το Ξανθιώτικο Καρναβάλι, συμμετείχαν και σε αυτή την παρέλαση, με το θέμα αυτό εμπνευσμένο από το γνωστό σε όλους μας «Muppet show» με 800 μέλη μεταμφιεσμένους ως Κέρμιτ βάτραχους και γουρουνίτσες.

Το σώμα ελλήνων προσκόπων κατά την παρέλαση του την Κυριακή στην μεγάλη καρναβαλική παρέλαση

Στη συνέχεια πέρασε ο Πολιτιστικός σύλλογος γυναικών Δήμου Βιστωνίδας με θέμα του «The Flintstones». Ο σύλλογος συμμετείχε με 850 καρναβαλιστές, ντυμένους με ωραιότατες στολές τις οποίες και κατασκεύασαν μόνοι τους. Ο επόμενος σύλλογος ήταν ο Πολιτιστικός σύλλογος «Σπάρτακοι 82» με θέμα «Οι Σπάρτακοι στην Αρχαία Ρώμη». Ο σύλλογος ιδρύθηκε το 1997, έχοντας συνεχή παρουσία σε όλες τις Καρναβαλικές παρελάσεις. Συμμετείχε με 750 καρναβαλιστές, ντυμένους σαν γενναίοι μονομάχοι, συγκλητικοί, και Ρωμαίες μαζί με τις σκλάβες τους και μας μετέφεραν σε μια αρχαία εποχή και στην Ρωμαϊκή αρένα.

Ο προτελευταίος σύλλογος που παρέλασε ήταν ο Πολιτιστικός σύλλογος «Κάβειροι» και είχαν ως θέμα τους τα «Cartoons». Ο σύλλογος που ιδρύθηκε το 1992 και δίνει πάντα εντυπωσιακό παρών σε όλες τις παρελάσεις, συμμετείχε με 800 άτομα με φαντασμαγορικές στολές που έκλεψαν και πάλι την παράσταση με το κέφι και την ζωντάνια τους τους διακρίνει. Τέλος την παρέλαση έκλεισε ο Πολιτιστικός σύλλογος «Θρακική θεατρική σκηνή» με θέμα του «Λούκι Λουκ και Σαλούν». Η Θρακική θεατρική σκηνή ένας από τους δυναμικότερους και παλιότερους συλλόγους έδωσε για άλλη μια χρονιά βροντότερο παρόν. Το άρμα του που παρουσίαζε ένα σαλούν

συνοδευόταν από εκατοντάδες ντυμένους Λούκι Λουκ και χορεύτριες των Σαλούν. Συμμετείχε στην παρέλαση με 900 καρναβαλιστές. Το σύνολο όλων των καρναβαλιστών που παρέλασαν άγγιξε τις 14.000 και ήταν η μεγαλύτερη σε όγκο παρέλαση που έγινε ποτέ στην πόλη της Ξάνθης⁴⁵.

Οι μικροί Καρναβαλιστές πάντα παρόντες σε όλες τις παρελάσεις

Το σημείο τερματισμού της παρέλασης ήταν για άλλη μια φορά το γήπεδο του ΑΟΞ, εκεί όπου στεγάζονται και τα γραφεία όλων των συλλόγων τα τελευταία χρόνια. Μετά το τέλος της παρέλασης ακολούθησε φυσικά το καθιερωμένο γλέντι, μπροστά στα γραφεία των Πολιτιστικών συλλόγων με πολύ παραδοσιακή μουσική και χορούς, και με μεζέδες που ψήνονται υπαίθρια από τους συλλόγους. Όλοι οι Καρναβαλιστές της παρέλασης, αλλά και πλήθος κόσμου καταλήγουν εκεί για να συνεχίσουν το ξεφάντωμα το οποίο είναι ατελείωτο εκείνη τη μέρα. Το γλέντι συνεχίστηκε για πολύ ώρα, ενώ αργότερα όλοι οι παρευρισκόμενοι μεταφέρθηκαν στην γέφυρα του

⁴⁵ Από προσωπική συνέντευξη από την διευθύντρια της Δ.Ε.Α.Ξ. κυρίας Αλατά Αριστέα.

ποταμού Κόσυνθου, όπου έγινε και το κάψιμο του «Τζάρου» ένα έθιμο που καθιερώθηκε να σημαίνει και τη λήξη των γιορτών από τον Δήμαρχο Ξάνθης κ. Στυλιανίδη.

3.3 Το κάψιμο του Τζάρου

Το έθιμο αυτό είναι ένα παλαιό έθιμο των Ανατολικοθρακιωτών το οποίο αναβιώνει κάθε χρόνο μετά τη λήξη της παρέλασης στο συνοικισμό Σαμακώβ. Ο «Τζάρος» ήταν ένα ανθρώπινο ομοίωμα το οποίο τοποθετούσαν επί ενός σωρού – κυρίως πουρναριών. Το ομοίωμα καιγόταν την τελευταία Κυριακή των Απόκρεων σε πλατείες και σε χωράφια, κυρίως σε υψώματα για να είναι εμφανής και από μακριά. Ο Τζάρος όμως αργούσε να καεί. Έτσι οι κατασκευαστές του φρόντιζαν να τον κάνουν από τέτοια υλικά ούτως ώστε να είναι όσον το δυνατό βραδύκαυστος. Γιατί οι σκανταλιάρηδες μικροί έβρισκαν την ευκαιρία και έχοντας από πολύ νωρίς καταστρώσει ολόκληρα στρατηγικά σχέδια, με μυστικά περάσματα και σκοπούς, παρατηρητές – κατάσκοπους και ψεύτικους πληροφοριοδότες, έκαναν «έφοδο» στους Τζάρους άλλων συνοικισμών, αν τους ανάψουν πρώτους ούτως ώστε να καεί ο Τζάρος της δικής τους συνοικίας τελευταίος. Ο συμβολισμός αυτού του καψίματος ήταν μαζί του να καούν και οι βλαβεροί ψύλλοι και όλα τα άλλα «κακά» έντομα τα οποία πιθανόν να ήταν και φορείς επιδημιών και υπεύθυνα για κακή σοδειά. Το όνομα του λένε οι πανηγυριστές ότι το χρωστά στο συνεχόμενο «Τζαρ.. Τζάρ.. Τζάρ..» που κάνει καθώς καίγεται – είναι δηλαδή ηχοποιητική λέξη. Το έθιμο ήρθε από τους Έλληνες πρόσφυγες του Σαμακώβ και του Καβακιού της Ανατολικής Θράκης γι' αυτό αναβιώνει και κυρίως από τους Σαμακωβίτες κατοίκους του ομώνυμου συνοικισμού ο οποίος βρίσκεται κοντά στον ποταμό Κόσυνθο της Ξάνθης⁴⁶. Αφού καεί ο Τζάρος πολλά πυροτεχνήματα καίγονται έπειτα φωτίζοντας τον ουρανό της Ξάνθης και χαρίζοντας ένα φαντασμαγορικό θέαμα σε μικρούς και μεγάλους.

⁴⁶ Από την εφημερίδα «Έθνος της Κυριακής», σελ. 51/10-3-2002

3.4 Προσέλευση

Η προσέλευση του κόσμου σε όλη τη διάρκεια των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών και του καρναβαλιού ήταν πολύ μεγάλη πιστοποιώντας με τον καλύτερο τρόπο την μεγάλη επιτυχία των εκδηλώσεων και το ότι ο θεσμός είναι πλέον γνωστός Πανελλήνια. Εκτός από τους Ξανθιώτες που συμμετείχαν και παρακολουθούσαν όλες τις εκδηλώσεις από το ξεκίνημα τους ως και το τέλος τους, ήρθαν και πολλοί επισκέπτες τόσο από την Ελλάδα αλλά και ακόμα και από τον εξωτερικό. Ο θεσμός πλέον έχει ξεπεράσει τα γεωγραφικά όρια της χώρας και γίνεται γνωστός και στο εξωτερικό. Ο μεγάλος όγκος των επισκεπτών ήρθε στην πόλη το τελευταίο Σαββατοκύριακο. Σύμφωνα με πληροφορίες της Αστυνομικής Διεύθυνσης Ξάνθης την τελευταία Κυριακή μπήκαν στην πόλη 30.000 αυτοκίνητα. Ο δε συνολικός αριθμός των επισκεπτών στην πόλη την Κυριακή που έγινε και η μεγάλη καρναβαλική παρέλαση ξεπέρασε τις 280.000. Χαρακτηριστικό είναι, ότι πλοίο από τα Χανιά της Κρήτης ναυλώθηκε ειδικά γι' αυτό το σκοπό και ήρθε στην Ξάνθη, μέσω του λιμανιού της Καβάλας με 500 άτομα. Οι Κρητικοί ήρθαν για πρώτη φορά οργανωμένα στο Καρναβάλι της Ξάνθης και έμειναν κατενθουσιασμένοι και αποφάσισαν να το οργανώνουν από δω και πέρα κάθε χρόνο. Επίσης την Κυριακή της παρέλασης, ναυλώθηκε τρένο από την Αθήνα με το οποίο έφθασαν στην Ξάνθη ειδικά για την παρέλαση πάνω από 300 φοιτητές. Τα δρομολόγια των ΚΤΕΛ από Θεσσαλονίκη και τις άλλες γειτονικές πόλεις της Ξάνθης, ενισχύθηκαν και μπήκαν έκτακτα δρομολόγια προς την πόλη της Ξάνθης έτσι ώστε να ικανοποιηθεί ο μεγάλος όγκος των ταξιδιωτών προς την Ξάνθη, ιδιαίτερα το τελευταίο Σαββατοκύριακο. Το ίδιο συνέβη και με τα δρομολόγια των τρένων που ερχόταν ασφυκτικά γεμάτα στην Ξάνθη, αλλά και με τις πτήσεις αεροπλάνων προς το αεροδρόμιο της γειτονικής Χρυσούπολης. Τέλος ο μεγαλύτερος όγκος ήρθε στην πόλη με ΙΧ αυτοκίνητα, από το βράδυ της Παρασκευής έως και το πρωί της Κυριακής. Οι χιλιάδες των επισκεπτών, όπως ήταν φυσικό κατέκλυσαν όλα τα ξενοδοχεία της πόλης, αλλά και των γύρω πόλεων. Άλλωστε τα δωμάτια των ξενοδοχείων της Ξάνθης είχαν κλείσει για αυτές τις μέρες της αποκριάς πολύ πριν τις γιορτές των Χριστουγέννων. Έτσι πολλοί επισκέπτες αναγκάστηκαν να διαμένουν σε γειτονικές πόλεις όπως η Καβάλα, η Δράμα, η Κομοτηνή, οι Σέρρες, μέχρι και την Ασπροβάλτα, δυο ώρες μακριά από την

Ξάνθη. Πολλοί βέβαια φιλοξενήθηκαν και σε σπίτια Ξανθιωτών, συγγενών ή φίλων ενώ για να καλυφθούν οι αυξημένες ανάγκες άνοιξε και το μεγάλο κλειστό γυμναστήριο της πόλης όπου και εκεί φιλοξενήθηκαν άτομα το τελευταίο διήμερο. Η πλειοψηφία των επισκεπτών ήταν από τη Βόρεια Ελλάδα και τη Θεσσαλονίκη, αλλά υπήρχαν και πολλοί επισκέπτες από τη Θεσσαλία, την Ήπειρο την Αθήνα καθώς και κάποιои από την Πελοπόννησο την Κρήτη αλλά και την Κύπρο. Ακόμα ήρθαν και επισκέπτες από γειτονικές χώρες όπως π.χ. Βουλγαρία, Ρουμανία αλλά και Έλληνες της διασποράς όπως Γερμανία, Ολλανδία.

Αυτή η μεγάλη προσέλευση κόσμου δημιούργησε όμως και προβλήματα. Ο όγκος των αυτοκινήτων ήταν τόσο μεγάλος που ήταν αδύνατον να χωρέσει όλος μέσα στην πόλη και έτσι η τροχαία απαγόρευε την είσοδο τους στην πόλη και υποχρέωνε τους οδηγούς να αφήνουν τα αυτοκίνητά τους έξω και στη συνέχεια να μπαίνουν στην πόλη με τα πόδια. Μεγάλη δύναμη της Τροχαίας Ξάνθης αλλά και γύρω πόλεων κινητοποιήθηκαν της τελευταία μέρα ούτως ώστε να γίνει όσο το δυνατόν ομαλότερα η κίνηση των οχημάτων προς την πόλη, και να βρεθούν χώροι όπου θα σταθμεύσουν τα αυτοκίνητα.

3.5 Η συμμετοχή του κόσμου

Η συμμετοχή των Ξανθιωτών στις Θρακικές Λαογραφικές γιορτές είναι πολύ μεγάλη. Η ψυχή ολόκληρου του θεσμού είναι οι ίδιοι οι Ξανθιώτες οι οποίοι μέσα από την αγάπη για την πόλη τους, το μεράκι τους για την ανάπτυξη της και την αγάπη τους για την διατήρηση της παράδοσης και της Λαογραφίας είναι αυτοί που έχουν πάρει στα χέρια τους την διοργάνωση όλων των εκδηλώσεων. Υπάρχει μεγάλος βαθμός εθελοντισμού από όλους τους συλλόγους της Ξάνθης που συμμετέχουν σε όλες τις εκδηλώσεις χωρίς να έχουν κάποιο οικονομικό ή άλλο όφελος. Οι σύλλογοι φτιάχνουν τις στολές με δικά τους έξοδα τα οποία κατά ένα μεγάλο βαθμό τα καλύπτουν από τα έσοδα που έχουν από τις Γιορτές της Παλιάς Πόλης. Αλλά αυτά δεν είναι αρκετά για να καλύψουν όλο το κόστος και έτσι τις περισσότερες φορές τα μέλη συμμετέχουν με δικά τους έξοδα. Οι Πολιτιστικοί σύλλογοι εκτός από την μεγάλη καρναβαλική παρέλαση, που είναι και διοργανωτές της μαζί με την ΔΕΑΞ στην οποία ανήκουν, συμμετέχουν και με άλλους τρόπους στο θεσμό. Διοργανώνουν μασκέ πάρτι και παραδοσιακές βραδιές καθ' όλη τη διάρκεια των γιορτών με πολύ

μεγάλη συμμετοχή κόσμου και ανεξάντλητο κέφι. Επίσης διοργανώνουν ετήσιους χορούς των συλλόγων τους σε διάφορα κέντρα διασκέδασης. Οι δε Λαογραφικοί σύλλογοι συμμετέχουν στην παρέλαση της Λαογραφίας που γίνεται την προτελευταία Κυριακή της αποκριάς. Επίσης τα χορευτικά τους συγκροτήματα εμφανίζονται τις δυο εβδομάδες που διαρκούν οι εκδηλώσεις στην κεντρική πλατεία αλλά και στο Δημοτικό Αμφιθέατρο προσελκύνοντας μεγάλο αριθμό θεατών που πάνε να τους παρακολουθήσουν. Η συμμετοχή του κοινού της Ξάνθης είναι ιδιαίτερα ικανοποιητική αφού γεμίζουν όλες οι αίθουσες που γίνονται εκδηλώσεις, το Δημοτικό Αμφιθέατρο και την κεντρική πλατεία. Αλλά αυτό που είναι σημαντικότερο είναι ότι δεν παρακολουθούν μόνο ως απλοί θεατές αλλά συμμετέχουν όλοι με όποιο τρόπο μπορούν. Όλα τα μαγαζιά στα οποία διοργανώνονται πάρτι και βραδιές χορού γεμίζουν ασφυκτικά από κόσμο ο οποίος πραγματικά δείχνει πως ξέρει να διασκεδάσει. Επίσης η συμμετοχή των Ξανθιωτών στην παρέλαση είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακή αφού την τελευταία χρονιά παρέλασαν 14.000 καρναβαλιστές, και αν λάβουμε υπόψη μας ότι μιλάμε για μια πόλη μόλις 50.000 κατοίκων τότε πρόκειται για μια τεράστια συμμετοχή⁴⁷. Εκτός όμως από την παρέλαση υπήρξε μεγάλη συμμετοχή των Ξανθιωτών και στις διάφορες εκθέσεις, διαλέξεις και παραστάσεις που δόθηκαν, καθώς και στις συναυλίες των καλλιτεχνών, όπου οι χώροι που έγιναν γέμισαν ασφυκτικά και πολλοί δεν μπόρεσαν να τις παρακολουθήσουν γιατί δεν χωρούσαν.

3.6 Η κατασκευή των αρμάτων

Τα άρματα τα οποία παίρνουν μέρος κάθε χρόνο στην παρέλαση, κατασκευάζονται από το Δήμο για τους συλλόγους. Είναι η προσφορά του Δήμου προς τους συλλόγους και γίνεται με έξοδα του Δήμου. Η κατασκευή των αρμάτων γίνεται σε ειδικό συνεργείο του Δήμου που βρίσκεται λίγα χιλιόμετρα έξω από την πόλη. Η κατασκευή των αρμάτων αρχίζει λίγο μετά τις Γιορτές της Παλιάς Πόλης, στις αρχές Σεπτεμβρίου και ολοκληρώνεται συνήθως λίγες μέρες πριν γίνει η παρέλαση. Τα υλικά που χρησιμοποιούνται είναι κυρίως το φελιζόλ, αλλά και οι σιδηροκατασκευές και το ξύλο. Τα άρματα είναι σύμφωνα με τα θέματα που έχουν οι σύλλογοι στην παρέλαση. Κάθε άρμα γίνεται αποκλειστικά για ένα σύλλογο ο οποίος αποφασίζει και

⁴⁷ Από προσωπική συνέντευξη από την διευθύντρια της Δ.Ε.Α.Ε. κυρία Αλατά Αριστέα.

το πώς θα είναι. Για την κατασκευή τους εργάζονται με πολύ μεράκι και όρεξη πολλοί Ξανθιώτες κυρίως γλύπτες, ζωγράφοι και άλλοι καλλιτέχνες οι οποίοι με αυτό τον τρόπο θέλουν να έχουν τη δική τους συμβολή στη συνέχιση και ανάπτυξη του θεσμού. Η χρηματοδότηση της κατασκευής τους γίνεται αποκλειστικά από το Δήμο της Ξάνθης.

Αποψη του εργαστηρίου του Δήμου στο οποίο γίνεται η κατασκευή των αρμάτων της παρέλασης

3.7 Το νόημα του θεσμού για την πόλη

Οι Θρακικές Λαογραφικές γιορτές – Καρναβάλι της Ξάνθης, όπως είναι και το πλήρες όνομα του θεσμού, είναι ένας θεσμός με μοναδικό χαρακτήρα. Δεν μοιάζει με καμιά άλλη Καρναβαλική εκδήλωση από αυτές που γίνονται σε διάφορα μέρη της Ελλάδας, επειδή στο θεσμό αυτό της πόλης της Ξάνθης, συνδυάζονται αρμονικά η Λαογραφία με το Καρναβάλι. Οι γιορτές χωρίζονται σε δυο μέρη. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει τις Λαογραφικές εκδηλώσεις και γίνεται την πρώτη εβδομάδα και το δεύτερο μέρος, τις Καρναβαλικές εκδηλώσεις που αρχίζουν την δεύτερη κυρίως εβδομάδα και τερματίζουν με το κάψιμο του Τζάρου την τελευταία Κυριακή της αποκριάς.

Ένας από τους βασικότερους σκοπούς του θεσμού, είναι η διάσωση της πλούσιας παράδοσης της Θράκης. Οι Λαογραφικές εκδηλώσεις έχουν ως σκοπό την αναβίωση παλιών εθίμων της Θράκης αλλά και άλλων περιοχών, έτσι ώστε να διατηρηθούν τα έθιμα αυτά και να μην χαθούν στο πέρασμα των χρόνων. Γι' αυτό δίνεται ιδιαίτερη σημασία στη Λαογραφία σε όλη τη διάρκεια των γιορτών και οι εκδηλώσεις είναι ποικίλες. Η Θράκη είναι μια περιοχή με πολύ μεγάλη ιστορία και παράδοση και η διάσωση της σημαίνει πάρα πολλά για τους Ξανθιώτες. Ειδικά σε μια εποχή που όλα τείνουν να αλλοιωθούν, και οι ξένες επιρροές είναι πολύ μεγάλες στην σύγχρονη Ελληνική κοινωνία, η διατήρηση των παραδόσεων αυτών είναι το μόνο μέσο ώστε να διατηρηθεί η ταυτότητα των Ελλήνων και να μην αλλοιωθεί ο Ελληνικός πολιτισμός. Τα έθιμα τα οποία αναβιώνουν καθ' όλη τη διάρκεια των γιορτών είναι πολλά και έχουν τις ρίζες τους είτε στην Αρχαία Ελλάδα και την Διονυσιακή λατρεία, είτε στη Βυζαντινή αλλά και τη Νεότερη εποχή. Άλλωστε η Θράκη ήταν η πατρίδα του Διόνυσου και η Διονυσιακή λατρεία ξεκίνησε από αυτή την περιοχή. Αλλά είναι επίσης και πολλά τα έθιμα που έχουν μείνει στους Ξανθιώτες από τη Βυζαντινή εποχή, αλλά και από την περίοδο της Τουρκοκρατίας.

Ο θεσμός των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών – Καρναβαλιού της Ξάνθης, εκτός από τη διάσωση της παράδοσης της περιοχής, βοηθά την πόλη στην Τουριστική, Οικονομική και Κοινωνική ανάπτυξη⁴⁸.

Τα Οικονομικά οφέλη είναι τεράστια για την πόλη, και τους επαγγελματίες της καθώς ο τζίρος τους κατά τη διάρκεια των γιορτών ανεβαίνει κατακόρυφα. Όλες οι κατηγορίες των επαγγελματιών επωφελούνται από το θεσμό. Οι ιδιοκτήτες καφέ, μπαρ, εστιατορίων, εμπορικών καταστημάτων, ξενοδοχείων, περιπτέρων και άλλων μαγαζιών αποκομίζουν τεράστια οικονομικά οφέλη, καθώς οι επισκέπτες φτάνουν τις εκατοντάδες χιλιάδες και η κίνηση στα μαγαζιά τους είναι τεράστια.

Ο θεσμός φυσικά βοηθά σημαντικά και στην Τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, μιας περιοχής πραγματικά αδικημένης όσον αφορά τον τουρισμό, αφού έχει πλούσιο φυσικό περιβάλλον και πολλά μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους. Η προσέλευση τόσων πολλών επισκεπτών στο Καρναβάλι βοηθά την πόλη να γίνει γνωστή στο Πανελλήνιο, αλλά και στο εξωτερικό, αφού αυτοί που έχουν επισκεφτεί την πόλη θα πείσουν και άλλους να το κάνουν. Οι επισκέπτες που κατά τη διαμονή τους θα

⁴⁸ Από την προσωπική συνέντευξη από την διευθύντρια της Δ.Ε.Α.Ε. κ. Αλατά Αριστέα.

επισκεφτούν και πολλά τουριστικά μέρη του νομού θα συμβάλλουν στην προβολή της περιοχής. Στην τουριστική προβολή συμβάλλει σημαντικά και η μετάδοση της Καρναβαλικής παρέλασης της τελευταίας Κυριακής, από την Κρατική τηλεόραση πανελλαδικά και δορυφορικά, τα τελευταία χρόνια. Έτσι η πόλη αρχίζει και γίνεται πολύ γνωστή με συνέπεια την ολοένα μεγαλύτερη τουριστική της ανάπτυξη. Μάλιστα την τελευταία χρονιά μεταδόθηκε ζωντανά από την Κρατική τηλεόραση και η παρέλαση της Λαογραφίας για πρώτη φορά έτσι ώστε να γίνει γνωστή και η ιδιαιτερότητα του θεσμού της Ξάνθης από τις απλές Καρναβαλικές εκδηλώσεις. Εδώ μιλάμε για ένα πάντρεμα Καρναβαλιού και Λαογραφίας. Με ιδιαίτερο ρόλο στην Λαογραφία, τη βάση του πολιτισμού μας. Ανάλογη με την Οικονομική και Τουριστική ανάπτυξη είναι και η Κοινωνική ανάπτυξη που επέρχεται στην πόλη σταδιακά, καθώς ο θεσμός και η ολοένα μεγαλύτερη επιτυχία του έχει αντίκτυπο και στην κοινωνία της Ξάνθης, και στο κοινωνικό επίπεδο των πολιτών της. Όλες αυτές οι Πολιτιστικές δραστηριότητες, Καρναβαλιού και Λαογραφίας, συμβάλλουν στην άνοδο του Κοινωνικού επιπέδου των Ξανθιωτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Ξάνθης

4.1 Η Δ.Ε.Α.Ξ. και η διοργάνωση του καρναβαλιού

Το 1991 ο Δήμος Ξάνθης ιδρύει την Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Ξάνθης (Δ.Ε.Α.Ξ.) με σκοπό τον συντονισμό και τον γενικότερο προγραμματισμό των πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

Τα νέα πολιτιστικά στοιχεία παίρνουν την θέση τους στην τοπική πραγματικότητα και αυτό κάνει ακόμη πιο επιτακτική την ανάγκη για την καλύτερη οργάνωση των θεμάτων σχετικά με την παράδοση.

Η Ξάνθη, μια πόλη με τόσο μεγάλη παράδοση δεν θέλει να μένει πίσω στη νέα ιστορία που γράφει η Ελλάδα. Δεν θέλει να λησμονήσει και την μεγάλη Λαογραφική της ιστορία.

Η Δ.Ε.Α.Ξ. όπως έχουμε προαναφέρει αναλαμβάνει την διοργάνωση των τριών μεγαλύτερων, πολιτιστικών γεγονότων της πόλης, των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών – Καρναβάλι της Ξάνθης, τις Γιορτές της Παλιάς Πόλης και τις Γιορτές Νεολαίας, με απόλυτη επιτυχία απ' την στιγμή που ανέλαβε. Χαρακτηριστική απόδειξη είναι ο μεγάλος και αυξανόμενος ολοένα αριθμός των συλλόγων που συμμετέχουν στις διοργανώσεις.

Η Δ.Ε.Α.Ξ. μπορεί να καυχιέται πως πέρα απ' τον υπαλληλικό της προσωπικό, το οποίο χειρίζεται τον τομέα προώθησης και το λειτουργικό μέρος των εκδηλώσεων, έχει ενεργούς συνεργάτες τους 23 Πολιτιστικούς συλλόγους, τους 9 συλλόγους Λαογραφίας και τους διάφορους ομίλους (ορισμένοι δε από αυτούς είναι σύλλογοι κοντινών πόλεων).

Όσον αφορά το καρναβάλι τώρα, το χαρακτήρα της προώθησης, και τον οικονομικό τομέα των εκδηλώσεων, η επιχείρηση βρέθηκε εξ αρχής στο δίλημμα του αν τελικά θα έπρεπε η όλη διοργάνωση να ανατεθεί σε μία εταιρεία η οποία θα εκτελούσε με το δικό της τρόπο το πρόγραμμα ελέγχοντας το management. Η άποψη του να παραμείνει ο τοπικός χαρακτήρας στις σχέσεις προώθησης και εκμετάλλευσης των εκδηλώσεων, δεν είχε άλλο σκοπό από το να μην αποπροσωποποιηθούν οι εκδηλώσεις. Το ύφος, η δομή και η σύνθεση που έχουν επιτευχθεί εδώ και χρόνια ανάμεσα στην

επιχείρηση και τους υπόλοιπους συνδιοργανωτές, εμπνέει όχι μόνο εμπιστοσύνη αλλά αποδεικνύει ταυτόχρονα τη συνέπεια, το μεράκι και τη μεγάλη συμμετοχή.

Η επιχείρηση αφηγά το οικονομικό κέρδος προς όφελος μιας άψογης οργανωτικής και λειτουργικής συμπεριφοράς, και αυτό της δίνει την δυνατότητα να συμπεριφέρεται με πρόσωπο καθαρά πολιτιστικό και όχι κερδοσκοπικό.

Λόγω όμως της μη επαρκούς χρηματοδότησης, καταστρώθηκε ένα πλάνο χειρισμού του θεσμού της χορηγίας και των χρημάτων που απορρέουν από την διαφήμιση. Με τα χρήματα της χορηγίας ενισχύεται ένα πρόγραμμα που έχει στόχο την καταγραφή και την μελέτη των Λαογραφικών στοιχείων της περιοχής και απαρτίζεται από Λαογραφικούς συλλόγους και ειδικό προσωπικό. Τα χρήματα των διαφημίσεων δαπανούνται για τα λειτουργικά έξοδα των εκδηλώσεων.

Στον διαφημιστικό τώρα τομέα, ο τρόπος διαφήμισης έχει τον εξής χαρακτήρα: οι εκδηλώσεις έχουν θεσμοθετηθεί και αποτελούν γεγονός τόσο στην τοπική κοινωνία όσο και στον ευρύτερο Ελλαδικό χώρο, λόγω της προώθησής τους από τα Μ.Μ.Ε και του ειδικού χαρακτήρα του θεσμού. Δεν είναι Καρναβαλικές γιορτές καθαρά, αλλά Λαογραφικές και συνδυάζουν την παράδοση με το σύγχρονο καρναβάλι της εποχής μας.

Ο προγραμματισμός, η οργάνωση και η εκτέλεση των εκδηλώσεων τα τελευταία χρόνια, οδήγησαν την Δ.Ε.Α.Ξ. σε κάποια συμπεράσματα. Ο θεσμός του καρναβαλιού έχει την ανάγκη ορισμένων σταθερών εκδηλώσεων. Επίσης το μέγεθος της καρναβαλικής παρέλασης (ο αριθμός αυτών που συμμετέχουν και ο αριθμός των επισκεπτών) είναι ο μέγιστος επιτρεπτός μιας και οι δυνατότητες της πόλης δεν επιτρέπουν κάτι παραπάνω. Επιδίωξη είναι μόνο η καλύτερευση τόσο των θεμάτων της παρέλασης, όσο και ο καλύτερος τρόπος προβολής και παρουσίας της. Επίσης οι καλλιτεχνικές εκδηλώσεις ποικίλου περιεχομένου είναι στοιχείο που δυναμώνει το θεσμό, και το χαμηλό ή καθόλου εισιτήριο γι' αυτές βοηθάει στην προσέλευση του κόσμου. Οι σύλλογοι συμμετέχουν στον θεσμό και με άλλες εκδηλώσεις εκτός από την Καρναβαλική παρέλαση, όπως εικαστικές εκθέσεις και διάφορες άλλες εκδηλώσεις.

Τέλος, ένα άλλο βασικό συμπέρασμα που έβγαλε η Δ.Ε.Α.Ξ., και την οδήγησε στην βελτίωση του οργανωτικού και εκτελεστικού τομέα, ήταν ότι η Λαογραφία, το μεγάλο κομμάτι του θεσμού, το οποίο έχανε την δύναμή του τα τελευταία χρόνια,

έπρεπε να επανεξετασθεί και να αντιμετωπιστεί σύμφωνα με τις νέες απαιτήσεις. Το νέο πλάνο οργάνωσης της Δ.Ε.Α.Ξ., προβλέπει πρώτα από όλα στην ενίσχυση αυτών που θα συμμετάσχουν στις εκδηλώσεις.

Ήδη ο αριθμός των Λαογραφικών συλλόγων, βρίσκεται σε πάρα πολύ ικανοποιητικό επίπεδο. Υπάρχουν είκοσι τοπικοί σύλλογοι, και η επιχείρηση κατάφερε να δραστηριοποιήσει και συλλόγους που τα τελευταία χρόνια είχαν σταματήσει τις δραστηριότητές τους. Ακόμα ενισχύθηκε ο θεσμός των Θ.Λ.Γ. και με συλλόγους άλλων νομών, που προσκαλούνται απ' το Δήμο και παρουσιάζουν τις δραστηριότητές τους.

Τα έσοδα της Δ.Ε.Α.Ξ. εκτός από τους σπόνσορες και τις χορηγίες, προέρχονται και από αναθέσεις του Δήμου Ξάνθης. Έτσι η Δ.Ε.Α.Ξ. έχει κάποια ανεξαρτησία και ελευθερία να επιλέξει αυτή πώς θα δαπανήσει τα χρήματα που της αναθέτονται, έτσι ώστε να προετοιμάσει τις εκδηλώσεις όπως πιστεύει αυτή πως είναι καλύτερα.

Η Δ.Ε.Α.Ξ. έχει σημαντικά έσοδα απ' το Δημοτικό πάρκινγκ του οποίου τη διαχείριση έχει η ίδια, και επωφελείται όλα τα έσοδα που αποφέρει η λειτουργία του. Επίσης η Δ.Ε.Α.Ξ. καρπώνεται και τα έσοδα από τα ενοίκια τριών καταστημάτων τα οποία της έχει παραχωρήσει ο Δήμος.

Η Δ.Ε.Α.Ξ. είχε τα προηγούμενα χρόνια και κάποια έσοδα που προερχόταν από επιχορηγήσεις που της έδιναν διάφορα Υπουργεία και άλλοι φορείς. Τα τελευταία όμως πέντε χρόνια, οι επιχορηγήσεις αυτές έχουν σταματήσει, και έτσι η Δ.Ε.Α.Ξ. δεν έχει καμία πηγή εσόδων από κρατικούς φορείς.

Η Δ.Ε.Α.Ξ. δεν αποκομίζει κανένα οικονομικό όφελος από το θεσμό του καρναβαλιού. Το μόνο όφελός της είναι η προβολή της μέσω του θεσμού σε όλη την ευρύτερη περιοχή, αλλά τα τελευταία χρόνια και στο Πανελλήνιο. Το ίδιο ισχύει και για το Δήμο της Ξάνθης που βλέπει μέσα απ' τις εκδηλώσεις αυτές μια πρώτης τάξης ευκαιρία να προβληθεί και να γίνει γνωστή η δράση του σ' όλη την χώρα αλλά και στο εξωτερικό.

Το έργο της Δ.Ε.Α.Ξ. για μία καλή διοργάνωση και επιτυχία των γιορτών, διευκολύνει κατά μεγάλο βαθμό ο μεγάλος εθελοντισμός που υπάρχει απ' τους απλούς Ξανθιώτες, οι οποίοι συμμετέχουν στις διάφορες εκδηλώσεις με μεγάλη χαρά και προθυμία, χωρίς να αποκομίσουν απ' αυτές κάποιο οικονομικό ή άλλο όφελος.

Αυτό που τους ωθεί στη συμμετοχή είναι η αγάπη τους για την πόλη, τη διατήρηση της παράδοσής της, και η προσωπική τους διασκέδαση μέσα από τις γιορτές.

Σαν τελικό συμπέρασμα θα λέγαμε ότι η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης της Ξάνθης, από τη στιγμή που ανέλαβε την τύχη των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών – Καρναβαλιού, από το Δήμο, έχει προσφέρει πολλά, έχει προωθήσει καινοτομίες ως προς το χαρακτήρα τους και το ύφος, έχει επιτύχει τη μαζικότερη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, έχει βρει τρόπους για την επαρκή χρηματοδότηση μέσω των χορηγιών, και έχει επιτύχει μεγαλύτερη προβολή σ' όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό.⁴⁹

4.2 Το προσωπικό της Δ.Ε.Α.Ξ.

Το υπάρχον προσωπικό της Δ.Ε.Α.Ξ. δεν είναι αρκετό για να καλύψει όλους τους τομείς μιας τόσο μεγάλης διοργάνωσης και έτσι οι άνθρωποι αυτοί εργάζονται ασταμάτητα, και σε πολλούς τομείς χωρίς να τους έχουν ανατεθεί επισήμως συγκεκριμένες αρμοδιότητες στον καθένα απ' αυτούς. Σχεδιάζεται όμως ήδη το οργανόγραμμα της επιχείρησης ώστε να καθορισθούν οι θέσεις των υπαλλήλων και να διαχωριστούν οι διάφορες αρμοδιότητες, και να μην υπάρχει σύγχυση ανάμεσα στο προσωπικό για το τι είναι ο καθένας υπεύθυνος να κάνει.

Έτσι το προσωπικό της Δημοτικής Επιχείρησης Ανάπτυξης Ξάνθης αποτελείται από τρία άτομα με συμβάσεις επ' αορίστου. Το ένα απ' αυτά έχει αναλάβει και τον άτυπο ρόλο της διευθύντριας.

Επίσης υπάρχουν και τρεις θέσεις ατόμων που εργάζονται μέσω προγραμμάτων νέων θέσεων εργασίας.⁵⁰ Πρόεδρος της Δ.Ε.Α.Ξ. είναι αυτή τη στιγμή ο Αντιδήμαρχος Ξάνθης.

⁴⁹ Ύστερα από προσωπική συνέντευξη από την Διευθύντρια της Δ.Ε.Α.Ξ. κα Αλατά Αριστέα.

⁵⁰ Ύστερα από προσωπική συνέντευξη απ' την Διευθύντρια της Δ.Ε.Α.Ξ. κα Αλατά Αριστέα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Οικονομικά στοιχεία της διοργάνωσης

Ο Δήμος Ξάνθης, ανέθεσε την τελευταία χρονιά του 2002, τα περισσότερα κονδύλια από ποτέ στην Δ.Ε.Α.Ξ. Έτσι τα χρήματα αυτά κάλυψαν σχεδόν το 90% των αναγκών της επιχείρησης για την διοργάνωση των εκδηλώσεων. Όλες τις προηγούμενες χρονιές, τα χρήματα που διέθετε ο Δήμος δεν ξεπερνούσαν το 50% των αναγκών της Δ.Ε.Α.Ξ. Απ' αυτό φαίνεται ότι έχουμε μια αύξηση της χρηματοδότησης του Δήμου της τάξης του 40%, που δείχνει την προσπάθεια του Δήμου να βοηθάει περισσότερο την ανάπτυξη του θεσμού, και την κατανόηση του ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα πρέπει να είναι ο κύριος χρηματοδότης του.

Αναλυτικότερα παρατίθενται παρακάτω τα χρήματα που χορηγήθηκαν απ' το Δήμο και οι κατηγορίες στις οποίες τα διέθεσε η Δ.Ε.Α.Ξ.⁵¹:

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

	<u>Ποσό σε Δρχ</u>	<u>Ποσό σε Ευρώ</u>
Συναυλίες – θέατρο – ομιλίες	26.650.000	78.209,83
Λαογραφία	7.750.000	22.743,95
Εκτυπωτικά	6.000.000	17.608,22
Αποχρωματισμοί	2.000.000	5.869,41
Δημιουργικό	800.000	2.347,76
Διάκοσμος	7.500.000	22.010,27
Ήχος	11.000.000	32.281,73
Πυροτεχνήματα	2.000.000	5.869,41
Άρματα	25.800.000	75.715,33
Συντήρηση διακόσμου	2.000.000	5.869,41
Αμοιβές έκτακτου προσωπικού	4.000.000	11.738,81
Αμοιβές παρουσιαστών	1.000.000	2.934,70
Αμοιβές DJ	600.000	1.760,82
Φιλοξενία επισήμων – Ε.Ρ.Τ.	3.000.000	8.804,11

⁵¹ Οικονομικά στοιχεία απ' τον Προϋπολογισμό της Δ.Ε.Α.Ξ. για την διοργάνωση του θεσμού του 2002.

Διάφορα	2.000.000	5.869,41
Προβολή	2.000.000	5.869,41
ΣΥΝΟΛΟ	104.100.000	305.502,57

Σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές τα επιπλέον χρήματα που διατέθηκαν αυτή τη χρονιά απ' το Δήμο, χρησιμοποιήθηκαν κυρίως για το στολισμό της πόλης, και τη γενικότερη διακόσμηση, καθώς επίσης και στην τελετή λήξης, όπου παρουσιάστηκε ένα πιο φαντασμαγορικό θέαμα με χιλιάδες πυροτεχνήματα.

Περίπου τα ίδια ποσά προβλέπεται να διαθέσει ο Δήμος και τα επόμενα χρόνια για τις εκδηλώσεις με μια ίσως μικρή αύξηση.⁵²

⁵² Ύστερα από προσωπική συνέντευξη απ' την Διευθύντρια της Δ.Ε.Α.Ξ. κα Αλατά Αριστέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Προβλήματα του Θεσμού

Ένας τόσο σημαντικός θεσμός είναι φυσικό να έχει και σημαντικά προβλήματα κατά την οργάνωση αλλά και την πραγματοποίησή του. Πολλά προβλήματα δημιουργούνται επειδή δεν επαρκούν τα χρήματα για την πραγματοποίηση των εκδηλώσεων, όπως θα ήθελε η οργανωτική επιτροπή. Έτσι αναγκάζεται να περικόψει κάποιες εκδηλώσεις τις οποίες θα ήθελε να προσθέσει στο πρόγραμμα έτσι ώστε να είναι πιο πλούσιο. Οι περιορισμένοι πόροι που υπάρχουν αναγκάζουν την Δ.Ε.Α.Ξ. να περιοριστεί σε λιγότερες εκδηλώσεις από όσες θα ήθελε. Κανένας κρατικός φορέας δυστυχώς δεν επιχορηγεί τις εκδηλώσεις τα τελευταία χρόνια, με αποτέλεσμα να είναι περιορισμένοι οι πόροι και να προέρχονται μόνο απ' το Δήμο και τους χορηγούς.

Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα που προκύπτει κατά τη διάρκεια των γιορτών, είναι η έλλειψη στέγης για τους επισκέπτες που έρχονται. Τα υπάρχοντα ξενοδοχεία, αν και έχουν αυξηθεί κατά πολύ τα τελευταία χρόνια, είναι αδύνατον να φιλοξενήσουν το μεγάλο αυτό αριθμό επισκεπτών. Έτσι πολλοί απ' αυτούς αναγκάζονται να διαμένουν σε άλλες πόλεις και να μετακινούνται από εκεί στην πόλη της Ξάνθης. Μερική λύση στο πρόβλημα δίνει βέβαια η φιλοξενία πολλών ξένων από Ξανθιώτες, και η φιλοξενία τους από το Δήμο σε διάφορους χώρους, όπως έγινε την τελευταία χρονιά στο Κλειστό Αθλητικό Κέντρο «Φίλιππος Αμοιρίδης». Αλλά το πρόβλημα παραμένει έντονο, και χρειάζεται να βρεθούν και άλλοι χώροι, και να κατασκευαστούν καινούρια ξενοδοχεία και δωμάτια.

Εξίσου σημαντικό πρόβλημα είναι το κυκλοφοριακό που δημιουργείται κατά τις τελευταίες μέρες των γιορτών και το οποίο έχουμε προαναφέρει. Ο σχεδιασμός της πόλης είναι τέτοιος που δεν ευνοεί τη μεγάλη προσέλευση αυτοκινήτων με αποτέλεσμα τις ημέρες εκείνες να υπάρχει εντονότατο κυκλοφοριακό πρόβλημα. Οι Δημοτικοί χώροι στάθμευσης δεν επαρκούν και υπάρχει οξύ πρόβλημα και στην στάθμευση των οχημάτων.

Άλλο ένα πρόβλημα που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια στην πόλη την περίοδο του Καρναβαλιού είναι ορισμένα φαινόμενα αισχροκέρδειας που εμφανίζονται σε κάποια μαγαζιά. Κάποιοι επαγγελματίες προσπαθώντας να εκμεταλλευτούν την αυξημένη κίνηση που έχουν τα καταστήματά τους ανεβάζουν τις τιμές στοχεύοντας

σε μεγάλο κέρδος. Τα φαινόμενα αυτά ευτυχώς μέχρι σήμερα είναι περιορισμένα και αντιμετωπίζονται γρήγορα από τις αρμόδιες αρχές, με συχνούς ελέγχους, έτσι ώστε να μην δημιουργηθούν άσχημες εντυπώσεις στις χιλιάδες των ξένων που έρχονται στην πόλη για να διασκεδάσουν. Μια τέτοια εικόνα χαλάει τη γενική εικόνα, η οποία είναι πολύ θετική, αφού όλοι μιλούν για μια άψογη διοργάνωση.

Ακόμα, ένα πρόβλημα είναι η έλλειψη των απαραίτητων χώρων που γίνονται οι διάφορες Λαογραφικές και Πολιτιστικές εκδηλώσεις. Οι χώροι είναι περιορισμένοι, με βασικότερους το Δημοτικό Αμφιθέατρο και την αίθουσα εκδηλώσεων «Αρίων». Η χωρητικότητά τους όμως είναι πολύ μικρή ιδιαίτερα την τελευταία χρονιά όπου στις συναυλίες που έγιναν στους δύο χώρους, ειδικά από γνωστούς καλλιτέχνες, επικράτησε το αδιαχώρητο, και πολύς κόσμος δεν μπόρεσε να τις παρακολουθήσει εξαιτίας της έλλειψης χώρου.

Τέλος, ένα τελευταίο σημαντικό πρόβλημα είναι η έλλειψη επαρκούς προσωπικού απ' την Δ.Ε.Α.Ξ., η οποία είναι η διοργανώτρια. Το υπάρχον προσωπικό, παρά τις υπεράριθμες προσπάθειες που καταβάλλει είναι αδύνατον να ασχοληθεί επαρκώς με τόσους πολλούς τομείς που του έχουν ανατεθεί. Η δουλειά βέβαια των ανθρώπων που εργάζονται είναι αναμφισβήτητα πολύ σπουδαία αλλά θα χρειαζόταν και άλλα άτομα να βοηθήσουν στην ακόμα καλύτερη και αρτιότερη οργάνωση του θεσμού, και να απαλλάξουν τα υπάρχον προσωπικό από το βαρύ αυτό φόρτο εργασίας που έχει αναλάβει.⁵³

⁵³ Ύστερα από προσωπική συνέντευξη από την Διευθύντρια της Δ.Ε.Α.Ξ. κα Αλατά Αριστέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Συμπεράσματα – Προγραμματισμός – Στόχοι του Θεσμού

7.1 Συμπεράσματα

Εξετάζοντας την τρέχουσα κατάσταση η Δ.Ε.Α.Ξ. και η οργανωτική επιτροπή έχουν οδηγηθεί σε κάποια συμπεράσματα:

- Η πόλη είναι ξεχωριστή και το ύφος των γιορτών της είναι ιδιαίτερο.
- Υπάρχει πολύ μεγάλος εθελοντισμός. Αυτό το πιστοποιεί ο αριθμός των 16.000 μελών των συλλόγων που συμμετέχουν εθελοντικά.
- Ο θεσμός είναι μπροστά σε κάποιους τομείς:
 - 1) Προβολής: α) Σχόλια σε τηλεοπτικά περιοδικά, β) Μαγκαζίνο, γ) Εφημερίδες, δ) Διευθύνσεις στο Internet με στοιχεία για το θεσμό.
 - 2) Ποιότητας: Η καλλιτεχνική επιτροπή κάνει εξαιρετική δουλειά.
- Πρέπει να αποφευχθούν παρακλήσεις απ' τις επιλογές της στρατηγικής (χρειάζεται οικονομική ενίσχυση).
- Υπάρχει ικανοποιητική συνεργασία με τους διάφορους φορείς (Στρατός, Αστυνομία, Ερυθρός Σταυρός, Πυροσβεστική, άλλες Δημόσιες – Δημοτικές υπηρεσίες, ιδιωτικοί φορείς, καλλιτέχνες, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, συμμετέχοντες, ΜΜΕ, χορηγούς, θεατές).
- Παρατηρείται τα τελευταία χρόνια συνεχόμενη αύξηση σε συμμετέχοντες της τάξης του 20% ετησίως. Επίσης υπάρχει ανάλογη αύξηση και στον αριθμό των επισκεπτών.
- Δεν παρατηρήθηκαν προβλήματα από διακοπές στο ρεύμα, στον ήχο και την μουσική κατά τη διάρκεια των εκδηλώσεων.
- Δεν προκλήθηκε κανένα ατύχημα.
- Χιλιάδες θεατών, τηλεθεατών και χρηστών Internet παρακολούθησαν το θεσμό τα τελευταία χρόνια.⁵⁴

⁵⁴ Από την ημερίδα της Δ.Ε.Α.Ξ. και της οργανωτικής επιτροπής των Θ.Α.Γ. 18/11/2001 με θέμα «Απόκριες στην Ξάνθη – Απόκριες με ύφος και ταυτότητα»

7.2 Προγραμματισμός του Θεσμού

Η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Ξάνθης και η Οργανωτική Επιτροπή των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών – Καρναβαλιού, προγραμματίζουν και σχεδιάζουν τις γιορτές, λαμβάνοντας υπόψη το χρόνο, τους χώρους, την οργάνωση και τους στόχους⁵⁵.

Έτσι το πρόγραμμα των εκδηλώσεων καταρτίζεται ως εξής:

<u>ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ</u>
• Κεντρικό πρόγραμμα
• Παράλληλες εκδηλώσεις
• Παιδικές εκδηλώσεις
• Εικαστικές & άλλες εκδηλώσεις
• Εκδηλώσεις συλλόγων (Πολιτιστικών & Λαογραφικών)
• Εκδηλώσεις φορέων
• Εκδηλώσεις επαγγελματιών

Το χρονοδιάγραμμα που ετοίμασαν η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Ξάνθης και η Οργανωτική Επιτροπή των Θ.Λ.Γ. έχει ως εξής:

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

- Στόχος και ο απώτερος σκοπός να επιτευχθούν σε μια δεκαετία.
- Όλες οι δράσεις να πραγματοποιούνται ένα μήνα τουλάχιστον πριν την έναρξη των εκδηλώσεων.

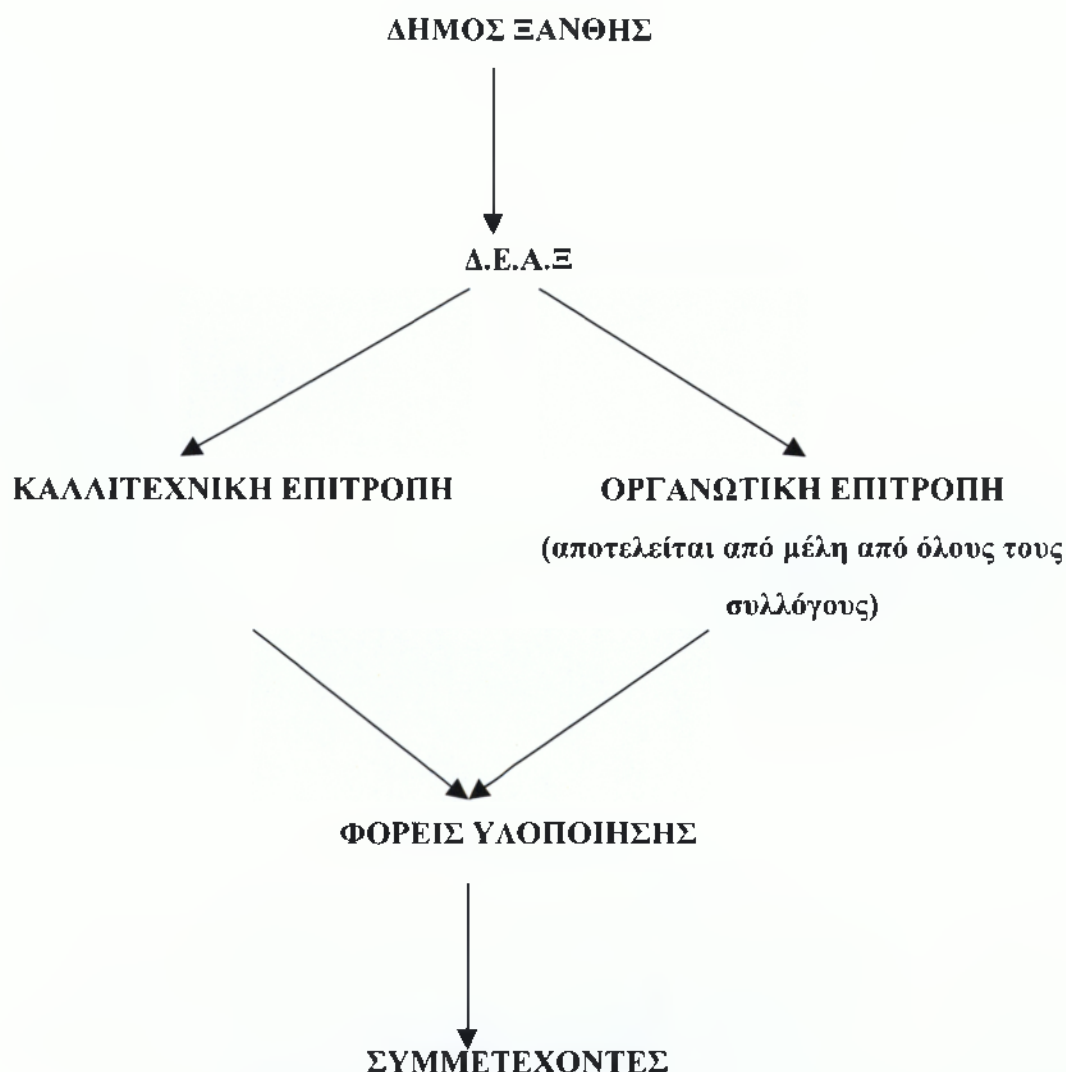
Οι συμμετέχοντες στη διοργάνωση του θεσμού

Στην διοργάνωση του θεσμού συμμετέχουν οι τοπικοί φορείς της πόλης δηλαδή ο Δήμος Ξάνθης ο οποίος έχει τη γενική ευθύνη για αυτή, η Δ.Ε.Α.Ξ. στην οποία έχει

⁵⁵ Από την ημερίδα της Δ.Ε.Α.Ξ. και της οργανωτικής επιτροπής των Θ.Λ.Γ. 18/11/2001 με θέμα «Απόκριες στην Ξάνθη – Απόκριες με ύφος και ταυτότητα»

ανατεθεί η αρμοδιότητα για την οργάνωση και την εκτέλεση του, τα τελευταία χρόνια, η καλλιτεχνική επιτροπή, οι υπεύθυνοι των συλλόγων που αποτελούν την Οργανωτική Επιτροπή, οι φορείς υλοποίησης, αλλά και οι απλοί συμμετέχοντες⁵⁶. Η συνεργασία όλων αυτών είναι άψογη σε όλα τα επίπεδα και αυτός είναι ο λόγος της τόσο μεγάλης επιτυχίας του.

Σχηματικά αυτό μπορεί να απεικονιστεί ως ένα σχήμα όπου στη βάση του βρίσκονται οι απλοί συμμετέχοντες και στην κορυφή του ο Δήμος Ξάνθης.

⁵⁶ Από την ημερίδα της Δ.Ε.Α.Ξ. και της οργανωτικής Επιτροπής των Θ.Λ.Γ. 18/11/2001 με θέμα «Απόκριες στην Ξάνθη – Απόκριες με ύφος και ταυτότητα»

7.3 Στόχοι

Οι στόχοι οι οποίοι έχουν τεθεί από την διοργανώτρια αρχή για το θεσμό των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών- Καρναβαλιού είναι καταρχήν η αναβίωση των ηθών και εθίμων του τόπου, αλλά και όλης της χώρας καθώς και η προβολή τους.

Επίσης σαν στόχος μπορεί να χαρακτηριστεί η δημιουργία δελεαστικού αποκριάτικου πνεύματος κατά τις ημέρες της αποκριάς. Βασικός στόχος είναι ακόμα και τα λεγόμενα 3Δ (Διάδοση – Διάσωση – Διασκέδαση)⁵⁷. Το τρίπτυχο αυτό είναι πολύ σημαντικό και αποσκοπεί στο να διαδοθεί ακόμα περισσότερο ο σημαντικός αυτός πολιτιστικός θεσμός τόσο στην ευρύτερη περιοχή όσο και πέρα από τα όρια της χώρας μας. Επίσης να διασωθεί η παράδοση, τα ήθη και έθιμα του τόπου μας που τόσο πολύ κινδυνεύουν στην εποχή που ζούμε. Τέλος ο θεσμός στοχεύει και στην διασκέδαση του κόσμου που είναι τόσο σημαντική σήμερα.

⁵⁷ Από την ημερίδα της Δ.Ε.Α.Ξ. και της οργανωτικής Επιτροπής των Θ.Λ.Γ. 18/11/2001 με θέμα «Αποκριες στην Ξάνθη – Αποκριες με ύφος και ταυτότητα»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Σχεδιασμός του Θεσμού για το μέλλον

Από την μέχρι τώρα πορεία του θεσμού έχει γίνει κατανοητό ότι υπάρχει συνεχής βελτίωση και ανάπτυξη του, από την στιγμή που ξεκίνησε μέχρι και σήμερα. Ειδικότερα την τελευταία δεκαετία, που έγιναν και σημαντικές καινοτομίες, οι Θρακικές Λαογραφικές Γιορτές – Καρναβάλι Ξάνθης καθιερώθηκαν ως ένας από τους σημαντικότερους Πολιτιστικούς Θεσμούς της χώρας.

Η Δ.Ε.Α.Ξ. ως διοργανώτρια, σκοπεύει να μην μείνει εδώ, αλλά να συνεχίσει μελλοντικά, προς την κατεύθυνση της ολοένα μεγαλύτερης επιτυχίας.

Ο κυριότερος στόχος στον οποίο αποβλέπει, είναι η μεγαλύτερη συμμετοχή καρναβαλιστών τα επόμενα χρόνια, λαμβάνοντας βέβαια υπόψη και το μέγεθος της πόλης και τις υποδομές σε δρόμους όπου θα γίνεται και η παρέλαση. Οι δεκατέσσερις χιλιάδες καρναβαλιστές που έλαβαν μέρος στην τελευταία παρέλαση του 2002 μπορεί να γίνουν περισσότεροι, αλλά πρέπει να βρεθούν λύσεις και όσον αφορά την χωρητικότητα των δρόμων από τους οποίους περνά η καρναβαλική πομπή. Το πιθανότερο είναι πάντως να αυξηθεί η χρονική διάρκεια της παρέλασης από τρεις ώρες που ήταν μέχρι τώρα, ώστε να παρελάσουν οι επιπλέον καρναβαλιστές που θα υπάρξουν.

Επίσης δίνεται ιδιαίτερη σημασία, ώστε να προσελκύσει το Καρναβάλι της Ξάνθης τα επόμενα χρόνια ακόμα μεγαλύτερο αριθμό επισκεπτών. Άλλωστε χρόνο με το χρόνο ο αριθμός αυτός αυξάνεται και έτσι, οι διοργανωτές είναι αισιόδοξοι ότι αυτό θα συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια. Βέβαια υπάρχουν και προβλήματα που έχουν ήδη δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια από την μεγάλη προσέλευση, και τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπιστούν μελλοντικά έτσι ώστε να γίνει ευκολότερη η ζωή των ντόπιων και των επισκεπτών. Εξαιτίας του μικρού μεγέθους της πόλης υπάρχει σοβαρό πρόβλημα όσον αφορά τους χώρους στάθμευσης των αυτοκινήτων. Ειδικά το τελευταίο Σαββατοκύριακο της αποκριάς που συρρέουν στην πόλη χιλιάδες αυτοκίνητα επικρατεί το αδιαχώρητο. Αυτό πρέπει να αντιμετωπιστεί και να βρεθούν χώροι στάθμευσης, όσο είναι αυτό εφικτό.

Την τελευταία Κυριακή της αποκριάς που γίνεται και η μεγάλη Καρναβαλική παρέλαση και συγκεντρώνονται στην πόλη τα χιλιάδες αυτοκίνητα, αυτά είναι

αδύνατο να μπουν όλα μέσα στην πόλη και έτσι, η τροχαία αναγκάζεται να κλείσει τις εισόδους και να αναγκάζει τους οδηγούς να σταθμεύσουν έξω από αυτή σε ανοικτούς χώρους. Στη συνέχεια τα άτομα αυτά πρέπει να πάνε περπατώντας μέσα για να παρακολουθήσουν την παρέλαση με αποτέλεσμα να περπατούν κάποια χιλιόμετρα και να ταλαιπωρούνται. Η Δ.Ε.Α.Ξ. έχει στη σκέψη της να βάλει, από την επόμενη κιόλας χρονιά λεωφορεία, τα οποία θα μεταφέρουν τον κόσμο αυτό προς το χώρο της παρέλασης έτσι ώστε να σταματήσει η ταλαιπωρία τους και να σβήσει αυτή η κακή εικόνα για τους επισκέπτες.⁵⁸

Ακόμα η διοργανώτρια Δ.Ε.Α.Ξ. επιδιώκει τα επόμενα χρόνια να επιτύχει την καλύτερη ποιότητα της παρέλασης, με ομορφότερα και πιο εντυπωσιακά άρματα, και στολές για τους καρναβαλιστές, που θα εντυπωσιάσουν το κοινό.

Η διατήρηση του σημαντικού μέρους της Λαογραφίας και της παράδοσης θα διατηρηθεί και στις μελλοντικές εκδηλώσεις, και μάλιστα υπάρχει σκέψη ώστε να λάβουν ακόμα σημαντικότερη θέση στο σύνολο των εκδηλώσεων. Προβλέπεται να μπουν στα προγράμματα των επόμενων γιορτών, αναβιώσεις και άλλων παλιών εθίμων, συμμετοχή ακόμα περισσότερων Λαογραφικών συλλόγων από την περιοχή αλλά και άλλα μέρη της χώρας και να καθιερωθεί η παρέλαση της Λαογραφίας ως ένας σημαντικός θεσμός που θα προβάλλει την ιδιαιτερότητα των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών.

Παράλληλα βέβαια, θα βελτιωθεί και το Καρναβαλικό κομμάτι των Γιορτών. Θα μπουν τα επόμενα χρόνια στο πρόγραμμα καινούργια καρναβαλικά παιχνίδια, όπως το κυνήγι του χαμένου θησαυρού, και τουρνουά καρναβαλιστών σε διάφορα αθλήματα, αλλά, θα δοθεί περισσότερη σημασία και στην βραδινή παρέλαση του Σαββάτου που καθιερώθηκε τα τελευταία χρόνια, με συμμετοχή όσων ελεύθερων καρναβαλιστών θέλουν να συμμετάσχουν χωρίς να είναι απαραίτητα οργανωμένοι σε κάποιο σύλλογο. Ίσως ακόμα προστεθούν και άλλες νέες εκδηλώσεις που ακόμα δεν έχει αποφασιστεί τι είδους θα είναι, έτσι ώστε να εμπλουπιστεί ακόμα περισσότερο το πρόγραμμα.

Για να μπορέσουν όμως να χωρέσουν όλες αυτές οι νέες εκδηλώσεις, θα πρέπει πιθανότατα να μεγαλώσει η διάρκεια του όλου θεσμού από δυο εβδομάδες που είναι σήμερα, και να αρχίζουν οι γιορτές λίγες μέρες νωρίτερα.

⁵⁸ Ύστερα από προσωπική συνέντευξη από την Διευθύντρια της ΔΕΑΞ κ. Αλατά Αριστέα

Ένας από τους βασικούς στόχους του Δήμου Ξάνθης είναι να συνδέσει τον εθελοντισμό των Ξανθιωτών, που όπως έχουμε προαναφέρει είναι πολύ μεγάλος, με την Ολυμπιάδα της Αθήνας του 2004. Έτσι ο Δήμος Ξάνθης θέλει να συμβάλει και αυτός στη μεγάλη εθνική πρόκληση της Ολυμπιάδας, και στην επιτυχία της διοργάνωσής της, που όλοι είμαστε αισιόδοξοι ότι είναι δεδομένη. Η Ξάνθη μια πόλη με τόσο ζωντανό και δημιουργικό κόσμο, θα βοηθήσει με κάθε μέσο για την επιτυχία της Ολυμπιάδας εφόσον της ζητηθεί. Ο εθελοντισμός πολλών ατόμων που θέλουν να συμμετέχουν και να βοηθήσουν είναι δεδομένος.

Άλλο ένα σημείο προς το οποίο σκέφτεται να στραφεί η διοργανώτρια Δ.Ε.Α.Ξ. είναι η προσπάθεια μεγαλύτερης προβολής του θεσμού. Ήδη τα τελευταία χρόνια η κρατική τηλεόραση μεταδίδει κάθε χρόνο σε μαγνητοσκόπηση την μεγάλη παρέλαση της Κυριακής. Κανένα όμως από τα μεγάλα ιδιωτικά κανάλια, δεν προβάλλει ούτε καν στιγμιότυπα από την παρέλαση της Ξάνθης πράγμα που κάνουν σε καρναβάλια άλλων πόλεων χωρίς την ιστορία αλλά και την μεγάλη συμμετοχή καρναβαλιστών και κόσμου που έχει το Καρναβάλι της Ξάνθης. Αυτό είναι και ένα μικρό παράπονο των διοργανωτών που δεν πτοούνται όμως, γιατί η επιτυχία είναι ήδη τεράστια και ο θεσμός είναι γνωστός στο Πανελλήνιο. Η συνεργασία με την κρατική τηλεόραση θα συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια, αλλά τώρα εκτός από την Καρναβαλική παρέλαση της Κυριακής, θα μεταδίδεται και η παρέλαση της Λαογραφίας που γίνεται την προτελευταία Κυριακή των Απόκρεω, και μεταδόθηκε ήδη την τελευταία χρονιά για πρώτη φορά, ζωντανά και δορυφορικά⁵⁹. Ακόμα θα γίνουν προσπάθειες να μεταδίδεται πλέον και η Καρναβαλική βραδινή παρέλαση του Σαββάτου ή έστω αποσπάσματά της, αλλά και άλλες εκδηλώσεις που γίνονται καθ' όλη τη διάρκεια των γιορτών. Τα τηλεοπτικά δίκτυα της περιοχής, ήδη κάθε χρόνο προβάλλουν εκτενώς μεγάλο μέρος του θεσμού, και τα επόμενα χρόνια η Δ.Ε.Α.Ξ. θα επιδιώξει την κάλυψη ακόμα μεγαλύτερου τμήματος. Η προβολή του θεσμού γίνεται, βέβαια και από τον γραπτό τύπο, εφημερίδες και περιοδικά. Ο κεντρικός Αθηναϊκός τύπος δεν παρουσιάζει όμως στο βαθμό που θα έπρεπε τέτοιες εκδηλώσεις, οι οποίες στηρίζουν την πολιτιστική αποκέντρωση, και μάλιστα σε μια ακριτική περιοχή με τόσα προβλήματα, η Δ.Ε.Α.Ξ. θα προσπαθήσει πάντως και τα επόμενα χρόνια να επιτύχει

⁵⁹ Ύστερα από προσωπική συνέντευξη από την διευθύντρια της Δ.Ε.Α.Ξ. κ. Αλατά Αριστέα

μεγαλύτερη προβολή όπως πιστεύει πως δικαιωματικά αξίζει σε ένα θεσμό για τον οποίο καταβάλλεται τόσο μεγάλη και αφιλοκερδής προσπάθεια.

Τέλος, η Δ.Ε.Α.Ξ. σκοπεύει να συνεχίσει και να ενισχύσει το θεσμό της χορηγίας και τα επόμενα χρόνια ούτως ώστε να βρίσκονται οι απαραίτητοι πόροι ώστε να καλύπτονται τα λειτουργικά έξοδα των εκδηλώσεων, αλλά και να έχει την ευχέρεια να οργανώνει το θεσμό όπως τον σχεδιάζει⁶⁰. Να μπορέσει δηλαδή να υλοποιήσει όλες τις σκέψεις της για καινοτομίες. Βέβαια αυτό πάντα πρέπει να γίνει με ιδιαίτερη προσοχή, για να παραμείνει ο τοπικός χαρακτήρας των γιορτών και η σχέση του με την τοπική κοινωνία, και να μην χάσει η Δ.Ε.Α.Ξ. την όλη ευθύνη για την οργάνωση των εκδηλώσεων, από τους χορηγούς.

Αλλά και ο Δήμος Ξάνθης, έχει υποσχεθεί στην Δ.Ε.Α.Ξ. ότι θα προσπαθήσει να διαθέσει μεγαλύτερα ποσά σε αυτήν για την οργάνωση σύμφωνα πάντα με τις οικονομικές του δυνατότητες.

Έτσι σύμφωνα με τα όσα σχεδιάζει και σκέφτεται τα τελευταία χρόνια η κύρια διοργανώτρια του θεσμού Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Ξάνθης, ο θεσμός των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών – Καρναβαλιού της Ξάνθης θα συνεχίσει να στηρίζεται από την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τον Δήμο Ξάνθης κατά κύριο λόγο, αφού ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι πάντα σημαντικός, στην διατήρηση και βελτίωση του Πολιτισμού. Τέτοιες σημαντικές Πολιτιστικές δραστηριότητες πρέπει να υποστηρίζονται και να ενισχύονται από τοπικούς φορείς.

Η Δ.Ε.Α.Ξ. ως τοπικός φορέας έχει βοηθήσει σημαντικά τα τελευταία χρόνια την ανάπτυξη και βελτίωση του θεσμού σε όλα τα επίπεδα και σχεδιάζει να συνεχίσει προς αυτή κατεύθυνση και τα επόμενα χρόνια. Τέτοιες δραστηριότητες θα πρέπει να ενθαρρύνονται σε όλη τη χώρα από την Τοπική Αυτοδιοίκηση ώστε να διατηρηθεί και να διασωθεί η Ελληνική παράδοση και ο Πολιτισμός.

⁶⁰ Ύστερα από προσωπική συνέντευξη από την διευθύντρια της Δ.Ε.Α.Ξ. κ. Αλατά Αριστεά

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Αγραφιώτης Δ «Πολιτιστικές ασυνέχειες» Ύψιλον, Αθήνα 1987
- 2) Ακριτίδης Ανέστης, Μουσόπουλος Θανάσης, Παντσόπουλος Χρήστος, Τσιρπίτσαλης Θεόδωρος, Χαραλαμπίδης Γιάννης. «Ξάνθη – Θράκη – Ελλάς»
- 3) Βιογραφικά Λαογραφικών και Πολιτιστικών Συλλόγων Ξάνθης
- 4) Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Ξάνθης (Δ.Ε.Α.Ξ.) «Αποκριάτικες ενθυμήσεις»
- 5) Εκδόσεις ΤΕΔΚΝΑ. Πλήρη πρακτικά συνεδρίου. «Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση»
- 6) Εφημερίδες Μακεδονικές και Ξανθιώτικες. «Ελληνικός Βορράς», «Μακεδονία», «Θεσσαλονίκη», «Πρόοδος», «Φωνή της Ξάνθης»
- 7) Εφημερίδες Αθηναϊκές «Έθνος της Κυριακής»
- 8) Ημερίδα της Δημοτικής Επιχείρησης Ανάπτυξης Ξάνθης και της Οργανωτικής Επιτροπής των Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών. «Απόκριες στην Ξάνθη – Απόκριες με ύφος και ταυτότητα»
- 9) Μελέτη ΚΕΔΚΕ – ΕΕΤΑ «Η Πολιτιστική δραστηριότητα των ΟΤΑ. Παρούσα κατάσταση και προοπτική»
- 10) Προγράμματα Χατζηδάκειου Χορωδιακού Φεστιβάλ, Γιορτών Παλιάς Πόλης και Γιορτών Νεολαίας
- 11) Προγράμματα Θρακικών Λαογραφικών Γιορτών – Καρναβαλιού
- 12) Σώκος Γιάννης. Περιοδικό «Περί», Απρίλιος 96. «Ξανθιώτικο Καρναβάλι 1996»
- 13) Τσακιρίδη Θεοφανίδη Όλγα «Η μέθοδος αξιοποίησης των Πολιτιστικών πόρων ως βασικό στοιχείο άσκησης Πολιτιστικής πολιτικής»